

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Πελεκάνου Αικατερίνη ΑΜ 9793

Σκεπετάρη Ελένη ΑΜ 10021

Σκιαδαρέση Ρόζα ΑΜ 10065

**Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΑΘΑΡΟΥ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΝΔΉ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ. ΣΧΗΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ
ΓΕΓΟΝΟΤΑ 1995-2015**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επιβλέπων: Καθηγητής Θ. Σταματόπουλος

**Ηράκλειο
Νοέμβριος, 2017**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ	4
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ABSTRACT	7
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
ΜΕΡΟΣ Ι : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	11
Κεφάλαιο 1: ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΕΣΛ-2010	12
1.1 Εισαγωγή.....	12
1.2 Ιστορική Αναδρομή	13
1.3 Εθνικοί Λογαριασμοί: Υπολογισμός βασικών μακροοικονομικών μεγεθών	15
1.4 Λόγοι μετάβασης στο ΕΣΛ 2010 και βασικά χαρακτηριστικά	18
1.5 Τοπικές μονάδες οικονομικής δραστηριότητας (ΜΟΔ) – Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	22
1.6 Μονάδες μόνιμοι κάτοικοι και μη μόνιμοι κάτοικοι – Εθνική οικονομία και αλλοδαπή.....	22
1.7 Ροές συναλλαγών	22
1.8 Μονάδες και Περιφερειακοί Λογαριασμοί.....	23
Κεφάλαιο 2: Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΑΘΑΡΟΥ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΑΠΟΤΑΜΙΑΕΥΣΗΣ ΣΤΟΝ ΠΛΟΥΤΟ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ.....	26
2.1 Έννοια του πλούτου	26
2.2 Εθνικός πλούτος, διαθέσιμο εισόδημα και αποταμίευση	27
Κεφάλαιο 3: Η ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΚΑΙ Η ΝΔ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ.....	30
3.1 Ιστορική αναδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης	30
3.2 Οικονομική και νομισματική συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	32

3.3 Θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	32
3.4 Η Ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική / οικονομική κρίση.....	34
3.5 Χώρες Νοτιοδυτικής Περιφέρειας της Ευρωζώνης.....	36
ΜΕΡΟΣ II: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ.....	46
Κεφάλαιο 4: ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΘΑΡΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ 1995-2015, ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΗΣ	47
4.1 Μεθοδολογία.....	47
4.2 Καθαρό διαθέσιμο εθνικό εισόδημα	47
4.3 Καθαρή αποταμίευση	61
Συμπεράσματα	77
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	80

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών Ελλάδας, 2011-2015	38
Πίνακας 2: Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών Ιρλανδίας, 2011-2015	39
Πίνακας 3: Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών Ισπανίας, 2011-2015	41
Πίνακας 4: Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών Ιταλίας, 2011-2015	43
Πίνακας 5: Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών Πορτογαλίας, 2011-2015	45
Πίνακας 6: Προσδιορισμός Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος	48
Πίνακας 7: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στις χώρες της Ευρωζώνης, 1995-2015	49-51
Πίνακας 8: Προσδιορισμός Καθαρής Αποταμίευσης	62
Πίνακας 9: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στις χώρες της Ευρωζώνης, 1995-2015	64-66

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη	53
Διάγραμμα 2: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στο Κέντρο της Ευρωζώνης	54
Διάγραμμα 3: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στις χώρες του Κέντρου της Ευρωζώνης	57
Διάγραμμα 4: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στην Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης	58
Διάγραμμα 5: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στις χώρες της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας της Ευρωζώνης	61
Διάγραμμα 6: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη	68
Διάγραμμα 7: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στο Κέντρο της Ευρωζώνης	69
Διάγραμμα 8: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στις χώρες του Κέντρου της Ευρωζώνης	72
Διάγραμμα 9: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στην Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης	73
Διάγραμμα 10: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στις χώρες της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας της Ευρωζώνης	76

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός: Η παρούσα εργασία στοχεύει στην καταγραφή και παρουσίαση της διαχρονικής εξέλιξης του καθαρού διαθέσιμου εθνικού εισοδήματος έναντι της αποταμίευσης των χωρών της Νοτιοδυτικής περιφέρειας της Ευρωζώνης, η οποία απαρτίζεται από την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ιρλανδία κατά την περίοδο 1995-2015.

Μεθοδολογία: Η εξέταση και ανάδειξη της σπουδαιότητας του καθαρού διαθέσιμου εθνικού εισοδήματος και της αποταμίευσης στον πλούτο κάθε χώρας καθώς και η επίπτωση αυτών των μεγεθών από κοινωνικής σκοπιάς πραγματοποιείται υπό του εννοιολογικού πλαισίου και του τρόπου λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ΕΣΛ 2010).

Ευρήματα: Βασικό συμπέρασμα της παρούσας εργασίας είναι ότι οι κατανομές συχνοτήτων όσον αφορά στα δύο εθνικά-λογιστικά μεγέθη (διαθέσιμο εισόδημα και αποταμίευση) διαφέρουν τόσο μεταξύ των περιφερειακών χωρών όσο και κυρίως αυτών με την ομάδα του Κέντρου της Ευρωζώνης. Η διαφοροποίηση σχετίζεται με τα μεγέθη, την εξέλιξή τους, την κατεύθυνσή τους και τον τρόπο και χρόνο αντίδρασής τους στην εκδήλωση της οικονομικής κρίσης. Κάτω από αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα κατέχει, τη χειρότερη διαχρονικά επίδοση στα ανωτέρω μεγέθη. Παρόλα αυτά, οι παρατηρούμενες ανισότητες στο Κέντρο της Ευρωζώνης έρχονται σε αντίθεση με την σχετικά ομοιογενή συμπεριφορά των χωρών της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας, στις οποίες το αρνητικό αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης διαμοιράστηκε σχετικά ισομερώς.

Περιορισμοί: Η εργασία εξετάζει μόνο τις χώρες που βρίσκονται στη Νοτιοδυτική περιφέρεια της Ευρωζώνης κι όχι το σύνολο της Ευρωζώνης ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συνέπειες: Από την ανάλυση των εθνικών-λογιστικών στοιχείων φαίνεται ότι δεν έχει ακόμη επιτευχθεί η σύγκλιση των χωρών-μελών της Ευρωζώνης, τόσο όσον αφορά στις αγορές αγαθών, από όπου προκύπτει το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα, όσο και στις αγορές αποταμιευτικών κεφαλαίων, όπου καταγράφεται η Καθαρή Αποταμίευση.

ABSTRACT

Purpose: This study aims at recording and presenting the complete evolution in time of net disposable national income towards net savings in the southwest or regional eurozone, comprising SWEAP eurozone countries, namely Greece, Ireland, Spain, Italy and Portugal for the period 1995 to 2015.

Methodology: Examining and emphasizing the importance of net disposable national income and net saving to the wealth of each country and the impact of these aggregates social terms is performed in the conceptual and operational framework of the European National and Regional System of Accounts (ESA 2010).

Findings: The main finding of this paper is that the frequency distributions of the two national accounts (disposable income and savings) differ both among the countries of the periphery, as well as, and in particular between those countries and the Member States of the Eurozone core. The differentiation is associated with the size, evolution, direction and the way and time of reaction to the onset of the economic crisis. In this context, Greece has had the worst performance over time with regard to the above figures; far worse than the second bad-performing country. Nevertheless, the disparities observed within the Eurozone core are contradictory the relatively homogeneous conduct of the countries of the South-West Region, where the negative impact of the economic crisis was distributed relatively equally.

Limitations: The study only examines data from the countries in the southwestern region of eurozone and not the entire Eurozone or European Union.

Consequences: The analysis of the national accounts shows that the convergence of the Member States of the eurozone has not yet been achieved, both with regard to the purchases of goods resulting in net disposable national income and to the capital markets where net savings are recorded.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η συγκεκριμένη εργασία αποτελεί μία εργασία έρευνας και καταγραφής των σταδίων εξέλιξης του καθαρού εθνικού εισοδήματος έναντι της αποταμίευσης των χωρών της Νοτιοδυτικής περιφέρειας της Ευρωζώνης κατά την περίοδο 1995-2015.

Στην προσπάθειά μας να τονίσουμε το χαρακτήρα της εν λόγω ομαδικής εργασίας και να επισημάνουμε το σκοπό της βασιστήκαμε σε επιστημονικά κείμενα, ούτως ώστε να έχουμε μία πιστή απεικόνιση της πραγματικότητας.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί η συμβολή της φοιτήτριας Σκιαδαρέση Ρόζας η οποία ανέλαβε τη δημιουργία των διαγραμμάτων και των πινάκων, παρόλα τα προσκόμματα που αντιμετώπισε, αποτυπώνοντας σχηματικά τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν και κατέγραψαν οι φοιτήτριες Πελεκάνου Αικατερίνη και Σκεπετάρη Ελένη. Πιο συγκεκριμένα, η Πελεκάνου Αικατερίνη ανέλαβε το πρώτο Μέρος της εργασίας, το Θεωρητικό πλαίσιο, ενώ η Σκεπετάρη Ελένη ανέλαβε το δεύτερο Μέρος, την εμπειρική διερεύνηση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι οικονομίες των επιμέρους ευρωπαϊκών κρατών, με την ενσωμάτωσή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ευρύτερα στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης προχώρησαν ήδη από το 1995 (ESA-'95) μεταξύ άλλων στη θεσμική τους προσαρμογή όσον αφορά στην οργάνωση, στη λειτουργία, στην καταγραφή και στην απεικόνιση των παραγόμενων εθνικών-λογιστικών μεγεθών τους, έτσι ώστε αυτά να είναι συγκρίσιμα, κάτω από μια ενιαία βάση και ένα κοινό πλαίσιο με σκοπό την εξαγωγή άμεσων και σαφών αποτελεσμάτων.

Η συστηματοποιημένη καταγραφή και απεικόνιση της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας έχει ως συνέπεια την ορθή επισκόπηση των μεταβολών των μεγεθών και τον καίριο εντοπισμό των λανθασμένων επιλογών οικονομικής πολιτικής, με σκοπό τη λήψη ορθολογικών οικονομικών αποφάσεων που συνηγορούν στην ανάπτυξη μιας οικονομίας.

Κάτω από αυτό το πρίσμα, η καταγραφή, η παρακολούθηση και η μέτρηση της οικονομικής δραστηριότητας κάθε χώρας, μέσα από την απεικόνιση των αντίστοιχων μεγεθών, θα πρέπει να διέπεται από συγκεκριμένους και συμφωνημένους κοινούς κανόνες για όλες τις χώρες, με σκοπό τη δυνατότητα συγκριτικών αναλύσεων για την εξαγωγή αντίστοιχων συμπερασμάτων. Οι αρχές αυτές περιγράφονται με μεγάλη λεπτομέρεια στο «Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της ΕΕ», οι οποίοι αναφέρονται στις οικονομικές δραστηριότητες του συνόλου της οικονομίας ενός κράτους και παρουσιάζουν την διαδρομή που έχει καταγραφεί μεταξύ της παραγωγής, της κατανάλωσης, της επένδυσης κ.λπ., μεγεθών του οικονομικού κυκλώματος, τόσο με γνώμονα το είδος της οικονομικής δραστηριότητας όσο και με γνώμονα τους τομείς της οικονομίας. Η παρουσίαση και ανάλυση αυτών των Λογαριασμών παρατίθεται στο κεφάλαιο 1 της παρούσας εργασίας, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ESA 2010 ή ΕΣΛ 2010), το οποίο αποτελεί το κοινό πλαίσιο για τους λογαριασμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στη συνέχεια, το κεφάλαιο 2 εξειδικεύεται στον ορισμό και στη σπουδαιότητα του καθαρού διαθέσιμου εθνικού εισοδήματος και της αποταμίευσης στον πλούτο μιας χώρας, ενώ στο κεφάλαιο 3 περιγράφεται η Ευρωζώνη και η Νοτιοδυτική περιφέρειά της (χώρες SWEAP). Τα τρία προαναφερθέντα κεφάλαια αποτελούν και το Μέρος Α' της εργασίας, το οποίο είναι το θεωρητικό της σκέλος. Το Κεφάλαιο 4 ταξινομείται στο Μέρος Β' της εργασίας, το οποίο αποτελεί την εμπειρική διερεύνηση και παρουσιάζεται η περιγραφική στατιστική ανάλυση των δύο οικονομικών μεγεθών, δηλαδή του καθαρού διαθέσιμου εθνικού εισοδήματος και της αποταμίευσης για την Ευρωζώνη και ειδικότερα για την Νοτιοδυτική περιφέρειά της έναντι του κέντρου της κατά την περίοδο 1995-2015, με ιδιαίτερη αναφορά σε στοιχεία και δεδομένα που αφορούν στην Ελλάδα.

Τέλος, παρατίθενται τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε έπειτα από την έρευνά μας και τα οποία ολοκληρώνουν την εργασία.

ΜΕΡΟΣ Ι: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΕΣΛ-2010

1.1 Εισαγωγή

Η ποικιλομορφία και πολυπλοκότητα των επιμέρους οικονομικών μονάδων της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες συνυπάρχουν και σχηματίζουν μεν ένα ενιαίο σύνολο, που στερείται όμως κοινής προσέγγισης, συμπεριφοράς και απεικόνισης, καθιστά αναγκαία την ύπαρξη ενός κοινού πλαισίου καταγραφής και μέτρησης της οικονομικής δραστηριότητας αυτών των επιμέρους μονάδων και των αντίστοιχων βασικών παραγόμενων οικονομικών μεγεθών της. Σκοπός αυτής της μέτρησης υπό ένα κοινό, ενιαίο πλαίσιο είναι η παροχή ομοειδούς πληροφόρησης προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη με στόχο την ταχύτερη, αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη ανάλυση και σύγκριση των επιμέρους μεγεθών στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ενσωματώνει, συγκεντρώνει και ομαδοποιεί τη λειτουργική δραστηριοποίησή τους.

Εξάλλου, η συστηματική καταγραφή της οικονομικής δραστηριότητας συνηγορεί στην αποτελεσματικότερη καταγραφή των μεταβολών των μακροοικονομικών μεγεθών και στον έγκαιρο εντοπισμό τυχόν προβλημάτων που ενδέχεται να ανακύψουν από ατυχείς ή λανθασμένες επιλογές άσκησης οικονομικής πολιτικής, στοχεύοντας ως εκ τούτου στην αναθεώρησή τους, η οποία λειτουργεί επικουρικά στην αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας. Παράλληλα, η κατάλληλη ταξινόμηση των θεσμικών μονάδων και των χρηματικών ροών προσφέρει τη δυνατότητα αποτελεσματικής καταγραφής της οικονομικής δραστηριότητας μιας εθνικής οικονομίας.

Ως εκ τούτου, η μέτρηση της οικονομικής δραστηριότητας κάθε χώρας πρέπει να διέπεται από συγκεκριμένους κανόνες και αρχές, κοινούς και συμφωνημένους από όλες τις χώρες - μέλη για αναλυτικούς και συγκριτικούς σκοπούς. Αυτές οι αρχές περιγράφονται λεπτομερώς στο Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών.

Η δημιουργία του συστήματος των Εθνικών Λογαριασμών αποτελεί ουσιαστικά τη συμβολή της Εθνικής Λογιστικής στην Οικονομική Επιστήμη και προέκυψε ως αποτέλεσμα της συνεργασίας της Εθνικής Λογιστικής και της Στατιστικής που σκοπό έχει την παρουσίαση της οικονομίας μιας χώρας σε αριθμούς με την περιγραφή, τη συγκέντρωση και την ανάλυση των συνολικών μακροοικονομικών μεγεθών που προκύπτουν από τις συναλλαγές των διαφόρων θεσμικών τομέων της οικονομίας.

Η θεωρητική δομή του συστήματος Εθνικών Λογαριασμών και οι σχέσεις μεταξύ των οικονομικών ροών και μεγεθών και των συναλλασσόμενων που ενσωματώνονται σε αυτή παρουσιάζουν ως πλαίσιο αναφοράς αυτοτελή χρησιμότητα. Πέραν τούτου, οι Εθνικοί Λογαριασμοί παρέχουν πλούτο στοιχείων, κατάλληλων για ανάλυση και αξιολόγηση της λειτουργίας της οικονομίας και συνιστούν μια πληροφορημένη και ορθολογική βάση δεδομένων πολύτιμη για ανάλυση, σύγκριση και λήψη αποφάσεων

και πολιτικών. Θεωρούνται, δε, η πιο ολοκληρωμένη και συνεπής πηγή πληροφόρησης, από στατιστικής σκοπιάς, καθώς προσκομίζουν πληροφορίες από διαφορετικές οικονομικές και κοινωνικές στατιστικές.

Οι Εθνικοί Λογαριασμοί αντικατοπτρίζουν την πραγματοποιηθείσα διαδρομή του οικονομικού κυκλώματος μεταξύ παραγωγής, κατανάλωσης και επένδυσης και παρέχουν πληροφορίες που καλύπτουν τόσο τα είδη των οικονομικών δραστηριοτήτων, όσο και τους διάφορους τομείς της οικονομίας. Έτσι, δίνεται η δυνατότητα για την παρακολούθηση της πορείας σημαντικών οικονομικών μεγεθών, όπως η παραγωγή, η ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση, το ακαθάριστο και καθαρό διαθέσιμο εισόδημα, οι εισαγωγές και εξαγωγές, οι μισθοί, τα κέρδη, ο δανεισμός, οι φόροι, κ.τ.λ., αλλά και σημαντικών εξισωτικών μεγεθών και αναλογιών που μπορούν να οριστούν και να μετρηθούν μόνο εντός ενός λογιστικού πλαισίου, π.χ. το πλεόνασμα ή το έλλειμμα του προϋπολογισμού, η αναλογία του εισοδήματος που αποταμιεύεται από επιμέρους τομείς ή από την οικονομία συνολικά, το εμπορικό ισοζύγιο, και άλλα. Επίσης, οι Εθνικοί Λογαριασμοί αποτελούν τη βάση για την ερμηνεία και αξιολόγηση των βραχυπρόθεσμων μεταβολών διαφόρων δεικτών, όπως ενδεικτικά του δείκτη τιμών κατανάλωσης ή του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής.

Από την άλλη πλευρά, οι Περιφερειακοί Λογαριασμοί συνίστανται στην περιφερειακή εξειδίκευση των αντίστοιχων λογαριασμών της εθνικής οικονομίας και αποτελούν την ανάλυση σε περιφερειακό επίπεδο σημαντικών συγκεντρωτικών μεγεθών, όπως η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και το εισόδημα των νοικοκυριών. Κατά συνέπεια, οι Περιφερειακοί Λογαριασμοί αποτελούν ένα σημαντικό συμπληρωματικό στοιχείο στη μελέτη και παρακολούθηση των Εθνικών Λογαριασμών, εξυπηρετώντας ειδικούς διοικητικούς σκοπούς, όπως η χορήγηση των εσόδων από ένα ειδικό εθνικό φόρο στις περιφερειακές κυβερνήσεις και η κατανομή κεφαλαίων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκής πολιτικής για συνοχή.

1.2 Ιστορική Αναδρομή

Η σημερινή μορφή των συστημάτων Εθνικών Λογαριασμών είναι αποτέλεσμα μελετών και ερευνών των τελευταίων 60 ετών, το οποίο προέκυψε ως ανταπόκριση στην ανάγκη για την συστηματική στατιστική απεικόνιση των βασικών μεγεθών της οικονομίας.

Κύριος εκφραστής αυτών των προσπαθειών, οι οποίες αναπτύχθηκαν μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου ήταν ο John Maynard Keynes, ο οποίος με την έκδοση της «Γενικής Θεωρίας» το 1936 συνέβαλε αποφασιστικά στη θεωρία και ανάλυση του εθνικού εισοδήματος και της οικονομικής των μακροοικονομικών μεγεθών και των οικονομικών υποδειγμάτων για την περιγραφή και ανάλυσή τους.

Η μελέτη του Keynes αποτέλεσε οδηγό στην προσπάθεια υπολογισμού με αποτελεσματικότερο τρόπο των συνολικών μεγεθών μιας οικονομίας, στοχεύοντας στην άσκηση ορθότερων οικονομικών πολιτικών. Ως εκ τούτου, η εκτίμηση των μακροοικονομικών μεγεθών και η σύνταξη εθνικών λογαριασμών αποτέλεσε σημαντικό μέρος των εργασιών των Κρατών, μέσω υπηρεσιών και οργανισμών που συστάθηκαν για αυτό το σκοπό, ιδιαίτερα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όπου και γενικεύτηκε η τεχνική των Εθνικών Λογαριασμών ως χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία για την αριθμητική ομαδοποίηση των σχέσεων και συναλλαγών ανάμεσα στους διάφορους τομείς και κλάδους της εθνικής οικονομίας κατά τη διάρκεια ενός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος.

Ως σημείο έναρξης των σύγχρονων συστημάτων εθνικών λογαριασμών θεωρείται το 1944, καθώς τότε αναπτύχθηκε ένα κοινό σύστημα κατάρτισης Εθνικών Λογαριασμών από μια ομάδα Αμερικανών, Καναδών και Άγγλων στατιστικών, στην οποία συμμετείχαν ενδεικτικά ο R. Stone και ο M. Gilbert, με σκοπό την αποτίμηση των διαθέσιμων πόρων των εν λόγω κρατών.

Το 1946 τα Ηνωμένα Έθνη αποδέχθηκαν το πρώτο τυποποιημένο σύστημα Εθνικών Λογαριασμών, όντας έργο κυρίως του R. Stone, που ήταν εισηγητής της ομάδας εμπειρογνώμωνων της Κοινωνίας των Εθνών. Αυτό το σύστημα αναθεωρήθηκε και εμπλουτίστηκε το 1953 με τον τίτλο « A System of National Accounts and Supporting Tables», το οποίο θεωρείται το πρώτο ολοκληρωμένο σύστημα Εθνικών Λογαριασμών.

Από την πλευρά τους, οι εμπειρογνώμονες του ΟΟΣΑ ασχολήθηκαν με την εκπόνηση ενός τυποποιημένου εναρμονισμένου συστήματος λογαριασμών το 1958, το οποίο αποτέλεσε και τη βάση για την εισαγωγή του συστήματος Εθνικών Λογαριασμών στην Ελλάδα, μέσω της δημοσίευσης του « Εθνικοί Λογαριασμών της Ελλάδος 1946-1953» από την Υπηρεσία Εθνικών Λογαριασμών του Υπουργείου Συντονισμού, υπηρεσίας που αποτέλεσε προάγγελο της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος (ΕΣΥΕ). Το εν λόγω σύστημα του ΟΟΣΑ αναθεωρήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη μια δεκαετία αργότερα με τη δημοσίευση του «A System of National Accounts 1968».

Πρωτοβουλία του ΟΗΕ αποτελεί και το πρόσφατο Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών με τίτλο «System of National Accounts 1993 – SNA93» , το οποίο προσαρμόστηκε στις ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τα κράτη-μέλη της και τη Eurostat μέσω της έκδοσής της «European System Accounts - ESA95», μεταφρασμένο στα ελληνικά ως «Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών - ΕΣΛ95»). Η υιοθέτηση του νέου συστήματος στην Ελλάδα έγινε ομαλά, καθώς είχε προηγηθεί η ενσωμάτωση του SNA93 για την αποτύπωση των λογαριασμών στην Ελληνική επικράτεια.

Το ΕΣΛ95 ήταν πλήρως συμβατό και εναρμονισμένο με το διεθνές λογιστικό πλαίσιο και χρησιμοποιούσε τις ίδιες ταξινομήσεις που χρησιμοποιούνται σε πολλές άλλες

κοινωνικές και οικονομικές στατιστικές, σύμφωνα με τις παγκόσμιες κατευθυντήριες γραμμές για τους Εθνικούς Λογαριασμούς, όπως ορίστηκαν στο SNA93 από κοινού από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και τη Διεθνή Τράπεζα.

Σύμφωνα με τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2223/96 που προέκυψε από το αντίστοιχο Συμβούλιο της 26^{ης} Ιουνίου 1996 με θέμα το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, από τον Απρίλιο του 1999 όλα τα κράτη μέλη δεσμεύονταν κατ' υποχρεωτικό τρόπο να εφαρμόζουν το νέο σύστημα ΕΣΛ95, με πρώτο έτος αναφοράς το 1995.

Η μετεξέλιξη του συστήματος ΕΣΛ95 αντικατοπτρίζεται στη δημιουργία του πλέον πρόσφατου πλαισίου Εθνικών Λογαριασμών, ΕΣΛ 2010, το οποίο παρουσιάζεται παρακάτω.

1.3 Εθνικοί Λογαριασμοί: Υπολογισμός βασικών μακροοικονομικών μεγεθών

Όπως προαναφέρθηκε, οι Εθνικοί Λογαριασμοί είναι μία πλήρης και συστηματική ποσοτική περιγραφή των οικονομικών φαινομένων σε μια χώρα, σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Τα οικονομικά φαινόμενα αναφέρονται σε δραστηριότητες, όπως η παραγωγή, η δημόσια και ιδιωτική κατανάλωση, το εισόδημα, η επένδυση, η αποταμίευση κ.α. με οριζόμενη χρονική περίοδο συνήθως σε ετήσια ή τριμηνιαία βάση. Κύρια έκφραση των οικονομικών φαινομένων απαντάται στην ανάλυση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) μιας χώρας, το οποίο αποτελεί ευρύτερο μέτρο της οικονομικής δραστηριότητάς της, δίνοντας μια συνολική εικόνα για τη συμπεριφορά και την ευημερία της χώρας.

Ανάλυση των κυριότερων μεγεθών στους οποίους βασίζεται το σύστημα των Εθνικών Λογαριασμών (ΕΣΛ 2010) παρατίθεται κάτωθι, βάσει των τριών διαφορετικών προσεγγίσεων μέτρησης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της χώρας, καθώς αυτά τα μεγέθη αντιστοιχούν στην παρακολούθηση και τον υπολογισμό των λογαριασμών που αφορούν το ΑΕΠ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το ΑΕΠ διακρίνεται σε ονομαστικό και πραγματικό, όπου στην πρώτη περίπτωση το εισόδημα μετράται σε τρέχουσες τιμές, ενώ στη δεύτερη περίπτωση σε σταθερές τιμές, χρησιμοποιώντας έναν δείκτη αποπληθωρισμού (συνήθως τον δείκτη τιμών καταναλωτή).

Πρώτη Προσέγγιση: Εθνικό Προϊόν

Το εθνικό προϊόν εκφράζει την αξία σε χρηματικές μονάδες του συνόλου των τελικών

αγαθών και υπηρεσιών που παράγει μια οικονομία σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Η αξία ενός τελικού αγαθού είναι το άθροισμα της προστιθέμενης αξίας που παράγεται σε κάθε στάδιο παραγωγής. Επομένως, η αξία της συνολικής δαπάνης επί των τελικών αγαθών είναι ίση με τη συνολική προστιθέμενη αξία σε όλα τα στάδια παραγωγής.

Το κύριο πρόβλημα αυτής της έκφρασης της αξίας του ΑΕΠ είναι ότι γίνεται με βάση αγοραίες τιμές που επιτρέπουν τη σύγκριση ανομοιογενών προϊόντων αφενός, αφετέρου δε συμπεριλαμβάνουν τις μεταβολές των τιμών πέρα από μεταβολές του όγκου παραγωγής των προϊόντων και υπηρεσιών. Η αντιμετώπιση του προβλήματος έγκειται στην έκφραση της αξίας του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, δηλαδή αφαιρώντας την επίπτωση του πληθωρισμού.

Δεύτερη Προσέγγιση: Εθνική Δαπάνη

Το ΑΕΠ μπορεί να εκφραστεί βάσει της προσέγγισης της Δαπάνης ως εξής:

$$\text{ΑΕΠ} = C + I + G + (X - M) \quad (1.1)$$

όπου:

ΑΕΠ: το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

C: η κατανάλωση, που αφορά τις δαπάνες των νοικοκυριών για την αγορά καταναλωτικών αγαθών

I: η επένδυση, που ορίζεται το άθροισμα των δαπανών των επιχειρήσεων για την απόκτηση κεφαλαιουχικών αγαθών, των δαπανών των νοικοκυριών για την κατασκευή σπιτιών και των μεταβολών των αποθεμάτων των επιχειρήσεων.

G: η κρατική δαπάνη, που αφορά στις κρατικές επενδύσεις, όπως έργα υποδομών, και στις δαπάνες για αγορά καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών, όπως οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων, η τροφοδοσία νοσοκομείων, η πληρωμή συντάξεων κλπ.

X: οι εξαγωγές αγαθών που παράγονται εγχώρια αλλά διατίθενται προς πώληση στο εξωτερικό.

M: οι εισαγωγές αγαθών που παράγονται στο εξωτερικό αλλά διατίθενται προς πώληση στην εγχώρια αγορά.

Σημειώνεται ότι οι φόροι και οι λοιπές μεταβιβαστικές πληρωμές δεν υπολογίζονται στη μέτρηση του ΑΕΠ καθώς δεν αποτελούν προστιθέμενη αξία ή καθαρό προϊόν αλλά αντιθέτως συνίστανται σε απλή αναδιανομή του υπάρχοντος εισοδήματος από τις πλεονασματικές μονάδες, δηλαδή τα φορολογούμενα μέρη, στις ελλειμματικές μονάδες, δηλαδή τα επιδοτούμενα μέρη (Κατσέλη και Μαγουλά, 2005).

Τρίτη προσέγγιση: Εθνικό Εισόδημα

Το ακαθάριστο εισόδημα σε αγοραίες τιμές αντιπροσωπεύει το συνολικό εισπρακτέο

πρωτογενές εισόδημα των θεσμικών μονάδων μόνιμων κατοίκων, όπως εισόδημα από εξαρτημένη εργασία, φόροι επί της παραγωγής και των εισαγωγών μείον τις επιδοτήσεις, εισόδημα περιουσίας (εισπρακτέο μείον πληρωτέο), (ακαθάριστο ή καθαρό) λειτουργικό πλεόνασμα και μεικτό εισόδημα (ακαθάριστο ή καθαρό), όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) υπ' αριθμ. 549/2013 (Κανονισμός ΕΕ 549/2013). Για τον προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος πρέπει να γίνει αφαίρεση των φόρων.

Τα εισοδήματα που δημιουργούνται σε μια οικονομία για μια δεδομένη χρονική περίοδο είναι οι μισθοί (αμοιβές και παροχές εργασίας), τα εισοδήματα από εκμισθώσεις εδάφους και κτιρίων (έγγεια πρόσδοος), οι τόκοι (αμοιβές κεφαλαίου), τα κέρδη (αμοιβή επιχειρηματικότητας), τα εισοδήματα από ατομική απασχόληση, οι τρέχουσες επιχειρηματικές μεταβιβαστικές πληρωμές (επιδοτήσεις ή/και ασφαλιστικές εισφορές), οι έμμεσοι φόροι επί της παραγωγής και των εισαγωγών και το τρέχον πλεόνασμα των δημοσίων επιχειρήσεων. Κατ' αυτόν τον τρόπο το ΑΕΠ σε τιμές αγοράς μπορεί να οριστεί ως εξής:

$$\text{ΑΕΠ} = W + R + \text{Int.} + \text{Pr.} + \text{IndT} - \text{Sb} + \text{OS} \quad (1.2)$$

όπου:

ΑΕΠ: το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

W: οι μισθοί

R: τα ενοίκια

Int.: οι τόκοι

Pr.: τα κέρδη

IndT: οι έμμεσοι φόροι

Sb: οι μεταβιβαστικές πληρωμές

OS: το λειτουργικό πλεόνασμα.

Για τον υπολογισμό του ΑΕΠ σε τιμές παραγωγικών συντελεστών, οι όροι IndT και Sb απαλείφονται.

Επισημαίνεται, επίσης, ότι εάν αφαιρεθούν από το ΑΕΠ οι αποσβέσεις, που αποτελούν την αξία αντικατάστασης του φθαρμένου κεφαλαίου που χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή, προκύπτει το Καθαρό Εγχώριο Προϊόν.

Για τον υπολογισμό του Ακαθάριστου ή Καθαρού Εθνικού Προϊόντος, προστίθεται αντίστοιχα στο ΑΕΠ ή στο Καθαρό Εγχώριο Προϊόν το καθαρό εισόδημα από την αλλοδαπή (NFInc) που εισπράττουν οι μόνιμοι κάτοικοι, π.χ. εμβάσματα μεταναστών, συντάξεις, τόκους, μερίσματα κ.τ.λ. Το Καθαρό Εθνικό Προϊόν είναι γνωστό και ως Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα, όπως αναλύεται ακολούθως.

Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα

Βάσει του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, μπορεί να προσδιοριστεί το καθαρό

διαθέσιμο εθνικό εισόδημα (ΚΔΕΕ) αν από το ΑΕΠ αφαιρεθούν οι αποσβέσεις και προστεθούν οι μεταβιβαστικές εισπράξεις από το εξωτερικό και αφαιρεθούν οι μεταβιβαστικές πληρωμές προς το εξωτερικό, δηλ. προστεθούν οι «καθαρές» τρέχουσες μεταβιβάσεις που εισπράττουν όλοι οι θεσμικοί τομείς της οικονομίας, ως εξής:

$$\begin{aligned} \text{ΚΔΕΕ} &= \text{ΑΕΠ} - \text{Αποσβέσεις} + \text{Καθαρό Εισόδημα από Αλλοδαπή} + \text{Καθαρές} & (1.3) \\ &\text{Επιδοτήσεις επί Παραγωγής, Εισαγωγών εισπραττόμενες από Ε.Ε.} + \text{Καθαρές} \\ &\text{Τρέχουσες Μεταβιβάσεις από ΕΕ} + \text{Συναλλαγές Ασφαλειών Ατυχημάτων} \end{aligned}$$

1.4 Λόγοι μετάβασης στο ΕΣΛ 2010 και βασικά χαρακτηριστικά

Ακριβώς 13 χρόνια μετά την δημοσίευση του ΕΣΛ95, δηλαδή στις 26 Ιουνίου 2013, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (L174/1) ο Κανονισμός (ΕΕ) υπ' αριθ. 549/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης - ΕΣΛ 2010. Το νέο σύστημα αντικατέστησε το μέχρι τότε ισχύον ΕΣΛ95 προκειμένου να προσαρμοστούν οι εθνικοί λογαριασμοί στο νέο οικονομικό περιβάλλον, τις εξελίξεις στη μεθοδολογική έρευνα και τις ανάγκες των χρηστών. Ως χρονικό σημείο πλήρους μετάβασης ορίστηκε ο Σεπτέμβριος του 2014 και είναι χαρακτηριστικό ότι αυτή η προσαρμογή των λογαριασμών δεν αφορά μόνο την Ευρώπη αλλά και όλο τον κόσμο, καθώς το ΕΣΛ 2010 συνδέεται και συσχετίζεται με το παγκόσμιο σύστημα SNA 2008 που βρίσκεται σε διαδικασία εφαρμογής παγκοσμίως.

Για λόγους σύγκρισης, οι εθνικοί λογαριασμοί θα πρέπει να καταρτίζονται βάσει ενός ενιαίου συνόλου αρχών που να μην επιδέχονται διαφορετικές ερμηνείες. Οι πληροφορίες που παρέχονται θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο ακριβείς, πλήρεις και έγκαιρες, προκειμένου να εξασφαλιστεί η μέγιστη διαφάνεια σε όλους τους τομείς.

Οι βασικότεροι λόγοι που οδήγησαν σε αυτή την αναθεώρηση του συστήματος Εθνικών Λογαριασμών είναι οι εξής:

- Υπολογισμός της Έρευνας και Ανάπτυξης ως πάγιο στοιχείο του Ενεργητικού.
- Επικαιροποίηση κριτηρίων για την ταξινόμηση θεσμικών μονάδων σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.
- Μεταβολή στον τρόπο υπολογισμού των υπηρεσιών χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης.
- Επανεκτίμηση για τις αναλώσεις και το απόθεμα κεφαλαίου στο σύνολο της οικονομίας και στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.
- Απαλοιφή της καταγραφής των κερδών και ζημιών κτήσεως στις μεταβολές αποθεμάτων.
- Ενσωμάτωση αποτελεσμάτων απογραφής πληθυσμού και διάρθρωσης επιχειρήσεων το 2011.

- Επανυπολογισμός του αποπληθωριστή της τελικής κατανάλωσης της Γενικής Κυβέρνησης.
- Ενσωμάτωση ενημερωμένων στοιχείων εξωτερικού εμπορίου για πετρελαιοειδή.

Τα βασικά χαρακτηριστικά που διακρίνουν το ΕΣΛ 2010 και στα οποία βασίζεται προκειμένου να διασφαλιστεί η απαραίτητη ισορροπία μεταξύ των αναγκών για δεδομένα είναι τα ακόλουθα:

- α) Διεθνής συμβατότητα: αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη σύγκριση στατιστικών διαφόρων χωρών καθώς τα δεδομένα υποβάλλονται σε διεθνείς οργανισμούς.
- β) Εναρμόνιση σε χρησιμοποιούμενους όρους σε άλλες κοινωνικές και οικονομικές στατιστικές: Διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη σύνδεση και τη σύγκριση των στοιχείων αυτών με συνέπεια να καταρτίζονται αποδοτικότερα στοιχεία για τους εθνικούς λογαριασμούς.
- γ) Συνέπεια: Η σχηματοποίηση του λογιστικού πλαισίου ενισχύει τη συνέπεια των εννοιών που περιγράφουν τα διάφορα μέρη της οικονομικής δραστηριότητας, έχοντας ως αποτέλεσμα στατιστικές από διαφορετικά μέρη του λογιστικού πλαισίου να μπορούν να συσχετιστούν με αποτελεσματικότητα.
- δ) Λειτουργικότητα: Ο τρόπος μέτρησης, εκτίμησης και καταγραφής ορισμένων δραστηριοτήτων είναι εναρμονισμένος με τις υπόλοιπες οικονομικές και κοινωνικές στατιστικές που χρησιμοποιούνται ως εισερχόμενη πληροφόρηση για την κατάρτιση των εθνικών λογαριασμών εξασφαλίζοντας τη λειτουργικότητα του όλου πλαισίου.
- ε) Διαφορετικότητα σε σχέση με τοπικές διοικητικές πηγές: Σε αντιδιαστολή με το τοπικό επίπεδο, όπου οι διοικητικές έννοιες δύνανται να μεταβάλλονται διαχρονικά ή μεταξύ χωρών, στο ΕΣΛ οι διοικητικές έννοιες οφείλουν να παραμένουν σταθερές και εναρμονισμένες για την επίτευξη χρονικής και γεωγραφικής συγκρισιμότητας.
- στ) Παγίωση και σταθερότητα για μεγάλο χρονικό διάστημα: Τα χαρακτηριστικά του ΕΣΛ 2010 έχουν εγκριθεί ως διεθνές πρότυπο για τις επόμενες δεκαετίες ώστε να διακρίνονται από σταθερές εννοιολογικές και χρονολογικές σειρές δεδομένων.
- ζ) Εστίαση στην περιγραφή της οικονομικής διεργασίας με νομισματικούς και εύκολα παρατηρήσιμους όρους: διάφορα θέματα και ροές που δεν παρατηρούνται εύκολα σε νομισματικούς όρους ή που δεν έχουν σαφές νομισματικό αντίστοιχο δεν λαμβάνονται υπόψη. Η αρχή αυτή δεν εφαρμόζεται αυστηρά, γιατί θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις για συνέπεια και οι διάφορες ανάγκες δεδομένων. Επιπλέον, για σκοπούς οικονομικής ανάλυσης και πολιτικής, η περιγραφή των συλλογικών υπηρεσιών του δημοσίου σε σχέση με την υπόλοιπη εθνική οικονομία αυξάνει επίσης τη χρησιμότητα των εθνικών λογαριασμών ως συνόλου.
- η) Ευελιξία και καταλληλότητα για πολλές χρήσεις: Οι έννοιες του ΕΣΛ είναι αποδεκτές για ένα μεγάλο φάσμα χρήσεων.

Κεντρικά θέματα που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο του ΕΣΛ 2010 αποτελούν τα εξής:

- Οι ταξινομήσεις των οικονομικών μονάδων και οι ταξινομήσεις των συναλλαγών.
- Το σύστημα των λογαριασμών και τα μακροοικονομικά μεγέθη.
- Το πλαίσιο εισροών – εκροών.

1.4.1 Ταξινομήσεις Θεσμικών μονάδων και τομέων

Οι θεσμικές μονάδες αποτελούν τις βασικές μονάδες που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση της οικονομικής συμπεριφοράς στο ΕΣΛ 2010. Ως θεσμικές μονάδες θεωρούνται αυτές που μπορούν να κατέχουν περιουσιακά στοιχεία, να αναλαμβάνουν υποχρεώσεις και να επιδεικνύουν οικονομική δραστηριότητα και συναλλαγές με άλλες μονάδες, διαθέτοντας αυτονομία στη λήψη αποφάσεων. Οι θεσμικοί τομείς που απαρτίζουν την εθνική οικονομία είναι:

- α) Μη χρηματοοικονομικές εταιρείες,
- β) Χρηματοοικονομικές εταιρείες,
- γ) Δημόσιος Τομέας (ή Γενική Κυβέρνηση),
- δ) Μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που εξυπηρετούν τα νοικοκυριά,
- ε) Νοικοκυριά,
- στ) Αλλοδαπή.

Οι πέντε πρώτοι τομείς συνιστούν το σύνολο της εγχώριας οικονομίας, ενώ οι συναλλαγές με την αλλοδαπή αντιμετωπίζονται ως τεκμαρτός θεσμικός τομέας. Για κάθε θεσμικό τομέα, ο οποίος υποδιαιρείται σε υπό-τομείς, καταρτίζεται μία πλήρης σειρά λογαριασμών για την αναλυτική περιγραφή των διαφόρων σταδίων της οικονομικής διαδικασίας, δηλαδή της παραγωγής, της δημιουργίας, χρήσης, διανομής και αναδιανομής εισοδήματος και της χρηματοδοτικής συγκέντρωσης.

1.4.2 Το σύστημα των Λογαριασμών

Ως λογαριασμοί νοούνται τα αναλυτικά εργαλεία που χρησιμοποιεί το ΕΣΛ 2010 με σκοπό την καταγραφή των σχετικών συναλλαγών. Οι λογαριασμοί, συνδεδεμένοι με τις πλευρές της οικονομικής διεργασίας, όπως η παραγωγή ή η διανομή του εισοδήματος και καταγράφοντας τις μεταβολές των αξιών τους, παρατίθενται σε δύο στήλες, εκ των οποίων η αριστερή στήλη αναφέρεται στις χρήσεις και αποτελεί τις μεταβολές των περιουσιακών στοιχείων, ενώ η δεξιά στήλη αναφέρεται στους πόρους ή πηγές και αποτελεί τις μεταβολές της Καθαρής Θέσης και των υποχρεώσεων. Καθώς οι λογαριασμοί ακολουθούν το διπλογραφικό σύστημα, ισχύει η εξισωτική σχέση για τις πηγές και τις χρήσεις, δηλαδή οι συνολικές μεταβολές των περιουσιακών στοιχείων πρέπει να ισούνται με τις συνολικές μεταβολές της Καθαρής Θέσης και των υποχρεώσεων. Πρακτικά, και δεδομένου ότι οι πλείστες συναλλαγές εμπλέκουν δύο θεσμικές μονάδες, οι λογαριασμοί βασίζονται στην αρχή της τετραπλής εγγραφής.

Αναφορικά με τη χρονική διάσταση, κάθε συναλλαγή θα πρέπει να καταγράφεται

την ίδια χρονική στιγμή στους λογαριασμούς όλων των θεσμικών τομέων που εμπλέκονται, με σκοπό την αποφυγή ασυνεπειών και παραλείψεων στο σύστημα. Ως γενική αρχή, η καταγραφή των συναλλαγών πραγματοποιείται τη στιγμή που αυτές δημιουργούνται, μετασχηματίζοντας ή εξαλείφοντας μια οικονομική απαίτηση ή υποχρέωση.

Επίσης, όσον αφορά στην αξιακή διάσταση, όλες οι ροές και τα αποθέματα στο σύστημα ΕΣΛ 2010 εμφανίζονται σε νομισματικούς όρους και αποτιμώνται σύμφωνα με την ανταλλακτική τους αξία, δηλαδή την αξία βάσει της οποίας θα μπορούσαν να ανταλλαχθούν με χρήμα. Ως εκ τούτου, το βασικό στοιχείο αποτίμησης του ΕΣΛ 2010 είναι η αγοραία (τρέχουσα) αξία.

Τέλος, σχετικά με τη λειτουργική διάσταση, το σύστημα ΕΣΛ 2010 βασίζεται σε μια ακολουθία αλληλένδετων λογαριασμών, που αποτελούνται από τρέχοντες λογαριασμούς, λογαριασμούς συσσώρευσης και ισολογισμούς για τις θεσμικές μονάδες και τους τομείς. Οι τρέχοντες λογαριασμοί αφορούν την παραγωγή, τη δημιουργία, τη διανομή, την αναδιανομή και τη χρήση με τη μορφή τελικής κατανάλωσης, του εισοδήματος. Οι λογαριασμοί συσσώρευσης αφορούν στην απεικόνιση των μεταβολών των περιουσιακών στοιχείων και των μεταβολών της Καθαρής Θέσης και των υποχρεώσεων. Τέλος, οι ισολογισμοί παραθέτουν τα υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων, της Καθαρής Θέσης και των υποχρεώσεων.

1.4.3 Το πλαίσιο εισροών – εκροών

Στο πλαίσιο εισροών – εκροών συγκεντρώνονται τα συστατικά μέρη της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ), οι εισροές και εκροές του κλάδου οικονομικής δραστηριότητας, η προσφορά και η ζήτηση των προϊόντων καθώς και η σύνθεση των χρήσεων και των πόρων σε όλους τους θεσμικούς τομείς της οικονομίας. Αυτό το πλαίσιο προβαίνει σε υποδιαίρεση της οικονομίας, με σκοπό την παρουσίαση των συναλλαγών όλων των προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ των κλάδων της οικονομικής δραστηριότητας και των τελικών καταναλωτών για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Υπάρχουν δύο τρόποι παρουσίασης των πληροφοριών:

- α) Με πίνακες προσφοράς και χρήσεων οι οποίοι παρουσιάζουν τη συνολική οικονομία ανάλογα με τον κλάδο της οικονομικής δραστηριότητας και των προϊόντων. Αυτοί οι πίνακες παρουσιάζουν τις σχέσεις μεταξύ των συστατικών μερών της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας, των εισροών και εκροών των κλάδων, αλλά και της προσφοράς και ζήτησης των προϊόντων.
- β) Με συμμετρικούς πίνακες εισροών και εκροών που προκύπτουν από τα στοιχεία των πινάκων προσφοράς και χρήσεων και από λοιπές πρόσθετες πηγές διαμορφώνοντας τη θεωρητική βάση για μελλοντικές αναλύσεις.

1.5 Τοπικές μονάδες οικονομικής δραστηριότητας (ΜΟΔ) – Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας

Για τους σκοπούς της κατηγοριοποίησης των θεσμικών μονάδων κατά τύπο δραστηριότητας, καθώς πολλές θεσμικές μονάδες είναι ενεργές σε περισσότερες από μία δραστηριότητες, το ΕΣΛ 2010 χρησιμοποιεί την έννοια της τοπικής μονάδας οικονομικής δραστηριότητας (ΜΟΔ). Αυτή ομαδοποιεί με την ιδιότητα του παραγωγού όλα τα μέρη μίας θεσμικής μονάδας που βρίσκονται στην ίδια ή σε γειτονικές τοποθεσίες και που συμβάλλουν στην πραγματοποίηση μίας ορισμένης δραστηριότητας σε τετραψήφιο επίπεδο NACE (συντομογραφία του «Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne», που αφορά τη στατιστική ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα).

Οι τοπικές μονάδες οικονομικής δραστηριότητας ομαδοποιούνται με βάση την κύρια δραστηριότητά τους σε κλάδους. Για κάθε μη κύρια δραστηριότητα καταγράφονται τοπικές ΜΟΔ, με την ομαδοποίηση όλων των τοπικών ΜΟΔ με παρόμοιο είδος δραστηριότητας να αποτελεί έναν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι, μια θεσμική μονάδα μπορεί να περιλαμβάνει μία ή περισσότερες τοπικές ΜΟΔ, ενώ αντιθέτως μια τοπική ΜΟΔ ανήκει σε μία μόνο θεσμική μονάδα.

1.6 Μονάδες μόνιμοι κάτοικοι και μη μόνιμοι κάτοικοι – Εθνική οικονομία και αλλοδαπή

Το σύνολο της οικονομίας και της οικονομικής δραστηριότητας που καταγράφεται στο ΕΣΛ 2010 ορίζεται με βάση την έννοια των μονάδων «μόνιμοι κάτοικοι», είτε σε θεσμικό είτε σε τοπικό επίπεδο. Για να θεωρηθεί μια μονάδα ως μόνιμος κάτοικος μιας χώρας, θα πρέπει να έχει το επίκεντρο του οικονομικού ενδιαφέροντός της στην οικονομική επικράτεια αυτής της χώρας, ανεξάρτητα με το αν κατέχουν ή όχι την εθνικότητα της εν λόγω χώρας, ή με το αν έχουν παρουσία ή νομική οντότητα στην οικονομική επικράτεια της χώρας.

Οι μονάδες μόνιμοι κάτοικοι διενεργούν συναλλαγές με μονάδες μη μόνιμους κατοίκους που αντίστοιχα αποτελούν μονάδες μόνιμων κατοίκων άλλων οικονομιών, και αυτές οι εξωτερικές συναλλαγές καταγράφονται στον λογαριασμό της αλλοδαπής με αποτέλεσμα η τελευταία να διαδραματίζει ρόλο θεσμικού τομέα.

1.7 Ροές συναλλαγών

Η συναλλαγή είναι μία οικονομική ροή η οποία συμβαίνει είτε εξαιτίας της αλληλεπίδρασης θεσμικών μονάδων είτε από ενέργειες μίας θεσμικής μονάδας στο εσωτερικό. Το ΕΣΛ 2010 ταξινομεί τις συναλλαγές σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

- Συναλλαγές προϊόντων (προϊόντων και υπηρεσιών): περιγράφουν την προέλευση (εγχώρια παραγωγή ή/και εισαγωγές) και τη χρήση (ενδιάμεση ανάλωση, τελική κατανάλωση, σχηματισμό κεφαλαίου ή εξαγωγές) των προϊόντων και υπηρεσιών.
- Διανεμητικές συναλλαγές: περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο η προστιθέμενη αξία που δημιουργείται από την παραγωγή κατανέμεται στην εργασία, στο κεφάλαιο και στο Δημόσιο Τομέα (Γενική Κυβέρνηση), καθώς και την αναδιανομή του εισοδήματος και του πλούτου, μέσω των φόρων εισοδήματος και λοιπών μεταβιβαστικών πράξεων.
- Χρηματοπιστωτικές συναλλαγές: περιγράφουν την καθαρή απόκτηση χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχείων που πραγματοποιούνται ως συναλλαγές οι οποίες αφορούν αυτοτελώς χρηματοοικονομικά μέσα ή ως αντίστοιχες μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών.
- Συναλλαγές που δεν περιλαμβάνονται στις τρεις προαναφερθείσες ομάδες: Ενδεικτικά αναφέρονται οι αποκτήσεις μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, αφαιρούμενων των απαιτούμενων διαθέσεων για την απόκτησή τους.

1.8 Μονάδες και Περιφερειακοί Λογαριασμοί

Όπως ειπώθηκε και σε προηγούμενο σημείο της εργασίας, στην εθνική οικονομία διακρίνονται δύο είδη μονάδων, με τις εγγραφές αφενός για την πρώτη, δηλαδή για τη θεσμική μονάδα, να αντικατοπτρίζουν τις ροές που επηρεάζουν το εισόδημα, τις κεφαλαιακές και χρηματοοικονομικές συναλλαγές, τις λοιπές ροές και τους ισολογισμούς και με τις εγγραφές αφετέρου για τη δεύτερη, δηλαδή για την τοπική ΜΟΔ, να καταδεικνύουν τις ροές που εμφανίζονται στην παραγωγική διαδικασία και στη χρήση των προϊόντων και των υπηρεσιών.

Οι έννοιες που διέπουν τους εθνικούς λογαριασμούς χρησιμοποιούνται και για τους περιφερειακούς λογαριασμούς, καθώς οι περιφερειακοί λογαριασμοί αποτελούν την εξειδίκευση σε περιφερειακό επίπεδο των αντίστοιχων λογαριασμών της εθνικής οικονομίας και προσφέρουν ανάλυση σε αυτό το επίπεδο σημαντικών συγκεντρωτικών μεγεθών, όπως η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και το εισόδημα των νοικοκυριών.

Οι περιφερειακοί λογαριασμοί εξυπηρετούν σημαντικούς ειδικούς διοικητικούς σκοπούς, όπως:

- α) τη χορήγηση των εσόδων από ένα ειδικό εθνικό φόρο στις περιφερειακές κυβερνήσεις.
- β) την κατανομή κεφαλαίων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής πολιτικής για τη συνοχή. Οι περιφερειακοί λογαριασμοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν με ευελιξία σε διάφορα επίπεδα εξαγωγής συγκεντρωτικών μεγεθών, χωρίς αυτό να αντιστοιχεί κατ' ανάγκη μόνο σε γεωγραφικές περιφέρειες καθώς οι τελευταίες μπορούν να ομαδοποιούνται κατά οικονομική διάρθρωση, τοποθεσία και οικονομικές σχέσεις

με όμορες περιφέρειες.

Για τους περιφερειακούς λογαριασμούς ανάλογα με το περιφερειακό επίπεδο διακρίνονται δύο είδη θεσμικών μονάδων:

- α) Οι μονοπεριφερειακές μονάδες, των οποίων το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντος βρίσκεται σε μία περιφέρεια, όπως τα νοικοκυριά, οι εταιρείες των οποίων όλες οι τοπικές ΜΟΔ βρίσκονται στην ίδια περιφέρεια, οι περισσότερες αρχές τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης, ένα μέρος των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων που εξυπηρετούν νοικοκυριά (ΜΚΙΕΝ).
- β) Οι πολυπεριφερειακές μονάδες, των οποίων το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντος βρίσκεται σε περισσότερες περιφέρειες, όπως εταιρίες, ΜΚΙΕΝ, θεσμικές μονάδες των οποίων οι δραστηριότητες εκτείνονται σε ολόκληρη τη χώρα, όπως η κεντρική κυβέρνηση, και ένας μικρός αριθμός εταιριών που ασκούν μονοπώλιο.

Όλες οι συναλλαγές των μονοπεριφερειακών θεσμικών μονάδων υπάγονται στην περιφέρεια στην οποία έχουν το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντός τους. Όσον αφορά στα νοικοκυριά, το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού τους ενδιαφέροντος βρίσκεται στην περιφέρεια στην οποία είναι μόνιμοι κάτοικοι, και όχι στην περιφέρεια στην οποία εργάζονται. Άλλες μονοπεριφερειακές μονάδες έχουν το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντός τους στην περιφέρεια στην οποία είναι εγκατεστημένες. Ορισμένες από τις συναλλαγές των πολυπεριφερειακών μονάδων δεν είναι δυνατόν να υπαχθούν σε περιφέρειες. Αυτό συμβαίνει για τις περισσότερες διανεμητικές και χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Κατά συνέπεια, τα εξισωτικά μεγέθη πολυπεριφερειακών μονάδων, όπως η αποταμίευση και η καθαρή χρηματοδοτική ικανότητα, δεν καταγράφονται στο περιφερειακό επίπεδο για τις πολυπεριφερειακές μονάδες.

Καθώς οι επιχειρήσεις δύνανται να ασκήσουν παραγωγικές δραστηριότητες σε περισσότερες από μία τοποθεσίες, καθίσταται αναγκαία η κατανομή των δραστηριοτήτων των περιφερειακών λογαριασμών ανά τοποθεσία. Οι θεσμικές μονάδες μπορούν να ταξινομηθούν κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας βάσει των οικονομικών δραστηριοτήτων για την περιγραφή των παραγωγικών δραστηριοτήτων της οικονομίας. Ως αποτέλεσμα, προκύπτει η ανομοιογένεια των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, καθώς πολλές επιχειρήσεις έχουν σημαντικές δευτερεύουσες δραστηριότητες διαφορετικές από την κύρια δραστηριότητά τους. Επίσης, συνέπεια τούτου είναι ότι το κύριο προϊόν ενός κλάδου οικονομικής δραστηριότητας αποτελεί χαμηλό ποσοστό της συνολικής παραγωγής για ορισμένους κλάδους. Προς άμβλυνση αυτών των προβλημάτων, έχουν καταρτιστεί οι λεγόμενες μονάδες οικονομικής δραστηριότητας (ΜΟΔ), με σκοπό την ομαδοποίηση των παραγωγών που εμφανίζουν ομοιογενείς δραστηριότητες από πλευράς παραγόμενου προϊόντος, παραγωγικής δομής και τεχνολογίας παραγωγής. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η τοπική ΜΟΔ είναι το τμήμα μίας ΜΟΔ που αντιστοιχεί σε μία τοπική μονάδα και ένας

κλάδος οικονομικής δραστηριότητας σε περιφερειακό επίπεδο αποτελείται από μία ομάδα τοπικών ΜΟΔ που επιδεικνύουν παρεμφερείς δραστηριότητες.

Σύμφωνα με τον ορισμό της τοπικής ΜΟΔ, διακρίνονται τρεις περιπτώσεις:

- α) Μια παραγωγική δραστηριότητα με σημαντική εισροή εργασίας σε συγκεκριμένη τοποθεσία, όπως αυτή ορίζεται με το ετήσιο ισοδύναμο ενός ατόμου που εργάζεται σε τακτική βάση για μισή ημέρα.
- β) Μια παραγωγική δραστηριότητα χωρίς σημαντική εισροή εργασίας σε συγκεκριμένη τοποθεσία δεν πρέπει, ως γενικός κανόνας, να θεωρείται ξεχωριστή τοπική ΜΟΔ και η παραγωγή θα πρέπει να αποδοθεί στην τοπική μονάδα που είναι υπεύθυνη για τη διαχείρισή της. Εξαιρέσεις βέβαια συναντώνται, όπως στην περίπτωση των ανεμόμυλων, της άντλησης πετρελαίου και φυσικού αερίου, των διαδικτυακών κόμβων και των πλήρως αυτοματοποιημένων πρατηρίων βενζίνης. Αυτές οι παραγωγικές δραστηριότητες μπορούν να ασκούνται σε διαφορετική περιφέρεια από τη διαχείρισή τους, με συνέπεια το συνολικό παραγόμενο προϊόν να μην καταγράφεται στην περιφέρεια διαχείρισής τους. Ο ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου πρέπει να καταγράφεται στην ίδια περιφέρεια με αυτήν του συναφούς παραγόμενου προϊόντος και της συναφούς προστιθέμενης αξίας.
- γ) Για μία παραγωγική δραστηριότητα χωρίς σταθερή τοποθεσία εφαρμόζεται η έννοια της μόνιμης κατοικίας στο εθνικό επίπεδο, όπως τα σημαντικά κατασκευαστικά έργα με ορίζοντα ολοκλήρωσης άνω του ενός έτους (γέφυρες, φράγματα και σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας) που αναλαμβάνονται από εργολήπτες άλλων περιφερειών και τα οποία καταγράφονται ως ξεχωριστή τοπική ΜΟΔ. Τα κατασκευαστικά έργα που διαρκούν λιγότερο από χρόνο χρησιμοποιούν τη μόνιμη κατοικία της μητρικής κατασκευαστικής εταιρείας για την κατανομή της παραγωγής ανά περιφέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΑΘΑΡΟΥ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ ΣΤΟΝ ΠΛΟΥΤΟ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ

2.1 Έννοια του πλούτου

«Πλήθος οργάνων οικονομικών και πολιτικών» κατά τον Αριστοτέλη, όπως αναφέρει στα Πολιτικά του, ο πλούτος ως έννοια έχει απασχολήσει από την αρχαιότητα την κοινωνία και ως εκ τούτου έχουν γίνει πολλές προσπάθειες για να δοθεί ένας σαφής, κατανοητός και πολύπλευρος ορισμός. Οι περισσότερες εξ αυτών, ιδιαίτερα τα νεότερα χρόνια γίνονται υπό το πρίσμα της ατομικής ή συλλογικής περιουσίας.

Έτσι, λοιπόν, ο πλούτος μπορεί να χαρακτηρίζει το απόθεμα αγαθών χρήσιμων και ανταλλάξιμων. Με βάση το γεγονός όμως ότι όλα τα υλικά αντικείμενα, αγαθά, δεν αποτελούν πλούτο αλλά και ότι ο πλούτος δεν περιορίζεται μόνο σε υλικά αγαθά έγινε προσπάθεια να δοθεί ένας σαφέστερος ορισμός. Υπό την αυστηρή έννοια του όρου ο πλούτος μπορεί να αναφέρεται και να χαρακτηρίζει το απόθεμα ειδών με οικονομική σημασία που κατέχονται από πρόσωπα ή ομάδες ανθρώπων, ή έθνη. Προκειμένου όμως ένα είδος να έχει οικονομική σημασία είναι απαραίτητο αφενός να καλύπτει οικονομική ανάγκη και αφετέρου να είναι ανταλλάξιμο. Η δε ανταλλαξιμότητα, με τη σειρά της, προϋποθέτει αφενός τη δυνατότητα μεταβίβασης της κυριότητας και αφετέρου ότι το συγκεκριμένο είδος σπανίζει ως προς τις ανάγκες. Σε αυτό το σημείο όμως, το ερωτηματικό που τίθεται συνίσταται στο εάν ένα τέτοιο αγαθό μπορεί να μετεξελιχθεί σε "ελεύθερο αγαθό" λόγω του πολλαπλασιασμού του. Απάντηση σε αυτό το ερώτημα δόθηκε από τον οικονομολόγο Robbins (1932), ο οποίος όρισε ότι ο πλούτος περιλαμβάνει και όλα τα ενδεχόμενα-«τα δυνάμενα ν' αποβούν»- οικονομικά αγαθά, ανεξάρτητα από το αν έχουν ή δεν έχουν αξία σε μία δεδομένη στιγμή ή κατάσταση.

Είναι πασίδηλη η σχέση πλούτου-ευημερίας αφού εκ του αποθέματος των ανταλλάξιμων αγαθών καλύπτονται οι οικονομικές ανάγκες. Λαμβάνοντας, ακόμη, υπόψη ότι τα ανταλλάξιμα αγαθά φέρουν τιμές, αυτές στην ουσία προσδίδουν και το μέτρο του πλούτου στις ατομικές ή κοινωνικές ικανοποιήσεις.

Επιπλέον, πολλές φορές, και με ευρύτερη έννοια, ο πλούτος σχετίζεται με το εισόδημα ή το κεφάλαιο, παρόλο που νοείται ως απόθεμα υφιστάμενο σε δεδομένη στιγμή σε αντίθεση με το εισόδημα που αποτελεί συνεχή ροή εσόδων σε καθορισμένη χρονική στιγμή. Συνηθίζεται όμως, υπό ακόμα ευρύτερη έννοια, ο πλούτος να σημαίνει αθροιστικά το απόθεμα και τη ροή δηλαδή το εισόδημα και υπολογίζεται και το κεφάλαιο παρότι αυτό έχει σχέση με την παραγωγική ικανότητα του αποθέματος.

Η αύξηση του πλούτου έχει συνέπειες για το μέγεθος της κατανάλωσης. Όσο αυξάνει ο πλούτος ενός ατόμου, με σταθερό το εισόδημα τόσο αυξάνει το επίπεδο της κατανάλωσής του. Άρα, μια μείωση των τιμών οδηγεί σε αύξηση του πραγματικού πλούτου και κατά συνέπεια της κατανάλωσης, ενώ το αντίθετο ισχύει σε περίπτωση

αύξησης του επιπέδου των τιμών. Η εν λόγω σχέση τιμών και κατανάλωσης είναι γνωστή ως «αποτελέσματα του πλούτου» ή «αποτέλεσμα Ρίγου», από το όνομα του οικονομολόγου που εισήγαγε αυτή την έννοια. Επομένως, ο πραγματικός πλούτος εισέρχεται ως ανεξάρτητη μεταβλητή στη συνάρτηση της ιδιωτικής κατανάλωσης.

2.2 Εθνικός πλούτος, διαθέσιμο εισόδημα και αποταμίευση

Ως Εθνικός πλούτος ορίζεται ο συνολικός πλούτος των κατοίκων μιας χώρας και αποτελείται από δύο μέρη:

1. Τα φυσικά περιουσιακά στοιχεία της χώρας, όπως το απόθεμα κεφαλαιουχικών αγαθών και γης και
2. Τα καθαρά ξένα περιουσιακά στοιχεία που διαθέτει η χώρα.

Το απόθεμα των χρηματιστηριακών τίτλων παίζει σημαντικό ρόλο στον καθορισμό του μεγέθους του Εθνικού πλούτου, του ΑΕΠ, της παραγωγής και της απασχόλησης μιας οικονομίας καθώς ένα υψηλό επίπεδο πλούτου, το οποίο προκύπτει από την διακράτηση χρηματιστηριακών τίτλων, έχει θετική επίδραση σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη μιας οικονομίας. Για τη μέτρηση της σχέσης αυτής χρησιμοποιείται το σύνολο των χρηματιστηριακών τίτλων και η αξία του ΑΕΠ. Σε περιπτώσεις μεταβολής της σχέσης η επίπτωση αντανακλάται στα μεγέθη της παραγωγής, της απασχόλησης της κατανάλωσης και της επένδυσης.

Η διακράτηση του μεγαλύτερου μέρους του πλούτου των επενδυτών σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία έγκειται στη χρησιμότητά τους για τη διατήρηση του επιπέδου παραγωγής, απασχόλησης και βιοτικού επιπέδου.

Οι χρηματοοικονομικοί τίτλοι κατανέμονται μεταξύ των ιδιωτών επενδυτών, των χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων και των μη- χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων. Ανάλογα με το βαθμό συμμετοχής της κάθε κατηγορίας στη διανομή του πλούτου το ποσοστό συμμετοχής των επενδυτών παρουσιάζει αξιοσημείωτες διακυμάνσεις μεταξύ των χωρών.

Ο πλούτος ορίζεται σε ατομικό επίπεδο, δηλαδή ως ο πλούτος του νοικοκυριού, που συνίσταται στη διαφορά των περιουσιακών στοιχείων ενός νοικοκυριού μείον τις υποχρεώσεις του, και σε εθνικό επίπεδο (Εθνικός πλούτος), ως το άθροισμα του πλούτου των νοικοκυριών, των επιχειρήσεων και του κράτους μέσα σε μια χώρα.

Το μέγεθος που κυρίως καθορίζει τον Εθνικό πλούτο είναι η αποταμίευση των ατόμων, των επιχειρήσεων και του κράτους. Οι παράμετροι της συνολικής αποταμίευσης είναι το τρέχον εισόδημα και οι τρέχουσες δαπάνες με τη διαφορά τους να αποδίδει το μέγεθος της συνολικής αποταμίευσης, ενώ ο λόγος της αποταμίευσης και του τρέχοντος εισοδήματος καθορίζει το ρυθμό αποταμίευσης. Ως υποκατηγορία

της συνολικής αποταμίευσης, η ιδιωτική αποταμίευση ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ ιδιωτικού διαθέσιμου εισοδήματος και κατανάλωσης.

Αλγεβρικά, σύμφωνα με το Econometrics Laboratory (EML) at the University of California at Berkeley, η ιδιωτική αποταμίευση ορίζεται ως:

$$S_p = (Y + NFP - T + TR + INT) - C \quad (2.1)$$

όπου

- S_p: ιδιωτική αποταμίευση
- Y: εγχώριο εισόδημα ιδιωτικού τομέα
- NFP: εισόδημα ιδιωτικού τομέα στο εξωτερικό
- T: φόροι προς το Δημόσιο Τομέα
- TR: μεταβιβαστικές πληρωμές
- INT: τόκοι Δημοσίου Χρέους
- C: κατανάλωση

Από την άλλη πλευρά, η Δημόσια αποταμίευση ορίζεται ως η διαφορά των καθαρών Δημοσίων εσόδων και των Δημοσίων δαπανών για την αγορά προϊόντων και υπηρεσιών.

Αλγεβρικά η Δημόσια αποταμίευση ορίζεται ως:

$$S_{govt} = (T - TR - INT) - G \quad (2.2)$$

όπου

- S_{govt}: Δημόσια αποταμίευση (Δημοσιονομικό πλεόνασμα ή έλλειμμα)
- T: φόροι προς το Δημόσιο Τομέα
- TR: μεταβιβαστικές πληρωμές
- INT: τόκοι Δημοσίου Χρέους
- G: Δημόσιες δαπάνες για προϊόντα και υπηρεσίες

Ως εκ τούτου, η Εθνική αποταμίευση ορίζεται ως το άθροισμα της ιδιωτικής αποταμίευσης και της Δημόσιας αποταμίευσης.

Αλγεβρικά, συνδυάζοντας τις δύο παραπάνω σχέσεις έχουμε για την Εθνική αποταμίευση (S):

$$S = S_p + S_{govt} \quad (2.3)$$

$$= (Y + NFP - T + TR + INT - C) + (T - TR - INT - G)$$

$$= Y + NFP - C - G$$

$$= GNP - C - G$$

Έτσι, παρατηρούμε ότι η Εθνική Αποταμίευση ισούται με το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (GNP), καθώς $GNP = Y + NFP$, μείον την κατανάλωση μείον τις δημόσιες δαπάνες.

Επιπλέον, και εφόσον ισχύει ότι:

$$S = Y + NFP - C - G \quad (2.4)$$

και

$$Y = C + G + I + NX \quad (2.5)$$

(προσέγγιση δαπάνης για τη μέτρηση του ΑΕΠ),

προκύπτει ότι:

$$S = C + G + I + NX + NFP - C - G \quad (2.6)$$

$$S = I + NX + NFP \quad (2.7)$$

$$S = I + CA \quad (2.8)$$

όπου CA το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ($CA = NX + NFP$)

Από τις παραπάνω σχέσεις καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι πλεόνασμα, δηλαδή αύξηση του καθαρού εξωτερικού πλούτου, επιτυγχάνεται όταν:

- Η παραγωγή είναι μεγαλύτερη από την εγχώρια δαπάνη
- Οι εξαγωγές είναι μεγαλύτερες από τις εισαγωγές
- Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι θετικό

Αντιθέτως, παρατηρείται έλλειμμα, δηλαδή μείωση του καθαρού εξωτερικού πλούτου, όταν:

- Η παραγωγή είναι μικρότερη από την εγχώρια δαπάνη
- Οι εξαγωγές είναι μικρότερες από τις εισαγωγές
- Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι αρνητικό

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΚΑΙ Η ΝΔ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ

3.1 Ιστορική αναδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργήθηκε με σκοπό να δοθεί ένα τέλος στους συχνούς και αιματηρούς πολέμους μεταξύ των γειτονικών ευρωπαϊκών χωρών που είχαν ως αποτέλεσμα τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο. Ήδη από το 1950, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), σηματοδοτεί την έναρξη της ένωσης των ευρωπαϊκών χωρών σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο με στόχο τη διασφάλιση διαρκούς ειρήνης, μια πρωτοβουλία που προήλθε από τον Γάλλο Υπουργό Εξωτερικών Robert Schuman και επισφραγίστηκε με τη Συνθήκη του Παρισιού. Τα έξι ιδρυτικά μέλη της ΕΚΑΧ ήταν το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες.

Το 1957 οι ίδιες χώρες υπέγραψαν τη Συνθήκη της Ρώμης, η οποία έθεσε τις βάσεις για τη διαμόρφωση της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης, δημιουργώντας την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), με σκοπό την άρση των εμποδίων στις μεταξύ τους συναλλαγές και την έναρξη της δημιουργίας μιας κοινής αγοράς.

Η δεκαετία του 1960 χαρακτηρίζεται από μία έντονη οικονομική ανάπτυξη στην ευρωπαϊκή γεωγραφική περιοχή, γεγονός που δημιούργησε ευνοϊκές συνθήκες για την περαιτέρω άρση εμποδίων και προβλημάτων στις διακρατικές συναλλαγές. Η κατάσταση αυτή οδήγησε το 1967 στην συγχώνευση των θεσμικών οργάνων της ΕΟΚ και της ΕΚΑΧ, με σκοπό τη δημιουργία ενός κοινού, ενιαίου συνόλου θεσμικών οργάνων, τα οποία ήταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα μέλη του οποίου αρχικά εκλέγονταν από τα αντίστοιχα εθνικά κοινοβούλια.

Με την πάροδο των ετών, η δημιουργηθείσα κοινότητα αναπτύσσεται και μετεξελίσσεται, έχοντας ως φυσική συνέπεια τη διεύρυνσή της, καθώς το 1973 εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ) η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία, αυξάνοντας τον αριθμό των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε 9. Εξάλλου, το 1979 διεξήχθησαν οι πρώτες άμεσες εκλογές αναφορικά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κατά τις οποίες τα μέλη εξελέγησαν από τους ψηφοφόρους σε κάθε κράτος μέλος της ΕΚ.

Έτος – σταθμός για την χώρα μας αποτέλεσε το 1981, καθώς τότε η Ελλάδα εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα με την Ισπανία και την Πορτογαλία να ακολουθούν το 1986. Κατά αυτό το έτος επίσης, υπογράφεται και η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η οποία συνίστατο στη δημιουργία μια ενιαίας αγοράς στους κόλπους της οποίας τα πρόσωπα, τα εμπορεύματα, τα κεφάλαια και οι υπηρεσίες μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα.

Η παραπάνω εξέλιξη προς τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς επισφραγίστηκε το 1992 με την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, σύμφωνα με την οποία δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση και νέες μορφές συνεργασίας εισήχθησαν μεταξύ

των κυβερνήσεων των κρατών - μελών, όπως σε θέματα σχετικά με την άμυνα, τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις. Επίσης, υπήρξε συμφωνία μεταξύ των ηγετών της ΕΕ αναφορικά με τη δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και την έκδοση ενιαίου νομίσματος υπό τη διαχείριση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας εντός μιας δεκαετίας.

Το 1995 εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση η Αυστρία, η Φινλανδία, και η Σουηδία, ενώ το 1999 εγκαινιάσθηκε επισήμως το ευρώ, που αποτελεί το ενιαίο νόμισμα της Ευρώπης, με την υιοθέτησή του ως επίσημο νόμισμα από 11 κράτη μέλη της ΕΕ, δημιουργώντας έτσι τη λεγόμενη Ευρωζώνη (ζώνη του ευρώ). Στην Ευρωζώνη εντάσσεται και η Ελλάδα το 2001, έτος κατά το οποίο υπογράφηκε και η Συνθήκη της Νίκαιας που προέβη σε μεταρρυθμίσεις των θεσμικών οργάνων της ΕΕ με σκοπό την προετοιμασία του εδάφους ενόψει της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την ένταξη νέων κρατών μελών.

Την 1η Ιανουαρίου του 2002, το ευρώ αντικαθιστά τα εθνικά νομίσματα σε 12 από τις 15 χώρες – μέλη της ΕΕ (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία και Φινλανδία).

Το 2004, δέκα νέες χώρες (Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία και Τσεχική Δημοκρατία) εντάχθηκαν στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το νέο διευρυμένο περιβάλλον της ΕΕ επέβαλε για λόγους αποτελεσματικής λειτουργίας τη δημιουργία μιας συνταγματικής συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, η οποία ένωσε όλες τις προηγούμενες συνθήκες της ΕΕ σε ένα έγγραφο και εισήγαγε αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να τεθεί σε ισχύ το Ευρωσύνταγμα θα πρέπει να κυρωθεί από το σύνολο των 25 κρατών - μελών.

Το 2007 η Βουλγαρία και η Ρουμανία εντάσσονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που πλέον απαριθμεί 27 μέλη, ενώ υπογράφεται και η μεταρρυθμιστική Συνθήκη της Λισαβόνας.

Το 2008 η Κύπρος και Μάλτα υιοθετούν το ευρώ και γίνονται η 14η κι η 15η χώρα αντίστοιχα, που μετέχουν στην Ευρωζώνη, ενώ τα μέλη της Ευρωζώνης αυξάνονται σε 16 το 2009 με την υιοθέτηση του ευρώ από τη Σλοβακία. Το 2011 η Εσθονία γίνεται η 17η χώρα της ΕΕ που υιοθετεί το ευρώ, ενώ το 2014 η Λετονία υιοθετεί το ευρώ και γίνεται το 18ο μέλος της Ευρωζώνης. Τέλος, με την ένταξη της Λιθουανίας στην Ευρωζώνη, διαμορφώνεται και ο μέχρι σήμερα αριθμός των χωρών που μετέχουν σε αυτή σε 19.

3.2 Οικονομική και νομισματική συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ο συντονισμός των εθνικών και οικονομικών πολιτικών των κρατών – μελών της με στόχο την ανάληψη κοινών δράσεων και την αντιμετώπιση προκλήσεων, όπως για παράδειγμα η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση που μαστίζει τις παγκόσμιες και ευρωπαϊκές αγορές χρήματος και κεφαλαίου.

Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, ανεξάρτητα από το αν εντάσσονται στην Ευρωζώνη, ανήκουν στην Οικονομική και Νομισματική Ζώνη (ΟΝΕ), η οποία αποτελεί ένα πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας με στόχο την προώθηση της απασχόλησης, τη διατήρηση της οικονομικής ανάπτυξης και τη συντονισμένη αντιμετώπιση των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών δυσχερειών.

Κάτω από αυτό το πλαίσιο, η ΕΕ αντιμετώπισε τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, χορηγώντας έκτακτες ενισχύσεις στις ευρωπαϊκές τράπεζες της τάξης των € 1,6 τρις κατά την τριετία 2008-2011, υπό τη μορφή άμεσων κεφαλαίων ή εγγυήσεων. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε περίπου 15% του ετήσιου ΑΕΠ της ΕΕ. Ως δεύτερο βήμα, και με γνώμονα τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, η ΕΕ δημιούργησε τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ESM), με σκοπό ο τελευταίος να αποτελέσει ένα ανάχωμα στις οικονομικές δυσχέρειες που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τα κράτη - μέλη της Ευρωζώνης. Η δανειοδοτική ικανότητα του ESM προσεγγίζει τα € 500 δις. Τέλος, κατά το διάστημα 2011-2013, η ΕΕ αυστηροποίησε το θεσμικό πλαίσιο ελέγχου του δημοσίου χρέους και των ελλειμμάτων με στόχο τον περιορισμό της εξάπλωσής τους. Έτσι υπό το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στη μείωση των υψηλών επιπέδων δημοσίου χρέους, διενεργείται διεξοδική ανάλυση των οικονομικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων των κρατών-μελών και θεσπίζονται νέες ρυθμίσεις για την εποπτεία οικονομικών ανισορροπιών και την εξασθένιση της ανταγωνιστικότητας.

Όλα τα ανωτέρω καταδεικνύουν το πλαίσιο οικονομικής και νομισματικής συνεργασίας στα πλαίσια της ΕΕ που στρέφεται, λόγω και της αρνητικής οικονομικής συγκυρίας, στην αποκατάσταση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, στη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών οικονομικής ανάπτυξης, στην προστασία των αποταμιεύσεων, στη διατήρηση της ροής πιστώσεων με ικανοποιητικούς όρους για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά και στη θέσπιση ενός ευνοϊκότερου περιβάλλοντος οικονομικής και δημοσιονομικής διακυβέρνησης στα πλαίσια του ευρωπαϊκού συστήματος.

3.3 Θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η διαδικασία λήψης αποφάσεων στο επίπεδο της ΕΕ λαμβάνει χώρα μέσω της συμμετοχής διαφόρων διακριτών ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων. Τα κυριότερα εξ

αυτών παρουσιάζονται αμέσως παρακάτω.

1. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ): Αποτελεί τον άμεσα εκλεγμένο νομοθετικό βραχίονα της ΕΕ που εκλέγεται από τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό να εκπροσωπηθούν τα συμφέροντα των περίπου 500 εκατομμυρίων πολιτών της ΕΕ. Όπως προαναφέρθηκε, το ΕΚ δημιουργήθηκε τη δεκαετία του 1950 με τις ιδρυτικές Συνθήκες, ενώ από το 1979 οι βουλευτές του εκλέγονται με άμεση καθολική ψηφοφορία από τους πολίτες των χωρών- μελών της ΕΕ. Οι εκλογές του ΕΚ πραγματοποιούνται ανά πενταετία, ενώ κάθε ευρωπαίος πολίτης έχει δικαίωμα ψήφου και εκλογής.
2. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Αποτελεί το νομοθετικό και εκτελεστικό, σε ορισμένους τομείς, βραχίονα της ΕΕ, καθώς είναι το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο συστήθηκε από τις ιδρυτικές Συνθήκες τη δεκαετία του 1950. Εκπροσωπεί τα κράτη μέλη και στις συνεδριάσεις του παρευρίσκεται ένας υπουργός από κάθε κυβέρνηση κράτους- μέλους της ΕΕ.
3. Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Αποτελεί τον εκτελεστικό βραχίονα της ΕΕ και είναι το όργανο που είναι υπεύθυνο για την υποβολή νομοθετικών προτάσεων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ανεξάρτητη από τις εθνικές κυβερνήσεις και έχει ως κύριο ρόλο την εκπροσώπηση και προάσπιση των συμφερόντων της ΕΕ. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει την ευθύνη της σύνταξης προτάσεων για νέες ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις τις οποίες υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ) και το Συμβούλιο. Πέραν των ανωτέρω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελεί τον εκτελεστικό βραχίονα της ΕΕ, καθώς είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως το ΕΚ και το Συμβούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιουργήθηκε κατά τη δεκαετία του 1950 από τις ιδρυτικές Συνθήκες της ΕΕ.
4. Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Έχει ως κύρια αρμοδιότητα την έκδοση δικαστικών αποφάσεων για τις υποθέσεις που φέρονται ενώπιόν του και έχουν ως αντικείμενο την επίλυση νομικών διαφορών μεταξύ κρατών - μελών, θεσμικών οργάνων της ΕΕ, επιχειρήσεων και φυσικών προσώπων. Το Δικαστήριο χρονολογείται από την πρώτη Συνθήκη της ΕΕ, τη συνθήκη ΕΚΑΧ του 1952 και έχει ως έδρα το Λουξεμβούργο. Βασικός γνώμονας του Δικαστηρίου είναι η εξασφάλιση της εφαρμογής και ερμηνείας της νομοθεσίας της ΕΕ κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις χώρες της Ένωσης. Επίσης, το Δικαστήριο εξασφαλίζει ότι τα κράτη-μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ ενεργούν σύμφωνα με το νόμο.
5. Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο: Βασικός ρόλος του είναι η εποπτεία και ο έλεγχος

της ορθής χρησιμοποίησης των πόρων της Ένωσης με στόχο τη βέλτιστη κατανομή των χρημάτων των ευρωπαίων πολιτών. Ιδρύθηκε το 1975 και έχει ως έδρα το Λουξεμβούργο. Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο διατηρεί το δικαίωμα ελέγχου σε κάθε πρόσωπο ή οργανισμό που χειρίζεται πόρους της ΕΕ.

6. Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ): Συστάθηκε το 1957 με τη συνθήκη της Ρώμης και είναι ένα συμβουλευτικό όργανο που επιτρέπει στους εκπροσώπους των ομάδων συμφερόντων της Ευρώπης, όπως οι εργοδοτικές οργανώσεις, τα συνδικάτα και λοιποί φορείς, να εκφράσουν τις απόψεις τους για ζητήματα της ΕΕ, αντιπροσωπεύοντας έτσι την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών.
7. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα: Δημιουργήθηκε το 1988 με έδρα τη Φρανκφούρτη και έχει ως κύριες αρμοδιότητες τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στην Ευρωζώνη, τη χάραξη της νομισματικής πολιτικής, τη διασφάλιση της κατάλληλης εποπτείας των χρηματοπιστωτικών αγορών και ιδρυμάτων και τη μέριμνα για την ασφάλεια και την ευρωστία του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος.
8. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων: Αποτελεί το χρηματοδοτικό φορέα οικονομικής ανάπτυξης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδρύθηκε το 1958 με τη συνθήκη της Ρώμης. Η κύρια αποστολή της είναι η παροχή δανείων για έργα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, όπως μεγάλα κατασκευαστικά έργα, έργα ανάπτυξης οδικού δικτύου, αεροδρόμια ή περιβαλλοντικά προγράμματα. Επίσης, χορηγεί πιστώσεις για επενδύσεις μικρών επιχειρήσεων στην ΕΕ και για οικονομική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες και τον αναπτυσσόμενο κόσμο.
9. Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής: Έχει ως κύριο ρόλο την αποκάλυψη κρουσμάτων κακής διοίκησης και την πρόταση λύσεων για την αντιμετώπισή τους, λειτουργώντας ως ενδιάμεσος μεταξύ των πολιτών και των αρχών της Ένωσης, αφού λαμβάνει και ερευνά καταγγελίες πολιτών, επιχειρήσεων και οργανισμών της ΕΕ. Η θέση δημιουργήθηκε με τη συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992.

3.4 Η Ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική / οικονομική κρίση

Μέχρι το 2007, τόσο η παγκόσμια οικονομία όσο και η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσίαζε ιδιαίτερα υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η άνθιση της ευρωπαϊκής οικονομίας αποτέλεσε ένα προστατευτικό δίκτυο που συνετέλεσε στη μη εμφάνιση των συσσωρευμένων χρεών και ελλειμμάτων που αρκετές χώρες της ΕΕ εμφάνιζαν καθ' όλη τη δεκαετία της ανάπτυξης για τη χρηματοδότηση της εν λόγω ανάπτυξης και που είχε ως αποτέλεσμα αρκετές εξ αυτών να έχουν παραβεί τους κανόνες που διέπουν το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Ως αντανάκλαση

αυτού του γεγονότος, παρατηρήθηκε αδράνεια από πλευράς της ΕΕ για την ανάπτυξη απαιτούμενων εργαλείων για την αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων.

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση ξεκίνησε από την αγορά ακινήτων και τα συναφή στεγαστικά δάνεια (regulated market) και επεκτάθηκε ταχύτατα μέσω των αντίστοιχων «παραγώγων», και όχι μόνο, που διακινήθηκαν από τις επενδυτικές τράπεζες διεθνώς (unregulated market). Συνέπεια αυτού ήταν η πτώση στις τιμές των ακινήτων, η εξ αυτού αθέτηση των υποχρεώσεων εκ μέρους των επενδυτών και τελικά η κρίση ρευστότητας αφού μεγάλος αριθμός χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ήρθαν αντιμέτωπα με σημαντικότερες απώλειες στα χαρτοφυλάκιά τους και οι υποτιμήσεις στη διαβάθμιση της φερεγγυότητας των τραπεζών οδήγησαν σε πραγματική στασιμότητα και ουσιαστικά στο «κλείσιμο» της διατραπεζικής αγοράς. Η διεθνής αυτή κρίση ξέσπασε σε περιβάλλον με σχετικά ισχυρές πραγματικές οικονομίες στην ευρωπαϊκή δύση, οι οποίες άντεξαν στο σοκ των αγορών χρήματος-κεφαλαίου με συνέπεια την αποφυγή της κατάρρευσής τους. Για κάποιες από τις χώρες της Ευρωζώνης, όλο αυτό το ντόμινο των αρνητικών εξελίξεων σηματοδότησε την έναρξη προβλημάτων αναφορικά με τον ισοσκελισμό των προϋπολογισμών τους και την χρηματοδότηση του χρέους τους και η αλληλουχία αυτών των γεγονότων σηματοδότησε την μεταμόρφωση της χρηματοπιστωτικής κρίσης σε κρίση χρέους της Ευρωζώνης.

Αντίθετα, στην ελληνική περίπτωση, η χρηματοπιστωτική κρίση ξέσπασε ως αποτέλεσμα της περιστολής στη διεθνή ρευστότητα, με συνέπειες ορατές στην πραγματική οικονομία, καθώς η τελευταία, τόσο σε δημόσιο όσο και σε ιδιωτικό επίπεδο, έχει χρόνια συμπτώματα ασθένειας με κύριο χαρακτηριστικό τη διαρκή μείωση της ανταγωνιστικότητάς της, που η χρηματοπιστωτική κρίση ανέδειξε και επέτεινε ολοένα και περισσότερο. Κύρια έκφανση αυτού του γεγονότος είναι η ταχεία επιδείνωση την ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου των τραπεζών, όπως εκφράζεται μέσα από την αλματώδη αύξηση των προβληματικών δανείων. Η ρευστότητα των ελληνικών τραπεζών επηρεάστηκε δυσμενέστατα από τη διεθνή τραπεζική κρίση, λόγω της κατάρρευσης της αγοράς των παραγώγων που δεν είχε καθαυτή επιπτώσεις στην Ελλάδα λόγω της ανύπαρκτης ζήτησής τους στην εγχώρια αγορά. Αυτό, σε συνδυασμό βέβαια με τη δανειακή υπερεπέκταση των ελληνικών τραπεζών έναντι της φυσικής πηγής χρηματοδότησής τους, δηλαδή των καταθέσεων.

Η αποκάλυψη, τον Οκτώβριο του 2009, ότι το δημόσιο χρέος ήταν σημαντικά υψηλότερο από ότι είχε ανακοινωθεί ως τότε, οδήγησε σε απώλεια εμπιστοσύνης, αύξηση του κόστους χρηματοδότησης και μείωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Τον Δεκέμβριο του 2009 η εταιρεία αξιολόγησης Fitch υποβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας από «Α-» σε «BBB+» και οκτώ μέρες αργότερα η εταιρεία Standard & Poor's προχώρησε στον ίδιο βαθμό υποβάθμισης. Μετά από αυτές τις ανακοινώσεις τα spreads των Ελληνικών ομολόγων αυξήθηκαν κατά 25 και 22 μονάδες βάσης αντίστοιχα. Προς αποφυγή της πιθανότητας μη εξυπηρέτησης των τρεχουσών υποχρεώσεων της η Ελληνική Κυβέρνηση προσέφυγε στις 23 Απριλίου του 2010 στην πρόσφατη υπογραφή Μνημονίου με την τρόικα (Ευρωπαϊκή Ένωση,

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο), το οποίο καθορίζει τις στρατηγικές, τις προϋποθέσεις και τα μέτρα για το μηχανισμό στήριξης της ελληνικής οικονομίας. Με την εφαρμογή του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, και την χρηματοδότησή του από το ΔΝΤ και την ΕτΕ, συνετελέστη ένας θεμελιώδης μετασχηματισμός της παραγωγικής βάσης της ελληνικής οικονομίας και του τρόπου δημιουργίας εισοδημάτων στην χώρα, στην βάση της αύξησης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας και της μείωσης του δανεισμού από το εξωτερικό. Ήδη, τα εισοδήματα των συντελεστών παραγωγής στην εγχώρια οικονομία έχουν μειωθεί σημαντικά, τόσο λόγω της ταχείας μείωσης των καθαρών εισροών κεφαλαίων από το εξωτερικό όσο και λόγω της ύφεσης. Επιπλέον, τα εισοδήματα αυτά θα μειωθούν ακόμη περισσότερο αν η συνεχιζόμενη μείωση της εισροής κεφαλαίων από το εξωτερικό δεν αντισταθμιστεί με ανάλογη αύξηση της εγχώριας - διεθνώς ανταγωνιστικής - παραγωγής, δηλαδή με αύξηση των εξαγωγών και υποκατάσταση των εισαγωγών της χώρας. Στο νέο αυτό πλαίσιο λειτουργίας της οικονομίας, η συνεπαγόμενη αυξημένη ανταγωνιστικότητα της οικονομίας θα συμβάλλει στην αύξηση της εγχώριας παραγωγής μέσω της προσέλκυσης επενδύσεων (εγχώριων και ξένων) και της συνέχισης της δυναμικής αύξησης των εξαγωγών της χώρας και της υποκατάστασης των υψηλών εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών.

Πέρα από την Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιρλανδία, η Ιταλία και η Πορτογαλία αποτελούν τις χώρες που επηρεάστηκαν άμεσα από την κρίση χρέους. Είναι χαρακτηριστικό ότι και στις πέντε προαναφερθείσες χώρες, που αποτελούν τη Νοτιοδυτική Περιφέρειά της(SWEAP), όπως θα δούμε αμέσως παρακάτω, η κρίση βρήκε παρόμοια αντανάκλαση με την καταγραφή υψηλών ποσοστών ανεργίας και νεανικής ανεργίας, αύξηση του ποσοστού των μακροχρόνια ανέργων και αύξηση της εισοδηματικής φτώχειας.

3.5 Χώρες Νοτιοδυτικής Περιφέρειας της Ευρωζώνης

3.5.1 Ελλάδα

Η Ελλάδα είναι χώρα της νοτιοανατολικής Ευρώπης στο νοτιότερο άκρο της Βαλκανικής χερσονήσου. Συνορεύει στα βορειοδυτικά με την Αλβανία, στα βόρεια με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και τη Βουλγαρία και στα βορειοανατολικά με την Τουρκία. Έχει ακτές στην Ανατολική Μεσόγειο και βρέχεται ανατολικά από το Αιγαίο Πέλαγος, δυτικά από το Ιόνιο και νότια από το Λιβυκό. Η Ελλάδα κατέχει την 11η θέση στις χώρες με τη μεγαλύτερη ακτογραμμή, η οποία προσδιορίζεται στα 14.800 χιλιόμετρα. Από πλευράς έκτασης, κατέχει τη 97η θέση στην κατάταξη των χωρών του κόσμου και σύμφωνα με τις επίσημες εκτιμήσεις των Ηνωμένων Εθνών το 2015, ο πληθυσμός της χώρας αριθμεί 10.955.000 κατοίκους. Πρωτεύουσα και μεγαλύτερη πόλη της είναι η Αθήνα.

Πολίτευμα της χώρας είναι η κοινοβουλευτική Προεδρευόμενη Δημοκρατία, επίσημη

γλώσσα του κράτους η ελληνική, επίσημη θρησκεία ο ελληνορθόδοξος χριστιανισμός και νόμισμα το ευρώ, το οποίο από την 1η Ιανουαρίου 2002 αντικατέστησε τη δραχμή, καθώς από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 η Ελλάδα εφάρμοσε επιτυχώς ένα πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής ύστερα από μία μακρά περίοδο στασιμοπληθωρισμού, επιτυγχάνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τους στόχους του αναθεωρημένου Προγράμματος Σύγκλισης 1994-1999 και έτσι από το 2001 εισήλθε στους κόλπους της ευρωζώνης.

Η μεταστροφή της ελληνικής οικονομίας από τον γεωργικό και κτηνοτροφικό τομέα, που ήταν οι κυρίαρχοι τομείς δραστηριοποίησης κατά την δεκαετία που ακολούθησε τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στον τομέα της βιομηχανικής παραγωγής καθυστέρησε σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, κυρίως λόγω των επακόλουθων εμφύλιων συγκρούσεων, της πολιτικής αστάθειας, της ανεπάρκειας κεφαλαίων και της γραφειοκρατίας του δημόσιου τομέα. Παρόλα αυτά, με την πάροδο των ετών η Ελλάδα έπαψε να θεωρείται μια υποανάπτυκτη γεωργική χώρα, γεγονός που συνέτεινε στην ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Οι κυριότεροι κλάδοι της Ελληνικής οικονομίας είναι ο τουρισμός, η ναυτιλία, η βιομηχανική παραγωγή τροφίμων και η επεξεργασία καπνού, η υφαντουργία, τα χημικά, τα προϊόντα μετάλλου και οι μονάδες διύλισης πετρελαίου.

Το 2015 οι σημαντικότεροι τομείς της Ελληνικής οικονομίας ήταν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (25,4%), η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια (21,0%), και οι κτηματομεσιτικές δραστηριότητες (17,2%).

Το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα ήταν θετικό τα τελευταία χρόνια υποβοηθούμενο και από τους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004, οι οποίοι επιτάχυναν το ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ συγκαταλέγοντάς τον μεταξύ των υψηλότερων δεικτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο πληθωρισμός είχε μειωθεί αισθητά (από 8,2% το 1996 σε 2,9% το 2007), πράγμα που οφείλεται κυρίως στην προσπάθεια της χώρας να πετύχει τη σύγκλιση με τον αντίστοιχο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει επιδείξει σχετική σταθερότητα από τη στιγμή που υιοθετήθηκε το ενιαίο νόμισμα. Η ανάπτυξη αυτή, παρά ταύτα χρηματοδοτήθηκε κατά κόρον με υψηλά δανειακά κεφάλαια. Μια ένδειξη της τάσης υπερχρέωσης των εν λόγω ετών είναι το γεγονός ότι η αναλογία ιδιωτικών δανείων προς καταθέσεις ξεπέρασε τις 100 μονάδες (αναλογία δηλαδή μεγαλύτερη του 1 προς 1) κατά την διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του έτους 2007.

Λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, όπως προαναφέρθηκε, ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας κατέγραψε αρνητικό πρόσημο το 2009 για πρώτη φορά μετά το 1993. Μέχρι το τέλος του 2009, ως αποτέλεσμα του συνδυασμού της διεθνούς οικονομικής κρίσης και εσωτερικών παραγόντων, όπως η αλόγιστη σπατάλη λίγο πριν τις εκλογές του Οκτωβρίου 2009, η Ελληνική οικονομία αντιμετώπισε σοβαρή κρίση εμφανίζοντας το υψηλότερο δημόσιο έλλειμμα στην ΕΕ (αν και κοντά σε αυτό της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου) καθώς και το δεύτερο υψηλότερο χρέος ως

ποσοστό του ΑΕΠ. Το δημόσιο έλλειμμα του 2009 έφτασε στο 15,4% του ΑΕΠ και σε συνδυασμό με τα αυξανόμενα επίπεδα χρέους (στο 127,1% του ΑΕΠ το 2009) οδήγησαν σε υψηλό κόστος δανεισμού, που προκάλεσε βαθιά οικονομική ύφεση, με τα συνεπακόλουθά της να αντανακλώνται στην υπογραφή του Μνημονίου μεταξύ Ελλάδας και Τρόικα.

Η εξέλιξη των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών της Ελλάδας κατά την τελευταία πενταετία παρουσιάζονται κάτωθι στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών Ελλάδας, 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
ΑΕΠ (δισ €)	207,03	191,20	180,65	177,94	175,70
Μεταβολή		-7,6%	-5,5%	-1,5%	-1,3%
Καταναλωτικές δαπάνες (€ δισ)	189,78	175,23	164,78	161,23	158,17
Πληθωρισμός (%)	3,10	1,00	-0,90	-1,40	-1,10
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (€ δισ)	-21,21	-16,91	-23,76	-6,41	-13,24
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (€ δισ)	356,00	305,10	320,51	319,73	311,67

Πηγή: Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή, Διαθέσιμα στο http://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/greece_el

Παρατηρούμε ότι τα τελευταία πέντε έτη το ΑΕΠ της Ελλάδας βαίνει μειούμενο, με μόνη θετική ένδειξη σε αυτό το γεγονός τη διαχρονική επιβράδυνση του ρυθμού μείωσης του ΑΕΠ. Αντίστοιχη είναι και η εξέλιξη των καταναλωτικών δαπανών της χώρας, οι οποίες διαμορφώνονται, τόσο προς την κατεύθυνση όσο και προς το μέγεθος, ανάλογα με την εξέλιξη του ΑΕΠ, καθώς βαίνουν μειούμενες κατά τα έτη ως αντανάκλαση των εισοδηματικών περιορισμών των καταναλωτών εξαιτίας του αρνητικού οικονομικού περιβάλλοντος. Αξιοσημείωτη είναι και η εξέλιξη του πληθωρισμού, καθώς από το 2013 και έπειτα η Ελλάδα έχει μπει σε μια συνεχόμενη κατάσταση αποπληθωρισμού που συνεχίζεται έως και σήμερα. Προσπάθειες γίνονται για περιορισμό του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης οι οποίες φαίνεται να αποδίδουν καρπούς μέσω των αυστηρών δημοσιονομικών μέτρων που έχουν παρθεί υπό το πλαίσιο του Μνημονίου. Ανάλογη είναι και η προσπάθεια για τη μείωση του δημοσίου χρέους, το οποίο παρά τη διαχρονική μείωσή του παραμένει σε υψηλά επίπεδα ως ποσοστό του ΑΕΠ, λόγω της αντίστοιχης παράλληλης μείωσης του τελευταίου και διαμορφώνεται σε 177% το 2015 έναντι του 172% το 2011.

3.5.2 Ιρλανδία

Η Ιρλανδία είναι ένα μεγάλο νησί δυτικά από τη Μεγάλη Βρετανία και έχει έκταση 69.797 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Πρωτεύουσα της Ιρλανδίας είναι το Δουβλίνο. Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις, ο πληθυσμός της χώρας αριθμεί 4.628.949 κατοίκους.

Το μεγαλύτερο τμήμα του νησιού ανήκει στην Δημοκρατία της Ιρλανδίας. Το βορειοανατολικό μέρος του, που ονομάζεται Βόρεια Ιρλανδία, ανήκει στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η Ιρλανδία έχει μεγάλη ακτογραμμή. Δυτικά βρέχεται από τον βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό και νότια από την Κελτική Θάλασσα. Ανατολικά βρέχεται από την Ιρλανδική Θάλασσα που την χωρίζει από τη Μεγάλη Βρετανία.

Πολίτευμα της χώρας είναι η κοινοβουλευτική Δημοκρατία, επίσημες γλώσσες του κράτους είναι η ιρλανδική και η αγγλική και νόμισμα το ευρώ, το οποίο από την 1η Ιανουαρίου 2002 αντικατέστησε την ιρλανδική λίρα.

Όπως και στην περίπτωση της ελληνικής οικονομίας, αλλά σαφώς με γοργότερους ρυθμούς, η αγροτική οικονομία της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας τα τελευταία χρόνια μετατράπηκε σε μια εξαγωγική οικονομία με κύριους άξονες το εμπόριο, τις επενδύσεις και τη βιομηχανία, επωφελούμενη και από την άνοδο των καταναλωτικών εξόδων, των κατασκευών και των επιχειρηματικών επενδύσεων. Η χώρα εμφάνισε ιδιαίτερα υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης για σχεδόν μια δεκαετία μετά την ένταξή της στην Ευρωζώνη, αλλά το 2010 ήρθε αντιμέτωπη με την παγκόσμια οικονομική κρίση, με αποτέλεσμα στις 21 Νοεμβρίου 2010 οι υπουργοί Οικονομικών της ΕΕ να εγκρίνουν τριετές πρόγραμμα, ύψους σχεδόν € 90 δις, για την οικονομική στήριξη της Ιρλανδίας έπειτα από αίτημα της ίδιας της χώρας για ένταξη στον μηχανισμό στήριξης. Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε επιτυχώς και η Ιρλανδία επέστρεψε σε αξιοσημείωτη αναπτυξιακή πορεία από το 2014 έως σήμερα.

Οι σημαντικότεροι τομείς της ιρλανδικής οικονομίας το 2015 ήταν η βιομηχανία (39,1%), το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (12,8%), καθώς και η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια (12,3%).

Η Ιρλανδία πραγματοποιεί εξαγωγές κυρίως προς τις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και το Βέλγιο, ενώ οι εισαγωγές της προέρχονται κυρίως από το Ηνωμένο Βασίλειο, τις ΗΠΑ και τη Γαλλία.

Η εξέλιξη των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών της Ιρλανδίας κατά την τελευταία πενταετία παρουσιάζονται στον Πίνακα 2 που ακολουθεί.

Πίνακας 2: Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών Ιρλανδίας, 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
ΑΕΠ (δισ €)	173,07	175,75	180,21	193,16	255,82
Μεταβολή		1,5%	2,5%	7,2%	32,4%
Καταναλωτικές δαπάνες (€ δις)	110,31	110,10	110,53	114,24	119,36
Πληθωρισμός (%)	1,20	1,90	0,50	0,30	0,00
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (€ δις)	-21,84	-14,01	-10,19	-7,20	-4,79
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (€ δις)	189,71	209,99	215,30	203,30	201,13

Πηγή: Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή, Διαθέσιμα στη http://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/ireland_el

Το σημαντικότερο στοιχείο που αναδεικνύεται από την ανάγνωση του παραπάνω πίνακα είναι η επανεκκίνηση της Ιρλανδικής οικονομίας το 2014, μετά δηλαδή την έξοδό της από τα μνημόνια, που είχε ως αντανάκλαση την αλματώδη αύξηση του ΑΕΠ, την αύξηση των καταναλωτικών δαπανών, τη μείωση του ελλείμματος γενικής κυβέρνησης, τόσο κατά απόλυτο μέγεθος όσο και ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και την μείωση του δημοσίου χρέους με την παράλληλη σημαντική βελτίωση της σχέσης του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ η οποία διαμορφώνεται σε 79% περίπου το 2015 έναντι 110% κατά το έτος 2011.

3.5.3 Ισπανία

Η Ισπανία είναι ένα κράτος της νοτιοδυτικής Ευρώπης που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της Ιβηρικής χερσονήσου. Στο βορινό της σύνορο ορίζεται από τον Βискаϊκό κόλπο και συνορεύει με τη Γαλλία και με την Ανδόρρα, από τις οποίες την χωρίζει η μεγάλη οροσειρά των Πυρηναίων. Ανατολικά και νότια βρέχεται από τη Μεσόγειο Θάλασσα και νοτιοδυτικά βρέχεται από τον Ατλαντικό Ωκεανό. Δυτικά συνορεύει με την Πορτογαλία. Η Ισπανία κατέχει την 52η θέση στις χώρες με τη μεγαλύτερη έκταση, η οποία προσδιορίζεται στα 540.645 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις, ο πληθυσμός της χώρας αριθμεί 46.438.422 κατοίκους.

Πολίτευμα της χώρας είναι η Βασιλευόμενη Δημοκρατία και επίσημη γλώσσα του κράτους η ισπανική. Επίσημη θρησκεία δεν υφίσταται στην Ισπανία, σύμφωνα με το Ισπανικό Σύνταγμα, παρόλο που το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού είναι χριστιανοί Ρωμαιοκαθολικοί. Το νόμισμα της Ισπανίας είναι το ευρώ, το οποίο αντικατέστησε την ισπανική πεσέτα και πρωτεύουσα είναι η Μαδρίτη.

Η Ισπανία εμφανίζει παρόμοια χαρακτηριστικά με την Ελλάδα αναφορικά με την εξέλιξη της ανάπτυξής της, καθώς μετά από μια μεγάλη περίοδο ανάπτυξης της τάξης του 3% ετησίως κατά την προηγούμενη εξαετία, επηρεάστηκε αρνητικά από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση, καθώς υπήρξαν εισοδηματικοί περιορισμοί και αντίστοιχες περικοπές δαπανών από πλευράς καταναλωτών και περιστολή χορηγήσεων από πλευράς πιστωτικών ιδρυμάτων.

Οι σημαντικότεροι τομείς της ισπανικής οικονομίας το 2015 ήταν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (24,5%), η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια (18,7%), καθώς και η βιομηχανία (17,0%).

Η Ισπανία πραγματοποιεί εξαγωγές κυρίως προς τη Γαλλία, τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ οι εισαγωγές της προέρχονται κυρίως από τη Γερμανία, τη Γαλλία και την Κίνα.

Η εξέλιξη των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών της Ισπανίας κατά την τελευταία

πενταετία παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.

Πίνακας 3: Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών Ισπανίας, 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
ΑΕΠ (δισ €)	1.070,41	1.039,76	1.025,63	1.037,03	1.075,64
Μεταβολή		-2,9%	-1,4%	1,1%	3,7%
Καταναλωτικές δαπάνες (€ δισ)	838,54	816,59	800,32	810,92	833,52
Πληθωρισμός (%)	3,00	2,40	1,50	-0,20	-0,60
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (€ δισ)	-102,91	-108,90	-71,85	-62,18	-55,16
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (€ δισ)	743,53	890,73	978,27	1.040,88	1.073,19

Πηγή: Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή, Διαθέσιμα στο http://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/spain_el

Μετά από μια διετία ύφεσης κατά τα έτη 2012 και 2013, η ισπανική οικονομία επανήλθε σε ρυθμούς ανάπτυξης το 2014, καταγράφοντας αύξηση στο ΑΕΠ κατά 1,1%, η οποία ενισχύθηκε περαιτέρω το 2015 με το ΑΕΠ να καταγράφει περαιτέρω αύξηση κατά 3,7%. Οι καταναλωτικές δαπάνες παρουσίασαν ανοδική τάση από το 2014 και εντεύθεν σε σχέση με την μείωση της διετίας 2012-2013.

Η προ ετών πολιτική της δημοσιονομικής πειθαρχίας και των πλεονασματικών προϋπολογισμών δε φαίνεται να εφαρμόζεται την τελευταία πενταετία, καθώς η κυβέρνηση εμφάνισε έλλειμμα που ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 8% επί του ΑΕΠ ποσοστό το οποίο βαίνει μειούμενο μετά το 2014 ακολουθώντας την βελτιούμενη τάση του ΑΕΠ.

Όσον αφορά στο δημόσιο χρέος, παρατηρείται διαχρονικά μια διόγκωση τόσο κατ' απόλυτο μέγεθος όσο και ως ποσοστό του ΑΕΠ, καθώς το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ προσεγγίζει τα επίπεδα του 100% το 2015, έναντι του 70% το 2011.

Η διόγκωση του ελλείμματος και συνακόλουθα του χρέους οφείλεται στη συνεχή αύξηση της δημόσιας κατανάλωσης, καθώς η ισπανική κυβέρνηση προσπαθεί με προγράμματα στήριξης της οικονομίας να μετριάσει την πτώση της εσωτερικής ζήτησης και να αμβλύνει της επιπτώσεις της αυξανόμενης ανεργίας, εγκαταλείποντας έτσι, όπως προαναφέρθηκε, την πολιτική των πλεονασματικών προϋπολογισμών.

3.5.4 Ιταλία

Η Ιταλία αποτελεί κράτος της νοτιοδυτικής Ευρώπης, αποτελούμενη από μία χερσόνησο και δύο μεγάλα νησιά στη Μεσόγειο θάλασσα, τη Σικελία και τη Σαρδηνία. Βόρεια συνορεύει με την Ελβετία και την Αυστρία, δυτικά με τη Γαλλία και ανατολικά με τη Σλοβενία. Οι ανεξάρτητες χώρες του Σαν Μαρίνο και του Βατικανού βρίσκονται εξ ολοκλήρου μέσα σε ιταλικό έδαφος. Η Ισπανία κατέχει την 72η θέση στις χώρες με τη μεγαλύτερη έκταση, η οποία προσδιορίζεται στα 302.073 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις ο πληθυσμός της χώρας αριθμεί 60.795.612 κατοίκους.

Πολίτευμα της χώρας είναι η Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία και επίσημη γλώσσα του κράτους η ιταλική. Ο Καθολικισμός είναι η θρησκεία της πλειοψηφίας των κατοίκων, καθώς το 85% των κατοίκων αυτοπροσδιορίζονται ως καθολικοί. Το νόμισμα της Ιταλίας είναι το ευρώ, το οποίο αντικατέστησε την ιταλική λιρέτα και πρωτεύουσα είναι η Ρώμη.

Η δύναμη της ιταλικής οικονομίας εντοπίζεται στις κατασκευαστικές εταιρίες, κυρίως στις μικρές και στις μεσαίες οικογενειακές επιχειρήσεις. Άλλες σημαντικές βιομηχανίες της χώρας είναι αυτές της παραγωγής μηχανών, αεροπλάνων, πλοίων και αυτοκινήτων καθώς και της παραγωγής τροφίμων. Στο τομέα παροχής υπηρεσιών η Ιταλία αντιπροσωπεύεται σε διεθνές επίπεδο από μεγάλες τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρίες, ενώ και ο τουρισμός αποτελεί εδώ και δεκαετίες κύρια πηγή εισοδήματος για τους Ιταλούς.

Αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης που έχει πλήξει την Ιταλία, ήταν και το γεγονός ότι η ιταλική οικονομία απώλεσε την 8η θέση στην κατάταξη των μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου. Αισθητές είναι και οι περιφερειακές ανισότητες και ειδικότερα η οικονομική υστέρηση των περιφερειών της Νοτίου Ιταλίας έναντι της υπόλοιπης χώρας.

Οι σημαντικότεροι τομείς της ιταλικής οικονομίας το 2015 ήταν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (20,5%), η βιομηχανία (18,8%), καθώς και η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια (17,1%).

Η Ιταλία πραγματοποιεί εξαγωγές κυρίως προς τη Γερμανία, τη Γαλλία και τις ΗΠΑ, ενώ οι εισαγωγές της προέρχονται κυρίως από τη Γερμανία, τη Γαλλία και την Κίνα.

Η εξέλιξη των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών της Ιταλίας κατά την τελευταία πενταετία παρουσιάζονται στον Πίνακα 4.

Πίνακας 4: Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών Ιταλίας, 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
ΑΕΠ (δισ €)	1.637,46	1.613,27	1.604,60	1.620,38	1.642,44
Μεταβολή		-1,5%	-0,5%	1,0%	1,4%
Καταναλωτικές δαπάνες (€ δισ)	1.328,11	1.309,17	1.296,30	1.300,11	1.312,81
Πληθωρισμός (%)	2,90	3,30	1,20	0,20	0,10
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (€ δισ)	-60,78	-47,22	-43,22	-48,48	-42,93
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (€ δισ)	1.907,77	1.989,88	2.070,01	2.137,12	2.172,67

Πηγή: Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή, Διαθέσιμα στο http://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/italy_el

Μετά από μια διετία ύφεσης κατά τα έτη 2012 και 2013, η ιταλική οικονομία επανήλθε σε ρυθμούς ανάπτυξης το 2014, καταγράφοντας αύξηση στο ΑΕΠ κατά 1%, η οποία ενισχύθηκε περαιτέρω το 2015 με το ΑΕΠ να καταγράφει περαιτέρω αύξηση κατά 1,4%.

Οι καταναλωτικές δαπάνες κατά την πενταετία 2011-2015 δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες διακυμάνσεις και ανέρχονται σε περίπου € 1.300 δισ κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών έχει σοβαρές επιπτώσεις στον κοινωνικό ιστό της Ιταλίας, καθώς σύμφωνα με στοιχεία της ιταλικής στατιστικής υπηρεσίας ISTAT, ο αριθμός των Ιταλών που ζουν σε κατάσταση απόλυτης ένδειας διπλασιάστηκε μεταξύ 2007 και 2012, ανερχόμενος σε 4,8 εκατομμύρια. Εξάλλου, η βιομηχανία έχει δεχθεί σοβαρό πλήγμα, καθώς πολλές εταιρίες έχουν προβεί σε παύση των βιομηχανικών τους μονάδων και απόλυση προσωπικού στα πλαίσια αναδιοργάνωσης της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Η Ιταλία έχει απολέσει 20 ποσοστιαίες μονάδες του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής της ΕΕ από το 2007, γεγονός που καταδεικνύει την επιδείνωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της χώρας.

Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης παρουσιάζει μια πολύ σταθερή εικόνα διαχρονικά, καθώς αποτελεί περίπου το 3% του ΑΕΠ για κάθε έτος της περιόδου 2011-2015, ακολουθώντας κατά αυτό τον τρόπο την τάση μεταβολής του ΑΕΠ.

Αναφορικά με το δημόσιο χρέος, παρατηρείται διαχρονικά μια διόγκωση, τόσο κατ' απόλυτο μέγεθος όσο και ως ποσοστό του ΑΕΠ, καθώς το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ προσεγγίζει τα επίπεδα του 132% το 2015, έναντι του 117% το 2011.

3.5.5 Πορτογαλία

Η Πορτογαλική Δημοκρατία βρίσκεται στο δυτικό άκρο της Ιβηρικής χερσονήσου στη νοτιοδυτική Ευρώπη. Βόρεια και ανατολικά συνορεύει με την Ισπανία, ενώ νότια και δυτικά βρέχεται από τον Ατλαντικό ωκεανό. Η χώρα περιλαμβάνει και δύο αρχιπελάγη στον Ατλαντικό, τις Αζόρες και την Μαδέρα. Η Πορτογαλία κατέχει την 111η θέση στις χώρες με τη μεγαλύτερη έκταση, η οποία προσδιορίζεται στα 92.226 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις, ο πληθυσμός της χώρας αριθμεί 10.374.822 κατοίκους.

Πολίτευμα της χώρας είναι η Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία και επίσημη γλώσσα του κράτους η πορτογαλική. Ο Καθολικισμός είναι η θρησκεία της πλειοψηφίας των κατοίκων, καθώς το 81% των κατοίκων είναι Ρωμαιοκαθολικοί. Το νόμισμα της Πορτογαλίας είναι το ευρώ, το οποίο αντικατέστησε το εσκούδο και πρωτεύουσα είναι η Λισαβόνα.

Η γεωγραφική θέση και το κλίμα της Πορτογαλίας συνετέλεσε στη μεγέθυνση του τομέα των υπηρεσιών την τελευταία δεκαετία, γεγονός το οποίο ήταν το κύριο χαρακτηριστικό της δομής της πορτογαλικής οικονομίας. Σημαντικές ήταν και οι μεταβολές που παρατηρήθηκαν στον τομέα της μεταποίησης, ο οποίος εκσυγχρονίσθηκε με την ενσωμάτωση τεχνολογιών και την σταδιακή αντικατάσταση της παραδοσιακής μεταποιητικής βιομηχανίας από νέους κλάδους που συνεισέφεραν στην ανάπτυξη της πορτογαλικής οικονομίας, όπως η βιομηχανία αυτοκινήτων και ανταλλακτικών, ηλεκτρονικών, ενέργειας, φαρμάκων, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και νέων τεχνολογιών.

Οι σημαντικότεροι τομείς της πορτογαλικής οικονομίας το 2015 ήταν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (25,1%), η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια (19,9%), καθώς και η βιομηχανία (17,3%).

Η Πορτογαλία πραγματοποιεί εξαγωγές κυρίως προς την Ισπανία, τη Γαλλία και τη Γερμανία, ενώ οι εισαγωγές της προέρχονται κυρίως από την Ισπανία, τη Γερμανία και τη Γαλλία.

Η εξέλιξη των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών της Πορτογαλίας κατά την τελευταία πενταετία παρουσιάζονται στον Πίνακα 5.

Πίνακας 5: Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών Πορτογαλίας, 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
ΑΕΠ (δισ €)	176,17	168,40	170,27	173,08	179,54
Μεταβολή		-4,4%	1,1%	1,7%	3,7%
Καταναλωτικές δαπάνες (€ δισ)	150,94	142,79	143,64	146,27	150,49
Πληθωρισμός (%)	3,60	2,80	0,40	-0,20	0,50
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (€ δισ)	-13,01	-9,53	-8,25	-12,40	-7,82
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (€ δισ)	196,23	212,56	219,72	226,05	231,58

Πηγή: Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή, Διαθέσιμα στο http://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/portugal_el

Μετά από την ύφεση του 2012, η ιταλική οικονομία επανήλθε σε ρυθμούς ανάπτυξης το 2013, καταγράφοντας αύξηση στο ΑΕΠ κατά 1%, η οποία ενισχύθηκε περαιτέρω το 2014 και το 2015 με το ΑΕΠ να καταγράφει περαιτέρω αύξηση κατά 1,7% και 3,7% αντίστοιχα. Η ήδη επιβαρυσμένη κατάσταση της πορτογαλικής οικονομίας έως το 2011, λόγω του υψηλού εξωτερικού χρέους και των αντίστοιχων υψηλών δημοσιονομικών ελλειμμάτων κατέστησε αναπόφευκτη την προσφυγή της χώρας στον μηχανισμό στήριξης του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, με την υπογραφή Μνημονίου τον Μάιο του 2011, το οποίο περιελάμβανε βοήθεια ύψους € 78 δισ, με παράλληλη εφαρμογή προγράμματος αυστηρής δημοσιονομικής πειθαρχίας. Η Πορτογαλία ολοκλήρωσε το δεύτερο έτος εφαρμογής του Προγράμματος Δημοσιονομικής Προσαρμογής το 2013, νωρίτερα από την προγραμματισμένη λήξη τον Μάιο του 2014, λαμβάνοντας θετικές αξιολογήσεις για την εφαρμογή και επίτευξη των δημοσιονομικών και διαρθρωτικών στόχων του Προγράμματος από την Τρόικα. Παρόλα αυτά, τα μέτρα που ελήφθησαν είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία της Πορτογαλίας με αύξηση των ποσοστών της ανεργίας, αδυναμία ρευστότητας και αδυναμία δανεισμού των επιχειρήσεων.

Οι καταναλωτικές δαπάνες κατά την πενταετία 2011-2015 παρουσίασαν μικρή κάμψη κατά τα έτη 2012 και 2013 και ανήλθαν το 2015 σε € 150 δισ, μέγεθος αντίστοιχο με τις καταναλωτικές δαπάνες κατά το έτος 2011.

Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης βαίνει μειούμενο διαχρονικά, με εξαίρεση το 2014, ανερχόμενο σε ποσοστό 6% επί του ΑΕΠ κατά μέσο όρο για την περίοδο 2011-2015.

Όσον αφορά στο δημόσιο χρέος παρατηρείται διαχρονικά μια διόγκωση, τόσο κατ' απόλυτο μέγεθος όσο και ως ποσοστό του ΑΕΠ, καθώς το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ προσεγγίζει τα επίπεδα του 130% το 2015, έναντι του 111% το 2011.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΘΑΡΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ 1995-2015, ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΗΣ

4.1 Μεθοδολογία

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών ΕΣΛ 2010 περιγράφει τη μεθοδολογική προσέγγιση κατάρτισης των ετήσιων και τριμηνιαίων εθνικών λογαριασμών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παράρτημα Β του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 549/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2013. Η ανωτέρω μεθοδολογική προσέγγιση ακολουθείται και στην παρούσα εργασία για την αποτύπωση των στοιχείων των εθνικών λογαριασμών για το καθαρό διαθέσιμο εθνικό εισόδημα και την καθαρή αποταμίευση στη Νοτιοδυτική περιφέρεια της Ευρωζώνης έναντι των χωρών του κέντρου της για την περίοδο 1995-2015.

Βάσει του ΕΣΛ 2010, τα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών των κύριων μακροοικονομικών μεγεθών παρουσιάζονται χρησιμοποιώντας μια σειρά μονάδων μέτρησης, συμπεριλαμβανομένων της τρέχουσας τιμής, του όγκου και της έμμεσης αποπληθωριστικής τιμής, καθώς και μονάδων για τους πίνακες της παραγωγικότητας, της απασχόλησης και της εργασίας. Τα τρέχοντα στοιχεία τιμών συνήθως εκφράζονται σε εκατομμύρια βάσει του εθνικού νομίσματος και του ευρώ. Μπορούν να παρατηρηθούν άμεσα, αλλά περιλαμβάνονται οι επιπτώσεις του πληθωρισμού. Για τους σκοπούς της εργασίας μας, η μονάδα μέτρησης που χρησιμοποιείται είναι οι τρέχουσες τιμές οι οποίες εκφράζονται σε εκατομμύρια ευρώ.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η εν λόγω εργασία παραθέτει και αναλύει την εξέλιξη του καθαρού διαθέσιμου εθνικού εισοδήματος, εκπεφρασμένου σε τρέχουσες τιμές και σε εκατομμύρια ευρώ, που απεικονίζεται με τον κωδικό Β.6η υπό το πλαίσιο του ΕΣΛ 2010 και της καθαρής αποταμίευσης, εκπεφρασμένης επίσης σε τρέχουσες τιμές και σε εκατομμύρια ευρώ, που απεικονίζεται με τον κωδικό Β.8η υπό το πλαίσιο του ΕΣΛ 2010, για τις χώρες της Νοτιοδυτικής περιφέρειας της Ευρωζώνης, δηλαδή την Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Ισπανία, την Ιταλία και την Πορτογαλία, για την περίοδο 1995-2015. Επίσης, τα ανωτέρω στοιχεία συγκρίνονται με το καθαρό διαθέσιμο εθνικό εισόδημα και την καθαρή αποταμίευση αντίστοιχα για τις χώρες του Κέντρου της Ευρώπης, δηλαδή τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ολλανδία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, την Αυστρία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία, πάλι για την ίδια περίοδο, δηλαδή για τα έτη 1995-2015.

4.2 Καθαρό διαθέσιμο εθνικό εισόδημα

Το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα αφορά ουσιαστικά το εισόδημα που

δικαιούνται να λάβουν οι κάτοχοι των παραγωγικών συντελεστών για τη συμμετοχή τους στην τρέχουσα παραγωγική διαδικασία. Το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα προκύπτει βάσει των υπολογισμών που παρατίθενται στον Πίνακα 6.

Πίνακας 6: Προσδιορισμός Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	Κωδ. ΕΣΛ 10
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ σε αγοραίες τιμές	B.1g
+ Πρωτογενή εισοδήματα που εισπράττονται από την αλλοδαπή	D.1,D.3,D.4
- Πρωτογενή εισοδήματα που πληρώνονται στην αλλοδαπή	D.1,D.2,D.4
= ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ σε αγοραίες τιμές	B.5g
- Αποσβέσεις παγίου κεφαλαίου	P.51c
ΚΑΘΑΡΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ σε αγοραίες τιμές	B.5n
+ Τρέχουσες μεταβιβάσεις που εισπράττονται από την αλλοδαπή	D.5,D.6,D.7
- Τρέχουσες μεταβιβάσεις που πληρώνονται στην αλλοδαπή	D.5,D.6,D.7
= ΚΑΘΑΡΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	B.6n

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Από την ανάλυση του Πίνακα 6 παρατηρούμε ότι σημείο έναρξης για τον προσδιορισμό του Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος είναι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε αγοραίες τιμές. Στο ΑΕΠ προστίθενται τα πρωτογενή εισοδήματα που εισπράττονται από την αλλοδαπή και αφαιρούνται τα πρωτογενή εισοδήματα που πληρώνονται στην αλλοδαπή, έτσι ώστε να προσδιοριστεί το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα σε αγοραίες τιμές. Η αφαίρεση των αποσβέσεων παγίου κεφαλαίου από το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα προσδιορίζει το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα σε αγοραίες τιμές. Τέλος, η πρόσθεση των καθαρών ροών από τις τρέχουσες μεταβιβάσεις στην αλλοδαπή (τρέχουσες μεταβιβάσεις που εισπράττονται από την αλλοδαπή μείον τρέχουσες μεταβιβάσεις που πληρώνονται στην αλλοδαπή) στο Καθαρό Εθνικό Εισόδημα αποδίδει το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα.

Ο Πίνακας 7 που ακολουθεί παρουσιάζει την εξέλιξη του Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος (χάριν συντομίας εφεξής θα αναφέρεται και ως ΚΔΕΕ) κατά τα έτη 1995-2015 για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το σύνολο της Ευρωζώνης, τις χώρες του Κέντρου της Ευρωζώνης (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Σλοβακία, Σλοβενία) και τις χώρες της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας (ΝΔ) της Ευρωζώνης (Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία). Σημειώνεται ότι το Λουξεμβούργο δεν συνυπολογίζεται στα στοιχεία του Κέντρου της Ευρωζώνης λόγω έλλειψης αντίστοιχων στοιχείων από τη Eurostat.

Πίνακας 7: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στις χώρες της Ευρωζώνης, 1995-2015

ποσά σε € τρις		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Ευρωζώνη	Ευρωπαϊκή Ένωση (28 χώρες)	-	-	-	-	5,43	5,80	6,11
	Ευρωζώνη (19 χώρες)	-	-	-	-	4,10	4,27	4,51
Κέντρο Ευρωζώνης	Αυστρία	0,15	0,15	0,15	0,16	0,17	0,17	0,18
	Βέλγιο	0,19	0,19	0,19	0,20	0,21	0,22	0,22
	Γαλλία	1,03	1,07	1,09	1,15	1,20	1,26	1,31
	Γερμανία	1,63	1,62	1,60	1,63	1,68	1,72	1,77
	Ολλανδία	0,29	0,29	0,30	0,32	0,35	0,38	0,39
	Σλοβακία	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
	Σλοβενία	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02
	Σύνολο	3,31	3,36	3,37	3,49	3,64	3,79	3,91
	Μέσος όρος	0,47	0,48	0,48	0,50	0,52	0,54	0,56
	Διάμεσος	0,19	0,19	0,19	0,20	0,21	0,22	0,22
	Τυπική απόκλιση	0,62	0,62	0,62	0,63	0,66	0,67	0,69
	Συντ/σής μεταβλητότητας	1,31	1,29	1,28	1,27	1,26	1,25	1,24
	Ελάχιστη τιμή	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02
	Μέγιστη τιμή	1,63	1,62	1,60	1,63	1,68	1,72	1,77
	Ασυμμετρία	1,44	1,39	1,35	1,32	1,29	1,25	1,24
Κύρτωση	0,96	0,68	0,48	0,29	0,15	-0,01	-0,06	
ΝΔ Περιφέρεια Ευρωζώνης(SWEAP)	Ελλάδα	0,10	0,10	0,11	0,12	0,12	0,13	0,13
	Ιρλανδία	-	-	-	-	0,07	0,08	0,09
	Ισπανία	0,40	0,42	0,45	0,48	0,51	0,55	0,59
	Ιταλία	0,75	0,86	0,92	0,95	0,99	1,04	1,09
	Πορτογαλία	0,08	0,08	0,09	0,10	0,10	0,11	0,11
	Σύνολο	1,32	1,48	1,58	1,64	1,80	1,91	2,02
	Μέσος όρος	0,33	0,37	0,39	0,41	0,36	0,38	0,40
	Διάμεσος	0,25	0,26	0,28	0,30	0,12	0,13	0,13
	Τυπική απόκλιση	0,32	0,36	0,39	0,40	0,39	0,42	0,44
	Συντ/σής μεταβλητότητας	0,95	0,99	0,99	0,98	1,10	1,09	1,08
	Ελάχιστη τιμή	0,08	0,08	0,09	0,10	0,07	0,08	0,09
	Μέγιστη τιμή	0,75	0,86	0,92	0,95	0,99	1,04	1,09
	Ασυμμετρία	0,95	1,09	1,11	1,04	1,35	1,32	1,28
Κύρτωση	-0,79	-0,06	0,02	-0,33	0,86	0,66	0,46	

Πηγή: Eurostat

Πίνακας 7: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στις χώρες της Ευρωζώνης, 1995-2015 (συνέχεια)

ποσά σε € τρις		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ευρωζώνη	Ευρωπαϊκή Ένωση (28 χώρες)	8,69	8,85	9,33	9,73	10,28	10,87	10,79
	Ευρωζώνη (19 χώρες)	6,30	6,48	6,78	7,00	7,37	7,76	7,81
Κέντρο Ευρωζώνης	Αυστρία	0,18	0,19	0,20	0,21	0,22	0,23	0,24
	Βέλγιο	0,23	0,23	0,25	0,26	0,27	0,28	0,29
	Γαλλία	1,34	1,37	1,44	1,49	1,55	1,63	1,66
	Γερμανία	1,78	1,79	1,87	1,90	2,00	2,09	2,11
	Ολλανδία	0,41	0,42	0,44	0,45	0,49	0,52	0,52
	Σλοβακία	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,05
	Σλοβενία	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03
	Σύνολο	3,98	4,06	4,24	4,35	4,59	4,83	4,90
	Μέσος όρος	0,57	0,58	0,61	0,62	0,66	0,69	0,70
	Διάμεσος	0,23	0,23	0,25	0,26	0,27	0,28	0,29
	Τυπική απόκλιση	0,70	0,71	0,74	0,76	0,79	0,83	0,84
	Συντ/στής μεταβλητότητας	1,23	1,22	1,22	1,22	1,21	1,20	1,19
	Ελάχιστη τιμή	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03
	Μέγιστη τιμή	1,78	1,79	1,87	1,90	2,00	2,09	2,11
	Ασυμμετρία	1,22	1,20	1,20	1,18	1,18	1,18	1,18
	Κύρτωση	-0,14	-0,26	-0,26	-0,36	-0,32	-0,32	-0,38
ΝΔ Περιφέρεια Ευρωζώνης(SWEAP)	Ελλάδα	0,14	0,15	0,17	0,17	0,18	0,19	0,20
	Ιρλανδία	0,10	0,11	0,11	0,12	0,13	0,14	0,13
	Ισπανία	0,63	0,68	0,72	0,77	0,83	0,88	0,90
	Ιταλία	1,13	1,16	1,21	1,25	1,30	1,34	1,33
	Πορτογαλία	0,12	0,12	0,13	0,13	0,14	0,14	0,14
	Σύνολο	2,12	2,22	2,34	2,44	2,57	2,69	2,70
	Μέσος όρος	0,42	0,44	0,47	0,49	0,51	0,54	0,54
	Διάμεσος	0,14	0,15	0,17	0,17	0,18	0,19	0,20
	Τυπική απόκλιση	0,45	0,47	0,49	0,50	0,53	0,55	0,55
	Συντ/στής μεταβλητότητας	1,07	1,05	1,04	1,03	1,02	1,01	1,01
	Ελάχιστη τιμή	0,10	0,11	0,11	0,12	0,13	0,14	0,13
	Μέγιστη τιμή	1,13	1,16	1,21	1,25	1,30	1,34	1,33
	Ασυμμετρία	1,23	1,17	1,14	1,08	1,03	0,99	0,95
	Κύρτωση	0,17	-0,12	-0,30	-0,62	-0,88	-1,11	-1,33

Πηγή: Eurostat

Πίνακας 7: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στις χώρες της Ευρωζώνης, 1995-2015 (συνέχεια)

ποσά σε € τρις		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ευρωζώνη	Ευρωπαϊκή Ένωση (28 χώρες)	10,14	10,62	10,92	11,09	11,16	11,53	12,07
	Ευρωζώνη (19 χώρες)	7,53	7,76	7,98	7,97	8,07	8,24	8,48
Κέντρο Ευρωζώνης	Αυστρία	0,23	0,24	0,25	0,26	0,26	0,27	0,27
	Βέλγιο	0,28	0,30	0,30	0,31	0,31	0,32	0,32
	Γαλλία	1,59	1,65	1,70	1,69	1,71	1,73	1,78
	Γερμανία	2,03	2,13	2,26	2,29	2,35	2,43	2,52
	Ολλανδία	0,51	0,52	0,54	0,54	0,54	0,54	0,55
	Σλοβακία	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06	0,06	0,06
	Σλοβενία	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
	Σύνολο	4,72	4,93	5,14	5,19	5,26	5,37	5,54
	Μέσος όρος	0,67	0,70	0,73	0,74	0,75	0,77	0,79
	Διάμεσος	0,28	0,30	0,30	0,31	0,31	0,32	0,32
	Τυπική απόκλιση	0,80	0,84	0,88	0,89	0,91	0,93	0,97
	Συντ/στής μεταβλητότητας	1,19	1,19	1,20	1,20	1,21	1,22	1,22
	Ελάχιστη τιμή	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
	Μέγιστη τιμή	2,03	2,13	2,26	2,29	2,35	2,43	2,52
	Ασυμμετρία	1,18	1,19	1,22	1,24	1,25	1,29	1,30
	Κύρτωση	-0,35	-0,28	-0,13	-0,03	0,03	0,21	0,26
ΝΔ Περιφέρεια Ευρωζώνης(SWEAP)	Ελλάδα	0,19	0,18	0,16	0,15	0,15	0,14	0,14
	Ιρλανδία	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,14
	Ισπανία	0,87	0,87	0,85	0,83	0,82	0,84	0,87
	Ιταλία	1,28	1,30	1,32	1,30	1,29	1,31	1,32
	Πορτογαλία	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,15
	Σύνολο	2,60	2,61	2,59	2,53	2,52	2,56	2,62
	Μέσος όρος	0,52	0,52	0,52	0,51	0,50	0,51	0,52
	Διάμεσος	0,19	0,18	0,16	0,15	0,15	0,14	0,15
	Τυπική απόκλιση	0,53	0,54	0,55	0,54	0,53	0,54	0,55
	Συντ/στής μεταβλητότητας	1,02	1,03	1,05	1,06	1,05	1,05	1,04
	Ελάχιστη τιμή	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,14
	Μέγιστη τιμή	1,28	1,30	1,32	1,30	1,29	1,31	1,32
	Ασυμμετρία	0,93	0,95	1,01	1,01	1,02	1,02	0,97
	Κύρτωση	-1,40	-1,33	-1,02	-1,02	-0,97	-0,97	-1,24

Πηγή: Eurostat

Από την ανάλυση του Πίνακα 7, μπορούν να εξαχθούν βασικά συμπεράσματα αναφορικά με την εξέλιξη του Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος για τις χώρες της Ευρωζώνης, με έμφαση στην εξέλιξη του σχετικού μεγέθους στη Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης και τη σύγκρισή του με την αντίστοιχη επίδοση του Κέντρου.

4.2.1 Το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ευρωζώνη

Η εξέλιξη του ΚΔΕΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρουσιάζει αυξητικές τάσεις στη διάρκεια της περιόδου 1999-2015, για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από τη Eurostat, με εξαίρεση τη διετία 2008-2009 όπου παρατηρείται κάμψη.

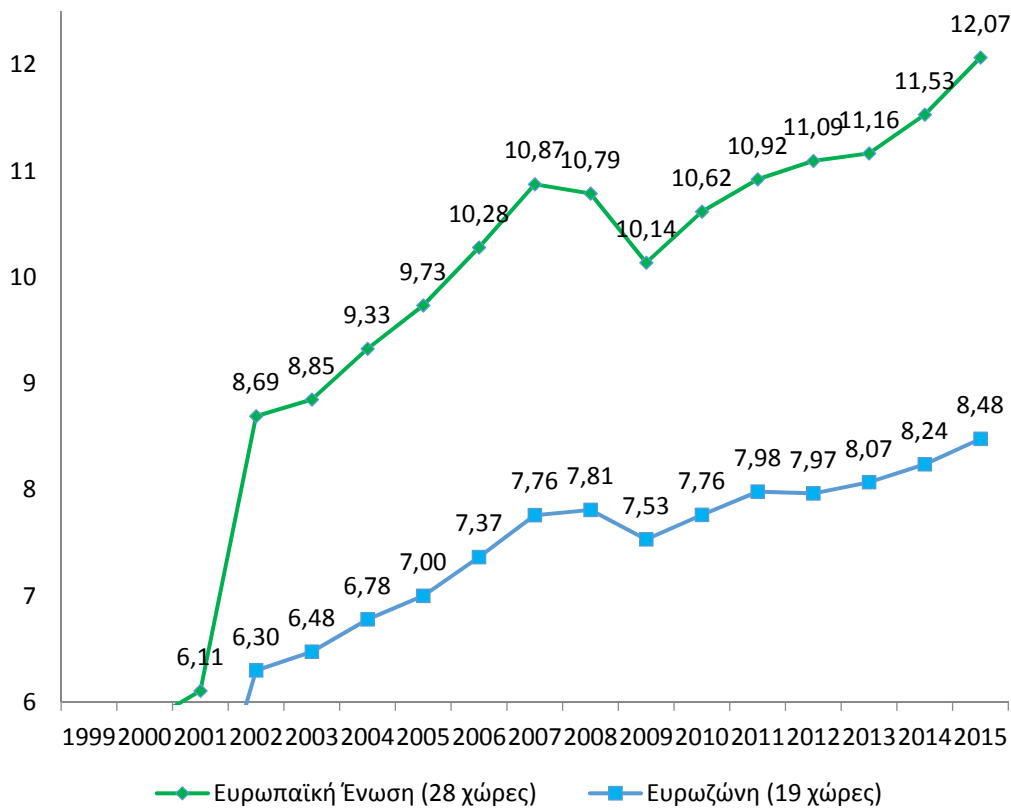
Πιο συγκεκριμένα, το ΚΔΕΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαμορφώνεται σε € 12,07 τρις το 2015, έναντι € 5,43 τρις το 1999, υπερδιπλασιάζοντας την τιμή του κατά την εξεταζόμενη περίοδο, με το μέσο ετησιοποιημένο ρυθμό αύξησης του ΚΔΕΕ να ανέρχεται σε 5,1%. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται το 2002, ενώ όπως προαναφέρθηκε, το 2008 και το 2009 το ΚΔΕΕ μειώνεται. Η μείωση αυτή προφανώς είναι αντανάκλαση της εκδήλωσης της χρηματοπιστωτικής κρίσης, που στα αρχικά της στάδια, δηλαδή τη διετία 2008-2009, προκάλεσε ισχυρό σοκ στις παγκόσμιες και ευρωπαϊκές οικονομίες με τις συνέπειές της να μεταφέρονται στην πραγματική οικονομία.

Στους κόλπους της Ευρωζώνης, το ΚΔΕΕ παρουσιάζει την ίδια εξελικτική τάση με το αντίστοιχο μέγεθος για την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς αυξάνεται διαχρονικά και ανέρχεται σε € 8,48 τρις το 2015 έναντι € 4,10 τρις το 1999 διπλασιάζοντας περίπου την τιμή του κατά την εξεταζόμενη περίοδο με το μέσο ετησιοποιημένο ρυθμό αύξησης του ΚΔΕΕ να ανέρχεται σε 4,4%. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται επίσης το 2002, ενώ το ΚΔΕΕ μειώνεται το 2009, όπως και στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οριακά το 2012.

Το ΚΔΕΕ της Ευρωζώνης αποτελεί κατά μέσο όρο το 73% του ΚΔΕΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με το εύρος της τιμής να είναι πολύ περιορισμένο και να κυμαίνεται μεταξύ 70% και 75%. Πάντως, θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα τελευταία τρία έτη το ποσοστό αυτό βαίνει μειούμενο, έστω και οριακά, και έχει διαμορφωθεί σε 70% το 2015 από 72% το 2012.

Η διαγραμματική εξέλιξη του ΚΔΕΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 1 που ακολουθεί.

Διάγραμμα 1: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη (σε € τρις)

Πηγή: Eurostat

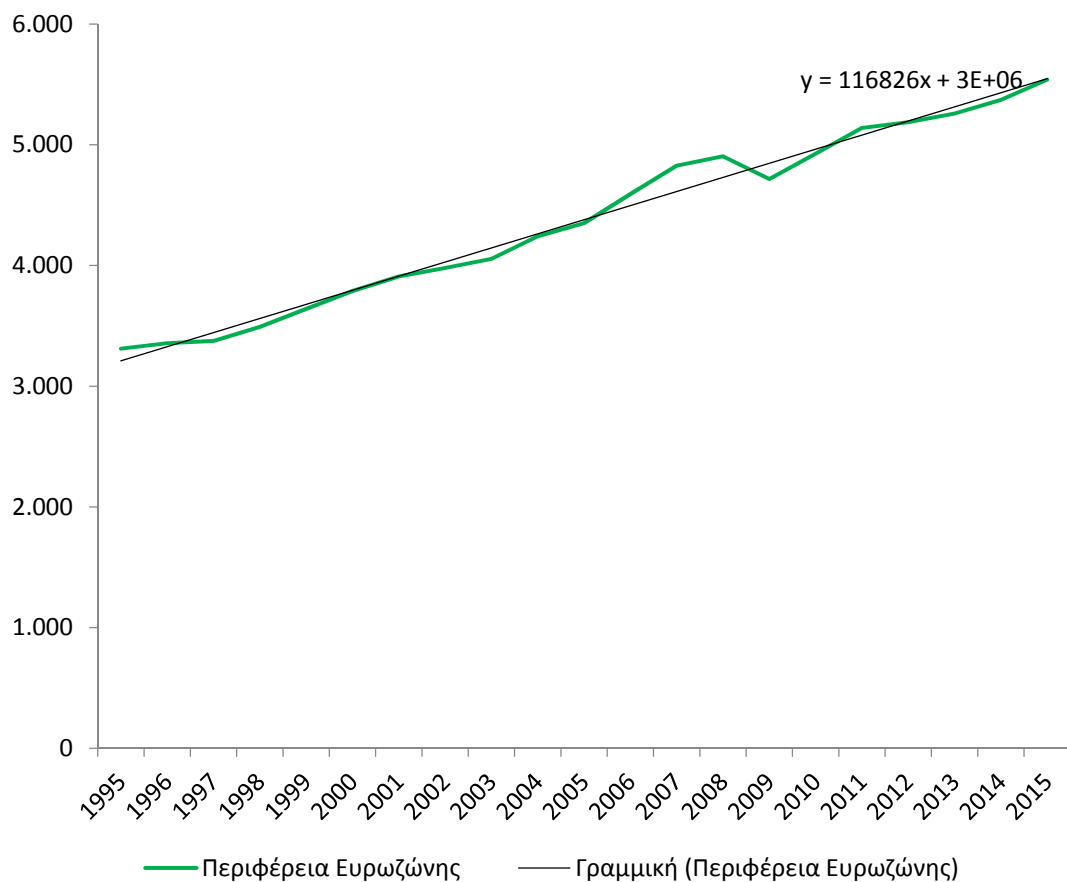
4.2.2 Το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα στο Κέντρο της Ευρωζώνης

Το ΚΔΕΕ στο Κέντρο της Ευρωζώνης παρουσιάζει διαχρονικά αυξητική τάση, καθώς διαμορφώνεται το 2015 σε € 5,54 τρις έναντι € 3,31 τρις το 1995. Ο μέσος ετησιοποιημένος ρυθμός αύξησης του ΚΔΕΕ ανέρχεται σε 2,6%, σχεδόν ο μισός σε σχέση με τον αντίστοιχο ρυθμό αύξησης του συνόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο μέσος όρος του ΚΔΕΕ στο Κέντρο της Ευρωζώνης διαμορφώνεται σε € 0,47 τρις το 1999, ενώ το 2015 το μέσο ΚΔΕΕ ανέρχεται σε € 0,79 τρις. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός πως δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες διακυμάνσεις κατά τα έτη αναφορικά με τον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης, η μέγιστη τιμή του οποίου ανέρχεται σε 5,5% το 2006, ένα έτος δηλαδή πριν την εκδήλωση της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Το γεγονός αυτό διαφαίνεται και από την εξέλιξη του συντελεστή μεταβλητότητας, ο οποίος κινείται γύρω στο 1,23 διαχρονικά, λαμβάνοντας μέγιστη τιμή 1,31 και ελάχιστη τιμή 1,19. Από πλευράς συμμετρίας των παρατηρήσεων γύρω από το μέσο, παρατηρείται μια θετική συμμετρία η οποία εμφανίζει πολύ μικρές αποκλίσεις κατά τα έτη και κυμαίνεται σε 1,25 κατά μέσο όρο, ενώ η ανάλυση της κύρτωσης καταδεικνύει ότι τα δεδομένα αφορούν σε μια πλατύκυρτη κατανομή.

Όπως και στην περίπτωση του συνόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης, το ΚΔΕΕ μειώνεται το 2009, κατά 3,8% σε σχέση με το 2008, ενώ από το 2010 και μετά συνεχίζει την αναπτυξιακή του πορεία η οποία όμως πραγματοποιείται με βραδύτερους ρυθμούς τα τρία τελευταία έτη.

Η διαγραμματική εξέλιξη του ΚΔΕΕ στο Κέντρο της Ευρωζώνης παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 2 που ακολουθεί.

Διάγραμμα 2: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στο Κέντρο της Ευρωζώνης(σε € τρις)

Πηγή: Eurostat

Πέρα από την ανωτέρω συνολική εικόνα για την Περιφέρεια της Ευρωζώνης, είναι χρήσιμο να γίνει ανάλυση και σε επίπεδο χωρών που απαρτίζουν τη συγκεκριμένη περιφέρεια.

A. Αυστρία

Η Αυστρία καταγράφει διαχρονική αύξηση στο ΚΔΕΕ της τάξης του 3% ετησίως κατά μέσο όρο, με το ΚΔΕΕ να διαμορφώνεται σε € 273,27 δις το 2015 έναντι € 151, 84 δις

το 1995. Η εξέλιξη του ΚΔΕΕ της Αυστρίας παρουσιάζει πολλές ομοιότητες σε σχέση με το αντίστοιχο μέγεθος του συνόλου του Κέντρου, τόσο από πλευράς κατεύθυνσης όσο και ποσοστιαίας μεταβολής, καθώς αναπτύσσεται έως το 2008, μειώνεται το 2009 και αυξάνεται από το 2010 και εντεύθεν με το ρυθμό αύξησης να βαίνει μειούμενος τα τρία τελευταία έτη.

Β. Βέλγιο

Παρόμοια συμπεριφορά με το αντίστοιχο μέγεθος της Αυστρίας παρουσιάζει και το ΚΔΕΕ του Βελγίου τόσο από πλευράς μεγέθους όσο και από πλευράς εξέλιξης, καθώς αυξάνεται διαχρονικά με ένα μέσο ετησιοποιημένο ρυθμό ανάπτυξης που προσεγγίζει το 2,7% και ανέρχεται το 2015 σε € 324,70 δις έναντι € 189,11 δις το 1995.

Γ. Γαλλία

Όπως και στην περίπτωση του Βελγίου, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΚΔΕΕ της Γαλλίας ανέρχεται σε 2,8%, αντικριζόμενο παρά ταύτα σε πολύ μεγαλύτερο επίπεδο μεγεθών, καθώς το γαλλικό ΚΔΕΕ διαμορφώνεται το 2015 σε € 1.778,28 δις έναντι € 1.031,87 δις το 1995. Είναι σκόπιμο να αναφερθεί πως η Γαλλία συμμετέχει κατά το 1/3 στον προσδιορισμό του ΚΔΕΕ της συνολικής Κεντρικής Περιφέρειας της Ευρωζώνης και κατά τα 2/9 του ΚΔΕΕ του συνόλου της Ευρωζώνης, γεγονός που καταδεικνύει τη σπουδαιότητα της γαλλικής οικονομίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Δ. Γερμανία

Η Γερμανία εμφανίζει το μεγαλύτερο ΚΔΕΕ, όχι μόνο στο Κέντρο της Ευρώπης αλλά και στο σύνολο της Ευρωπαϊκή Ένωσης. Το ΚΔΕΕ της Γερμανίας αποτελεί το 45% του ΚΔΕΕ του Κέντρου, το 30% του ΚΔΕΕ της Ευρωζώνης και το 22% του ΚΔΕΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαμορφούμενο σε € 2.524,61 δις το 2015 καθώς αυξάνει κατά μέσο όρο ετησίως με ποσοστό 2,2%, που αποτελεί πάντως το μικρότερο μέσο ετησιοποιημένο ποσοστό ανάμεσα στις χώρες του Κέντρου, αλλά και της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας, με εξαίρεση την Ελλάδα, όπως θα δούμε αναλυτικά παρακάτω.

Ε. Ολλανδία

Η Ολλανδία είναι η χώρα με το τρίτο σε μέγεθος ΚΔΕΕ στο Κέντρο της Ευρωζώνης, με μεγάλη διαφορά πάντως πίσω από τη Γερμανία και τη Γαλλία. Το ΚΔΕΕ της Ολλανδίας σχεδόν διπλασιάζεται κατά την περίοδο 1995-2015, καθώς αυξάνει κατά μέσο όρο ετησίως με 3,3% και η εξέλιξή του διαμορφώνει το συνολικό ύψος του σε € 549,48 δις το 2015, έναντι € 285,28 δις το 1995.

ΣΤ. Σλοβακία

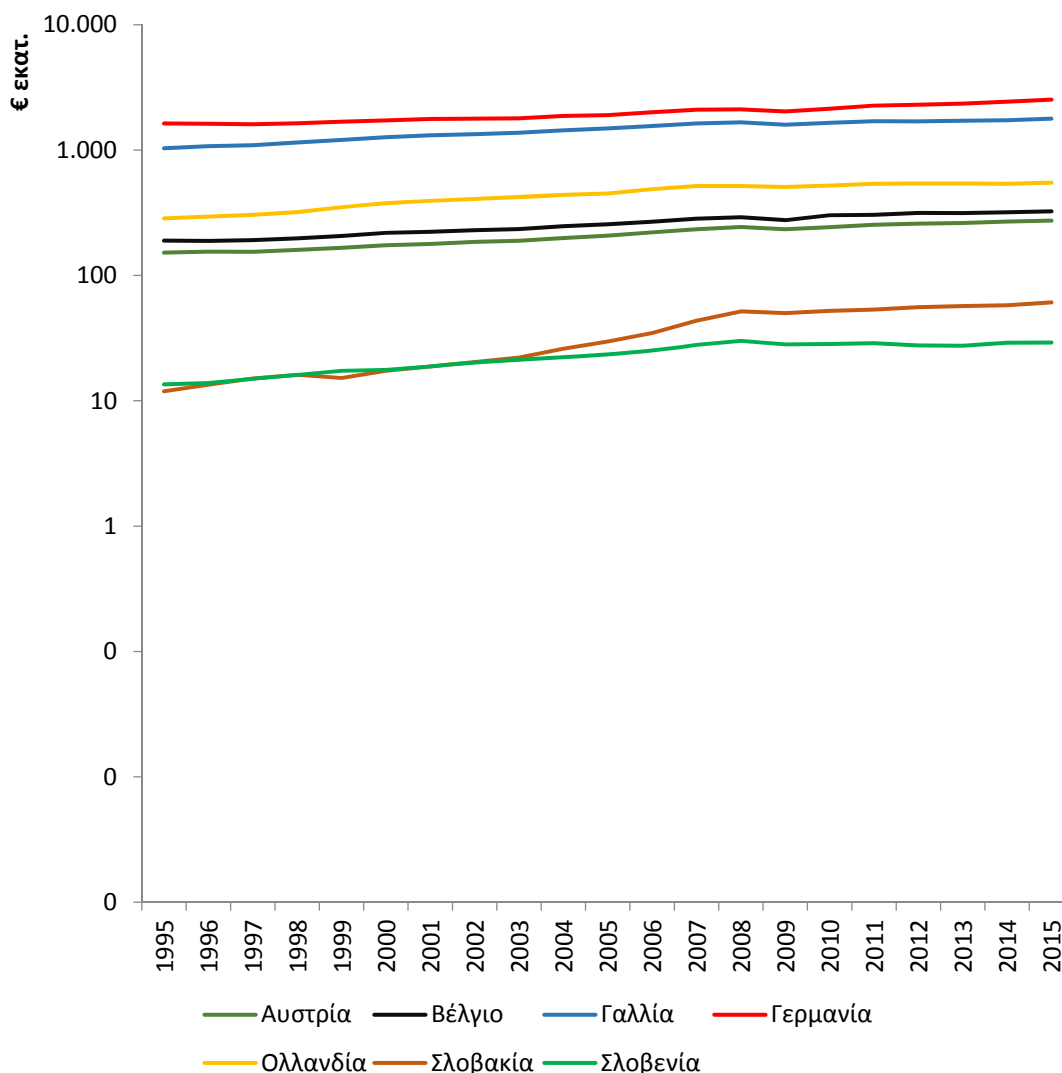
Η Σλοβακία είναι η χώρα με τον ταχύτερο ρυθμό ανάπτυξης του ΚΔΕΕ στο Κέντρο της Ευρωζώνης, καθώς καταγράφεται μέση ετησιοποιημένη ανάπτυξη της τάξης του 8,5% κατά την εξεταζόμενη περίοδο, πενταπλασιάζοντας το μέγεθος του από το 1995 στο 2015. Το ΚΔΕΕ της Σλοβακίας αναπτύσσεται με ταχύτατους ρυθμούς έως και το 2008, ενώ στη συνέχεια, και αφού καταγράφει μείωση το 2009, επιβραδύνεται, ακολουθώντας παρόμοια πορεία με το μέγεθος των υπόλοιπων χωρών του Κέντρου. Το 2015 ανέρχεται σε € 60,79 δις έναντι € 11,89 δις το 1995.

Ζ. Σλοβενία

Το ΚΔΕΕ της Σλοβενίας αυξάνει με έναν μέσο ετησιοποιημένο ρυθμό της τάξης του 3,9% και διαμορφώνεται το 2015 σε € 29,13 δις έναντι € 13,51 δις το 1995, έχοντας τη μικρότερη συνεισφορά στη διαμόρφωση του ΚΔΕΕ στο σύνολο του Κέντρου.

Η διαγραμματική εξέλιξη του ΚΔΕΕ στις χώρες του Κέντρου της Ευρωζώνης παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 3 που ακολουθεί.

Διάγραμμα 3: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στις χώρες του Κέντρου της Ευρωζώνης (σε € τρις)

Πηγή: Eurostat

4.2.3 Το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα στη Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης

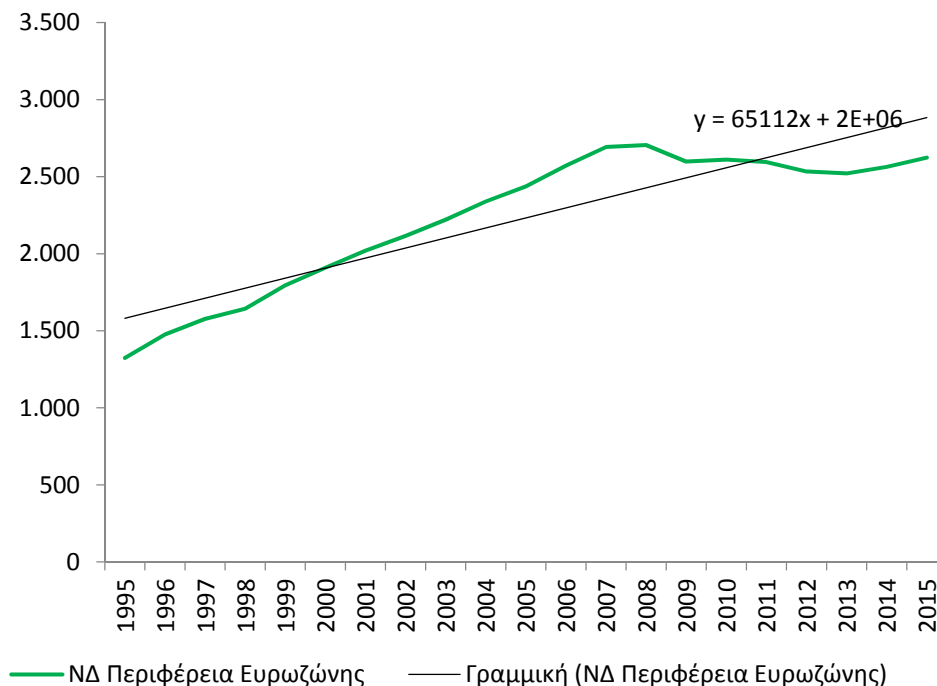
Το ΚΔΕΕ στην Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης (SWEAP) παρουσιάζει διαχρονικά αυξητική τάση, καθώς διαμορφώνεται το 2015 σε € 2,62 τρις έναντι € 1,32 τρις το 1995. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΚΔΕΕ ανέρχεται σε 3,5%, χαμηλότερος σε σχέση με τον αντίστοιχο ρυθμό αύξησης του συνόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης, αλλά υψηλότερος από την αντίστοιχη επίδοση της Περιφέρειας. Ο μέσος όρος του ΚΔΕΕ στη Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης διαμορφώνεται σε € 0,33 τρις το 1999, ενώ το 2015 το μέσο ΚΔΕΕ ανέρχεται σε € 0,52 τρις. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι έως και το 2007, ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης ανερχόταν σε 5,6%, ενώ η εκδήλωση της κρίσης αποτέλεσε την αιτία για τη συνεχή μείωση του ΚΔΕΕ για μια πενταετία, από το 2009 έως και το 2013, η οποία έχει αναστραφεί τα τελευταία 2 έτη χωρίς βέβαια ο ρυθμός αύξησης να προσεγγίζει τα προ

κρίσης επίπεδα. Ως εκ τούτου, το ΚΔΕΕ του 2015 προσεγγίζει τα επίπεδα του 2007. Ως απόλυτο μέγεθος, το συνολικό ΚΔΕΕ της ΝΔ Περιφέρειας είναι το ήμισυ του αντίστοιχου κονδυλίου για την Περιφέρεια, ενώ αποτελεί κατά μέσο όρο το 35% του ΚΔΕΕ στο σύνολο της Ευρωζώνης με τη συνεισφορά να βαίνει μειούμενη κατά τα τελευταία έτη και να προσεγγίζει το 30%, και το 25% της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά μέσο όρο.

Από πλευράς σχετικής διασποράς, η εξέλιξη του συντελεστή μεταβλητότητας διαμορφώνεται σε 1,03 κατά μέσο όρο, κατά τι μικρότερος από τον αντίστοιχο του Κέντρου της Ευρωζώνης, λαμβάνοντας μέγιστη τιμή 1,10 και ελάχιστη τιμή 0,95. Από πλευράς συμμετρίας των παρατηρήσεων γύρω από το μέσο παρατηρείται μια θετική συμμετρία η οποία εμφανίζει πολύ μικρές αποκλίσεις κατά τα έτη και κυμαίνεται σε 1,08 κατά μέσο όρο, ενώ και σε αυτή την περίπτωση η ανάλυση της κύρτωσης καταδεικνύει ότι τα δεδομένα αφορούν σε μια πλατύκυρτη κατανομή.

Η διαγραμματική εξέλιξη του ΚΔΕΕ στη ΝΔ Περιφέρεια της Ευρωζώνης παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 4 που ακολουθεί, ενώ στη συνέχεια, παρουσιάζεται η εξέλιξη του ΚΔΕΕ στη Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης σε επίπεδο συμμετεχουσών χωρών στη συγκεκριμένη περιφέρεια.

Διάγραμμα 4: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στην Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης (σε € τρις)

Πηγή: Eurostat

A. Ελλάδα

Το ΚΔΕΕ στην Ελλάδα παρουσιάζει μέση ετησιοποιημένη αύξηση της τάξης του 1,9% κατά τα έτη 1995-2015, ποσοστό που αποτελεί το μικρότερο στο σύνολο των χωρών της Ευρωζώνης, ανεξαρτήτως περιφέρειας στην οποία ανήκουν. Το ΚΔΕΕ διαμορφώνεται σε € 141,09 δις το 2015 έναντι € 95,43 δις το 1995. Η περίπτωση της Ελλάδας είναι ιδιαίτερη, καθώς κατά τα έτη 1995-2008, περίοδο κατά την οποία το οικονομικό κλίμα ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκό, υποβοηθούμενο σε αυτό και από την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων, ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του ΚΔΕΕ προσέγγιζε το 5,8%, συγκρατώντας αυτή την επίδοση ανάμεσα στις πέντε καλύτερες ευρωπαϊκές αντίστοιχες επιδόσεις. Το κλίμα αναστράφηκε εντελώς από το 2009 και έπειτα με την εμφάνιση και μεγέθυνση της οικονομικής κρίσης, όπως προαναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο της εργασίας μας, γεγονός που αντανακλάται και στην εξέλιξη του ΚΔΕΕ. Είναι χαρακτηριστικό ότι το ΚΔΕΕ κατά τα έτη 2009-2015 παρουσιάζει μείωση σε κάθε έτος, η οποία είναι εντονότερη τα έτη 2010-2013, που είχε ως αποτέλεσμα την κατά 30% απώλεια του ΚΔΕΕ σε μία επταετία. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην οποία καταγράφεται μείωση του ΚΔΕΕ σε κάθε έτος από το 2009 και μετά.

B. Ιρλανδία

Το ιρλανδικό ΚΔΕΕ έως και το 2007 κατέγραφε έναν από τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης στην Ευρωζώνη, ως αποτέλεσμα της ραγδαίας ανάπτυξης της ιρλανδικής οικονομίας που πυροδοτήθηκε από τον εξαγωγικό της χαρακτήρα, τη διεύρυνση του εμπορίου και της βιομηχανίας. Η χρηματοπιστωτική κρίση έπληξε με δριμύ τρόπο τη χώρα, γεγονός που την οδήγησε σε μια μειωτική, ή έστω οριακά αναπτυσσόμενη τάση του ΚΔΕΕ κατά την πενταετία 2008-2012 με την οικονομία να επανεκκινεί ουσιαστικά από τα τέλη του 2013 μέχρι τις αρχές του 2014 και να επανέρχεται σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης που προσδιόρισαν και την αντίστοιχη αύξηση του ΚΔΕΕ κατά 7% περίπου ετησίως για την τριετία 2013-2015. Το ΚΔΕΕ της Ιρλανδίας ανήλθε το 2015 σε € 139,20 δις, δηλαδή σε πολύ παρόμοια επίπεδα με εκείνο της Ελλάδας ξεκινώντας, όμως, από πολύ χαμηλότερο σημείο εκκίνησης, ήτοι από € 70,08 δις το 1999 (πρώτο έτος με διαθεσιμότητα στοιχείων), την ώρα που το αντίστοιχο μέγεθος της Ελλάδας ήταν € 123,66 δις

Γ. Ισπανία

Το ισπανικό ΚΔΕΕ αναπτύσσεται με μέσο ετησιοποιημένο ρυθμό της τάξης του 4,1%, διαμορφούμενο σε € 873,77 δις το 2015 έναντι €399,45 δις το 1995. Και στην περίπτωση της Ισπανίας, εμφανίζονται τρεις διακριτές περιόδους εξέλιξης του ΚΔΕΕ. Η μεν πρώτη καλύπτει τα έτη 1995-2008, όπου εμφανίζεται σταθερά ανοδική εξέλιξη του ΚΔΕΕ με υψηλούς καταγραφόμενους ρυθμούς ανάπτυξης της τάξης του 6% ετησίως κατά μέσο όρο. Η δεύτερη περίοδος καλύπτει την πενταετία της ύφεσης

2009-2013, κατά την οποία το ΚΔΕΕ μειώνεται ή αυξάνει οριακά, με το μέσο ετήσιο ρυθμό μείωσης να προσεγγίζει το 0,4%. Τέλος, η τρίτη περίοδος αφορά στα έτη 2014 και 2015, όπου παρατηρούνται οι πρώτες δειλές ενδείξεις επιστροφής στην ανάκαμψη με το ΚΔΕΕ να ενισχύεται προσεγγίζοντας το 2015 τα προ κρίσης επίπεδα του 2007.

Δ. Ιταλία

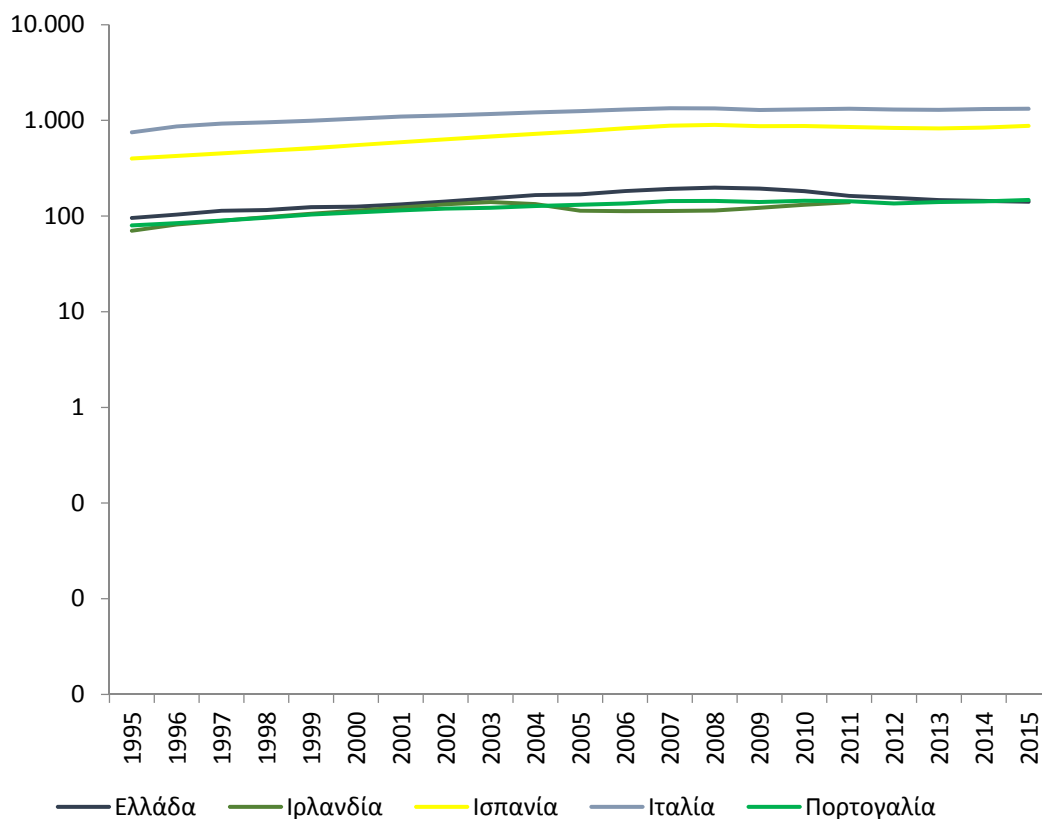
Η ιταλική οικονομία συγκαταλέγεται στις κορυφαίες ευρωπαϊκές οικονομίες και αυτό αντανακλάται στο μέγεθος και την εξέλιξη του ΚΔΕΕ της, το οποίο ανέρχεται σε € 1.323,11 δις το 2015, διπλασιάζοντας σχεδόν την τιμή του σε σχέση με το 1995 όπου και διαμορφωνόταν σε € 748,90 δις. Όπως και στην περίπτωση της Ισπανίας, η διαχρονική εξέλιξη του ιταλικού ΚΔΕΕ διέρχεται τριών φάσεων που χρονικά συμπίπτουν με τις αντίστοιχες ισπανικές, παρόλο που διαφέρουν λίγο σε μέγεθος, καθώς η πρώτη περίοδος της ανάπτυξης δεν καταγράφει τόσο υψηλούς ρυθμούς αύξησης όσο στην περίπτωση της Ισπανίας, όμως αντίστοιχα ο μέσος ετήσιος ρυθμός μείωσης στη φάση της ύφεσης είναι χαμηλότερος (0,7%) από τον αντίστοιχο ισπανικό. Το Ιταλικό ΚΔΕΕ συμμετέχει με ποσοστό πάνω από 50% στη διαμόρφωση του συνολικού ΚΔΕΕ της ΝΔ Περιφέρειας.

Ε. Πορτογαλία

Η εξέλιξη του ΚΔΕΕ της Πορτογαλίας ακολουθεί την πορεία των υπόλοιπων χωρών της ΝΔ Περιφέρειας της Ευρωζώνης καθώς διατρέχει τις τρεις προαναφερθείσες φάσεις ανάπτυξης, ύφεσης και σταδιακής ανάκαμψης αντίστοιχα. Ως απόλυτο μέγεθος, το ΚΔΕΕ της Πορτογαλίας έχει διπλασιαστεί εντός της εξεταζόμενης περιόδου και ανέρχεται σε € 146,92 δις το 2015 έναντι € 79,69 δις, καταγράφοντας μέσο ετησιοποιημένο ρυθμό αύξησης της τάξης του 3,2%. Σε συγκριτικό βαθμό, το ΚΔΕΕ της Πορτογαλίας προσομοιάζει σε μέγεθος και εξέλιξη το ΚΔΕΕ της Ελλάδας και της Ιρλανδίας.

Η διαγραμματική εξέλιξη του ΚΔΕΕ στις χώρες της ΝΔ Περιφέρειας της Ευρωζώνης παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 5 που ακολουθεί.

Διάγραμμα 5: Εξέλιξη Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος στις χώρες της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας της Ευρωζώνης(σε € τρις)

Πηγή: Eurostat

4.3 Καθαρή αποταμίευση

Η εθνική αποταμίευση αυξάνει το απόθεμα του εγχώριου φυσικού κεφαλαίου μέσω των επενδύσεων και αυξάνει το απόθεμα των καθαρών ξένων περιουσιακών στοιχείων μέσω της δανειοδότησης των αλλοδαπών ή της απόκτησης περιουσιακών στοιχείων στο εξωτερικό σε ποσότητα ίση με το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Όμως, κάθε ευρώ που αυξάνει τα εγχώρια φυσικά περιουσιακά στοιχεία ή τα καθαρά ξένα περιουσιακά στοιχεία αυξάνει και τον εθνικό πλούτο. Ως εκ τούτου, η αύξηση της εθνικής αποταμίευσης αυξάνει τον εθνικό πλούτο ένα προς ένα, και όσο πιο γρήγορη είναι η ροή της εθνικής αποταμίευσης τόσο γρηγορότερα αυξάνεται το απόθεμα του εθνικού πλούτου.

Η Καθαρή Αποταμίευση προκύπτει βάσει των υπολογισμών που παρατίθενται στον Πίνακα 8.

Πίνακας 8: Προσδιορισμός Καθαρής Αποταμίευσης

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	Κωδ. ΕΣΛ 10
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ σε αγοραίες τιμές	B.1g
+ Πρωτογενή εισοδήματα που εισπράττονται από την αλλοδαπή	D.1,D.3,D.4
- Πρωτογενή εισοδήματα που πληρώνονται στην αλλοδαπή	D.1,D.2,D.4
= ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ σε αγοραίες τιμές	B.5g
- Αποσβέσεις παγίου κεφαλαίου	P.51c
ΚΑΘΑΡΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ σε αγοραίες τιμές	B.5n
+ Τρέχουσες μεταβιβάσεις που εισπράττονται από την αλλοδαπή	D.5,D.6,D.7
- Τρέχουσες μεταβιβάσεις που πληρώνονται στην αλλοδαπή	D.5,D.6,D.7
= ΚΑΘΑΡΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	B.6n
- Τελική καταναλωτική δαπάνη	P.3
ΚΑΘΑΡΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ	B.8n

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (L174/1), 26/6/2013

Από την ανάλυση του Πίνακα 8, παρατηρούμε ότι η Καθαρή Αποταμίευση προκύπτει από την αφαίρεση της τελικής καταναλωτικής δαπάνης από το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα.

Ο Πίνακας 9 που ακολουθεί παρουσιάζει την εξέλιξη της Καθαρής Αποταμίευσης (χάριν συντομίας εφεξής θα αναφέρεται και ως ΚΑΘΑΠ) κατά τα έτη 1995-2015 για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το σύνολο της Ευρωζώνης, τις χώρες του Κέντρου της Ευρωζώνης (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Σλοβακία, Σλοβενία) και τις χώρες της ΝΔ Περιφέρειας της Ευρωζώνης (Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία). Επαναλαμβάνεται ότι το Λουξεμβούργο δεν συνυπολογίζεται στα στοιχεία του Κέντρου της Ευρωζώνης λόγω έλλειψης αντίστοιχων στοιχείων από τη Eurostat.

Παράλληλα, διενεργείται σύγκριση της ΚΑΘΑΠ σε σχέση με το ΚΔΕΕ, με σκοπό να διαπιστωθεί η μεταξύ τους σχέση, η συσχέτιση της διαχρονικής τους πορείας και η εξαγωγή συμπερασμάτων που να παρέχουν επεξηγηματική ικανότητα των εν λόγω σχέσεων, των μεταβολών τους και των τυχόν ασυνήθιστων παρατηρήσεων που προκύπτουν από την παραπάνω ανάλυση. Η σύγκριση της ΚΑΘΑΠ σε σχέση με το ΚΔΕΕ διενεργείται σε όλα τα επίπεδα παρουσίασης στοιχείων, δηλαδή στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ευρωζώνης, στο σύνολο του Κέντρου και των επιμέρους χωρών που το απαρτίζουν, καθώς και στο σύνολο της ΝΔ Περιφέρειας και των

αντίστοιχων χωρών της.

Πίνακας 9: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στις χώρες της Ευρωζώνης, 1995-2015

ποσά σε € δις		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Ευρωζώνη	Ευρωπαϊκή Ένωση (28 χώρες)	-	-	-	-	397,3	412,5	485,9
	Ευρωζώνη (19 χώρες)	-	-	-	-	351,4	332,8	387,1
Κέντρο Ευρωζώνης	Αυστρία	14,9	14,6	14,9	16,1	16,8	18,1	17,3
	Βέλγιο	23,7	20,8	24,2	24,5	26,7	28,4	25,8
	Γαλλία	70,6	69,7	88,7	109,9	125,5	126,8	125,3
	Γερμανία	125,5	112,7	114,3	124,5	116,4	115,4	113,4
	Ολλανδία	41,6	44,4	48,0	46,4	56,4	62,4	56,6
	Σλοβακία	1,0	0,7	0,9	0,8	0,5	0,6	0,5
	Σλοβενία	0,9	0,9	1,2	1,3	1,3	1,1	1,4
	Σύνολο	278,3	263,7	292,2	323,5	343,6	352,9	340,3
	Μέσος όρος	39,8	37,7	41,7	46,2	49,1	50,4	48,6
	Διάμεσος	23,67	20,79	24,18	24,46	26,66	28,45	25,76
	Τυπική απόκλιση	45,09	41,29	44,43	51,09	52,62	52,66	51,93
	Συντ/στής μεταβλητότητας	1,13	1,10	1,06	1,11	1,07	1,04	1,07
	Ελάχιστη τιμή	0,95	0,73	0,92	0,79	0,55	0,60	0,50
	Μέγιστη τιμή	125,53	112,66	114,31	124,54	125,53	126,80	125,27
	Ασυμμετρία	1,33	1,12	0,87	0,91	0,77	0,69	0,77
Κύρτωση	1,38	0,50	-0,77	-1,05	-1,33	-1,44	-1,31	
ΝΔ Περιφέρεια Ευρωζώνης(SWEAP)	Ελλάδα	5,6	5,2	6,9	6,1	5,1	3,3	2,7
	Ιρλανδία	-	-	-	-	12,1	14,6	14,4
	Ισπανία	-15,6	-13,6	-6,9	-1,9	54,4	57,1	61,5
	Ιταλία	63,8	76,9	80,7	74,6	72,2	70,8	78,4
	Πορτογαλία	4,9	4,2	5,2	6,3	6,3	3,2	3,2
	Σύνολο	58,7	72,7	86,0	85,2	150,1	149,1	160,2
	Μέσος όρος	14,7	18,2	21,5	21,3	30,0	29,8	32,0
	Διάμεσος	5,26	4,67	6,07	6,22	12,10	14,56	14,41
	Τυπική απόκλιση	34,22	40,11	39,97	35,77	31,13	31,89	35,43
	Συντ/στής μεταβλητότητας	2,33	2,21	1,86	1,68	1,04	1,07	1,11
	Ελάχιστη τιμή	-15,61	-13,59	-6,89	-1,89	5,11	3,23	2,69
	Μέγιστη τιμή	63,85	76,93	80,73	74,65	72,21	70,84	78,42
Ασυμμετρία	1,49	1,71	1,85	1,93	0,76	0,62	0,66	
Κύρτωση	2,79	3,25	3,58	3,79	-2,25	-2,65	-2,52	

Πηγή: Eurostat

Πίνακας 9: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στις χώρες της Ευρωζώνης, 1995-2015 (συνέχεια)

ποσά σε € δις		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ευρωζώνη	Ευρωπαϊκή Ένωση (28 χώρες)	585,3	583,4	661,5	662,1	763,0	902,3	660,0
	Ευρωζώνη (19 χώρες)	514,8	484,3	556,0	522,8	598,6	716,6	508,7
Κέντρο Ευρωζώνης	Αυστρία	21,2	20,0	22,2	21,7	26,9	33,1	34,6
	Βέλγιο	26,4	25,3	28,9	29,3	31,3	36,0	29,7
	Γαλλία	107,8	99,9	110,3	104,2	113,7	126,5	111,1
	Γερμανία	107,7	90,1	150,1	146,4	208,5	270,3	236,7
	Ολλανδία	51,0	55,7	64,8	65,1	84,1	92,6	75,1
	Σλοβακία	0,3	-0,8	-0,1	0,2	0,5	2,7	2,7
	Σλοβενία	1,8	1,8	2,0	2,3	3,2	3,9	3,7
	Σύνολο	316,2	292,0	378,1	369,1	468,3	565,1	493,6
	Μέσος όρος	45,2	41,7	54,0	52,7	66,9	80,7	70,5
	Διάμεσος	26,44	25,28	28,93	29,30	31,34	35,99	34,64
	Τυπική απόκλιση	45,99	40,96	57,43	55,36	75,13	95,24	82,96
	Συντ/στής μεταβλητότητας	1,02	0,98	1,06	1,05	1,12	1,18	1,18
	Ελάχιστη τιμή	0,27	-0,77	-0,10	0,22	0,54	2,71	2,70
	Μέγιστη τιμή	107,80	99,94	150,08	146,37	208,52	270,30	236,67
	Ασυμμετρία	0,71	0,54	0,88	0,88	1,26	1,56	1,61
	Κύρτωση	-1,36	-1,57	-0,57	-0,47	1,15	2,41	2,58
ΝΔ Περιφέρεια Ευρωζώνης(SWEAP)	Ελλάδα	1,9	3,5	4,7	-3,5	-1,0	-6,7	-15,4
	Ιρλανδία	14,8	17,9	19,7	20,1	20,7	16,7	6,4
	Ισπανία	69,4	79,0	74,3	71,5	73,6	70,8	53,2
	Ιταλία	77,9	71,1	78,3	69,3	73,8	81,4	44,4
	Πορτογαλία	2,1	0,2	-1,2	-4,6	-6,2	-5,4	-10,3
	Σύνολο	166,0	171,7	175,8	152,9	160,9	156,8	78,4
	Μέσος όρος	33,2	34,3	35,2	30,6	32,2	31,4	15,7
	Διάμεσος	14,75	17,92	19,65	20,11	20,66	16,67	6,45
	Τυπική απόκλιση	37,41	37,86	38,37	37,68	39,21	42,04	31,46
	Συντ/στής μεταβλητότητας	1,13	1,10	1,09	1,23	1,22	1,34	2,01
	Ελάχιστη τιμή	1,88	0,22	-1,23	-4,57	-6,19	-6,69	-15,40
	Μέγιστη τιμή	77,91	79,02	78,33	71,47	73,79	81,37	53,23
	Ασυμμετρία	0,55	0,50	0,45	0,33	0,34	0,44	0,38
Κύρτωση	-3,07	-3,04	-3,10	-3,08	-3,07	-2,94	-2,82	

Πηγή: Eurostat

Πίνακας 9: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στις χώρες της Ευρωζώνης, 1995-2015 (συνέχεια)

ποσά σε € δις		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ευρωζώνη	Ευρωπαϊκή Ένωση (28 χώρες)	315,6	452,7	543,9	476,0	494,8	582,8	658,6
	Ευρωζώνη (19 χώρες)	253,3	332,1	410,3	337,5	392,0	461,7	544,3
Κέντρο Ευρωζώνης	Αυστρία	20,4	24,4	26,9	25,8	24,4	26,3	26,5
	Βέλγιο	10,9	26,1	18,2	19,4	13,7	13,9	16,5
	Γαλλία	36,0	48,8	64,7	34,8	29,8	27,0	54,9
	Γερμανία	138,3	194,8	261,5	237,2	237,7	276,4	304,9
	Ολλανδία	63,4	70,3	81,7	81,3	76,4	68,8	75,9
	Σλοβακία	-1,5	-0,3	-0,3	0,9	1,4	1,0	2,3
	Σλοβενία	1,1	0,6	0,6	-0,2	0,6	1,9	1,8
	Σύνολο	268,6	364,8	453,3	399,3	384,0	415,4	482,7
	Μέσος όρος	38,4	52,1	64,8	57,0	54,9	59,3	69,0
	Διάμεσος	20,36	26,08	26,94	25,85	24,38	26,32	26,46
	Τυπική απόκλιση	49,45	67,75	92,15	84,03	84,61	98,42	107,59
	Συντ/στής μεταβλητότητας	1,29	1,30	1,42	1,47	1,54	1,66	1,56
	Ελάχιστη τιμή	-1,52	-0,28	-0,35	-0,16	0,63	1,03	1,81
	Μέγιστη τιμή	138,27	194,79	261,47	237,24	237,72	276,44	304,93
	Ασυμμετρία	1,68	1,95	2,06	2,13	2,20	2,37	2,31
Κύρτωση	2,80	4,13	4,56	4,69	4,97	5,79	5,58	
ΝΔ Περιφέρεια Ευρωζώνης(SWEAP)	Ελλάδα	-23,8	-25,0	-27,0	-20,6	-18,0	-17,5	-17,1
	Ιρλανδία	-1,0	1,8	2,4	3,9	11,2	16,6	19,8
	Ισπανία	41,6	30,5	13,4	16,9	24,0	26,6	40,2
	Ιταλία	4,8	-5,4	-3,9	-12,6	-7,8	9,0	10,3
	Πορτογαλία	-11,3	-11,6	-8,3	-7,5	-3,7	-4,3	-3,6
	Σύνολο	10,3	-9,6	-23,3	-20,0	5,7	30,6	49,7
	Μέσος όρος	2,1	-1,9	-4,7	-4,0	1,1	6,1	9,9
	Διάμεσος	-0,96	-5,38	-3,94	-7,49	-3,72	9,04	10,30
	Τυπική απόκλιση	24,64	20,65	14,90	14,67	16,52	17,35	21,96
	Συντ/στής μεταβλητότητας	11,91	-10,72	-3,19	-3,67	14,62	2,84	2,21
	Ελάχιστη τιμή	-23,84	-25,01	-26,97	-20,64	-17,99	-17,45	-17,09
	Μέγιστη τιμή	41,60	30,55	13,41	16,86	23,96	26,64	40,24
	Ασυμμετρία	1,17	1,00	-0,61	0,56	0,47	-0,35	0,26
	Κύρτωση	1,91	1,65	1,05	-0,56	-0,91	-0,96	-0,37

Πηγή: Eurostat

Από την ανάλυση του Πίνακα 9, μπορούν να εξαχθούν βασικά συμπεράσματα αναφορικά με την εξέλιξη της Καθαρής Αποταμίευσης για τις χώρες της Ευρωζώνης με έμφαση στην εξέλιξη του σχετικού μεγέθους στη Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης και τη σύγκριση του με την αντίστοιχη επίδοση του Κέντρου.

4.3.1 Η Καθαρή Αποταμίευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ευρωζώνη

Η εξέλιξη της ΚΑΘΑΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρουσιάζει αυξητικές τάσεις στη διάρκεια της περιόδου 1999-2015, για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από τη Eurostat με εξαίρεση τη διετία 2008-2009 όπου παρατηρείται κάμψη, όπως και στην περίπτωση του ΚΔΕΕ.

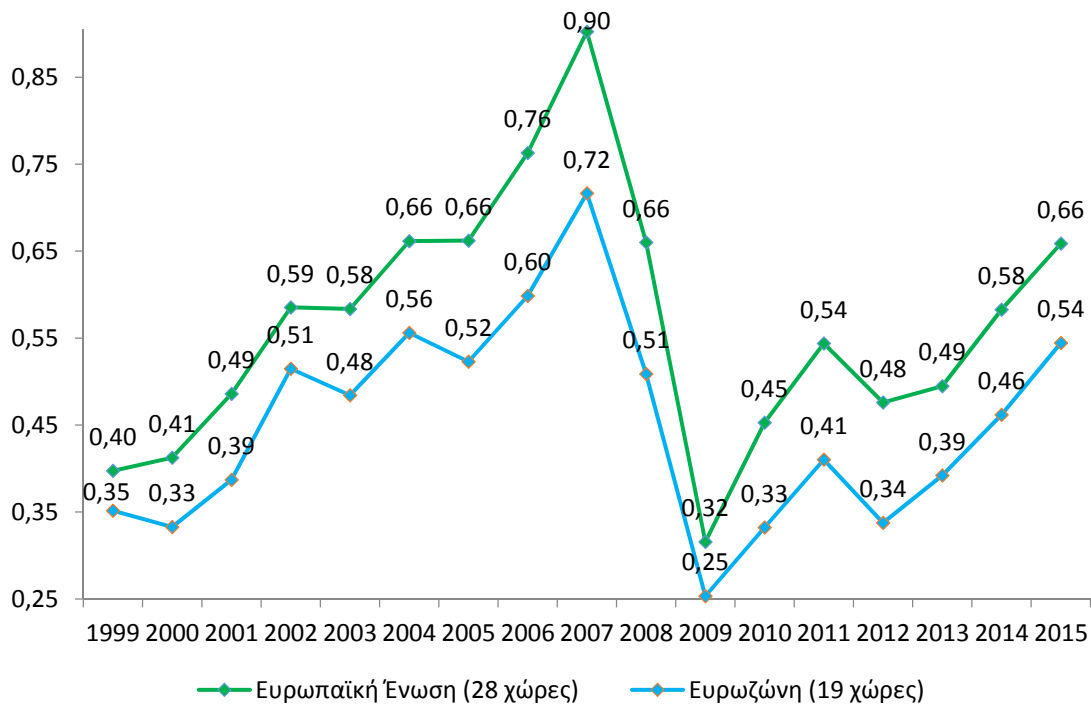
Πιο συγκεκριμένα, η ΚΑΘΑΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαμορφώνεται σε € 658,64 δις το 2015, έναντι € 397,26 δις το 1999, με το μέσο ετησιοποιημένο ρυθμό αύξησης της ΚΑΘΑΠ να ανέρχεται σε 3,2%. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται το 2010, ως αντίδραση στη μείωση που παρατηρήθηκε το 2008 και το 2009 γεγονός που ήταν επακόλουθο της αντίστοιχης μείωσης του ΚΔΕΕ λόγω της εκδήλωσης της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Ως ποσοστό επί του ΚΔΕΕ, η ΚΑΘΑΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 6,1%, ποσοστό που κατά την πρώτη εξεταζόμενη δεκαετία (1999-2008) ανερχόταν σε υψηλότερο επίπεδο, ήτοι 7,1% κατά μέσο όρο, ενώ από το 2009 έως το 2015 διαμορφώνεται σε 4,5%.

Η ΚΑΘΑΠ στην Ευρωζώνη έχει παρόμοια τάση με το αντίστοιχο μέγεθος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς αυξάνεται διαχρονικά και ανέρχεται σε € 544,34 δις το 2015 έναντι € 351,45 δις το 1999, με το μέσο ετησιοποιημένο ρυθμό αύξησης της ΚΑΘΑΠ να προσεγγίζει τον αντίστοιχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να ανέρχεται σε 2,8%. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται επίσης το 2010 μετά από την αξιοσημείωτη μείωση κατά τη διετία 2008-2009, όπως και στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως ποσοστό επί του ΚΔΕΕ, η ΚΑΘΑΠ στην Ευρωζώνη ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 6,7%, με το ποσοστό να εμφανίζεται υψηλότερο (8%) κατά την πρώτη εξεταζόμενη δεκαετία και εν συνεχεία να μειώνεται στο 4,8%.

Η σταθερότητα στην αναλογία μεταξύ της ΚΑΘΑΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη καταδεικνύει και την παρόμοια εξελικτική τους συμπεριφορά. Η ΚΑΘΑΠ της Ευρωζώνης αποτελεί κατά μέσο όρο το 80% της ΚΑΘΑΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με το εύρος της τιμής να είναι σχετικά περιορισμένο και να κυμαίνεται μεταξύ 71% και 88%. Πάντως, αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2008 και μετά το ποσοστό αυτό είναι κατά μέσο όρο τρεις ποσοστιαίες μονάδες μικρότερο από το προαναφερθέν 80%.

Η διαγραμματική εξέλιξη της ΚΑΘΑΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 6 που ακολουθεί.

Διάγραμμα 6: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη (σε € τρις)

Πηγή: Eurostat

4.3.2 Η Καθαρή Αποταμίευση στο Κέντρο της Ευρωζώνης

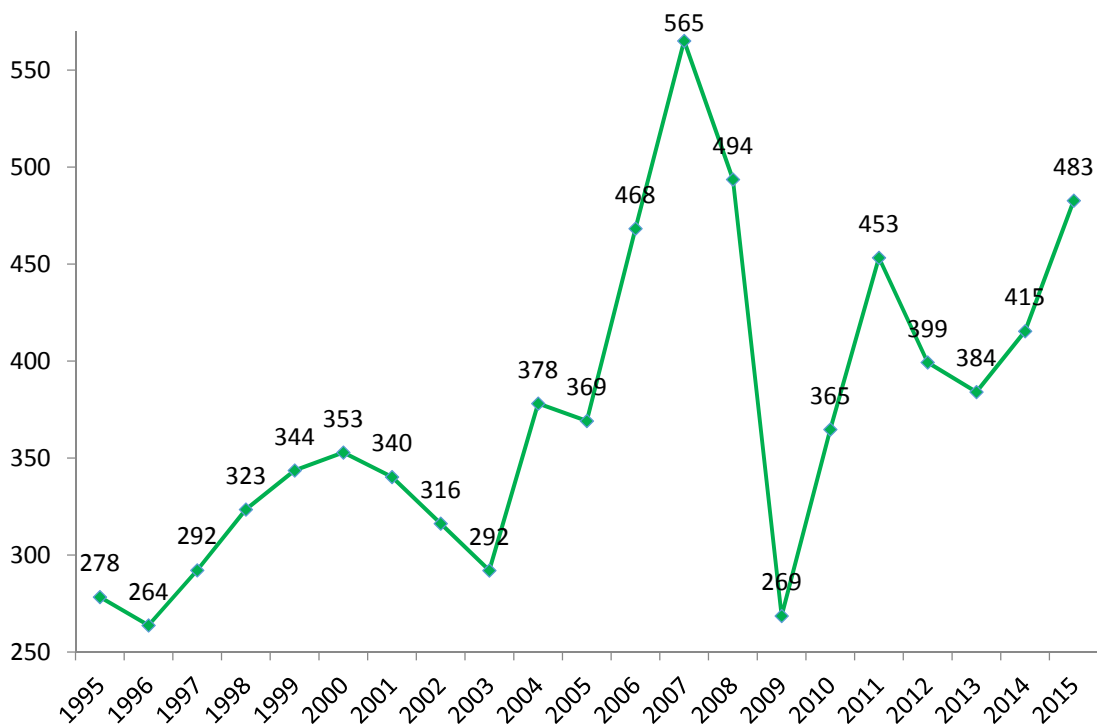
Η ΚΑΘΑΠ στο Κέντρο της Ευρωζώνης παρουσιάζει διαχρονικά αυξητική τάση, καθώς διαμορφώνεται το 2015 σε € 482,73 δις έναντι € 278,31 δις το 1995. Ο μέσος ετησιοποιημένος ρυθμός αύξησης του ΚΔΕΕ ανέρχεται σε 2,8% παρόμοιος σε σχέση με τον αντίστοιχο ρυθμό αύξησης του συνόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης. Ο μέσος όρος της ΚΑΘΑΠ στο Κέντρο της Ευρωζώνης διαμορφώνεται σε € 39,9 δις το 1999, ενώ το 2015 η μέση ΚΑΘΑΠ ανέρχεται σε € 69 δις. Παρά τη μέση αυξητική τάση της ΚΑΘΑΠ διαπιστώνονται τρεις περίοδοι μείωσης του μεγέθους, που αφορούν στα έτη 2001-2003, 2008-2009 (η εντονότερη) και 2012-2013. Ως ποσοστό του ΚΔΕΕ, η ΚΑΘΑΠ του Κέντρου ανέρχεται σε 10,6% κατά μέσο όρο, υψηλότερη σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό που παρατηρείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη χωρίς να παρουσιάζει ιδιαίτερες διακυμάνσεις κατά τα έτη, καθώς κυμαίνεται γύρω από τη μέση τιμή σε όλα τα έτη με εξαίρεση το 2008 που λαμβάνει την υψηλότερη τιμή (14,7%) και το 2009 που λαμβάνει τη χαμηλότερη (8,7%), καταδεικνύοντας για ακόμη μια φορά την επίπτωση που είχε η οικονομική κρίση ακόμα και στις ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές οικονομίες.

Το γεγονός αυτό διαφαίνεται και από την εξέλιξη του συντελεστή μεταβλητότητας, ο οποίος κινείται γύρω στο 1,21 διαχρονικά, λαμβάνοντας μέγιστη τιμή 1,66 και

ελάχιστη τιμή 0,98. Έως και το 2008, ο συντελεστής μεταβλητότητας διαμορφώνεται σε χαμηλότερα επίπεδα ανερχόμενος κατά μέσο όρο σε 1,08, ενώ κατά την περίοδο 2009-2015 ο συντελεστής μεταβλητότητας αυξάνει και διαμορφώνεται κατά μέσο όρο σε 1,46. Παρόμοια διαφοροποίηση χρονικά παρατηρείται και από πλευράς συμμετρίας των παρατηρήσεων γύρω από το μέσο, καθώς η ασυμμετρία την περίοδο 1995-2008 διαμορφώνεται σε περίπου 1,00, εμφανίζοντας πολύ μικρές αποκλίσεις κατά τα έτη ενώ για την περίοδο 2009-2015 διπλασιάζεται και ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 2,10. Έντονη διαφοροποίηση και κατά τις εν λόγω περιόδους παρατηρείται και στην κύρτωση, καθώς για την περίοδο 1995-2008 διαμορφώνεται σε μηδενικά περίπου επίπεδα καταδεικνύοντας μια πλατύκυρτη κατανομή ενώ για την περίοδο 2009-2015 η κύρτωση ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 4,65, καταδεικνύοντας ότι τα δεδομένα αφορούν σε μια λεπτόκυρτη κατανομή.

Η διαγραμματική εξέλιξη της ΚΑΘΑΠ στο Κέντρο της Ευρωζώνης παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 7 που ακολουθεί.

Διάγραμμα 7: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στο Κέντρο της Ευρωζώνης(σε € δις)

Πηγή: Eurostat

Όπως και στην περίπτωση του ΚΔΕΕ, κατωτέρω παρατίθεται ανάλυση της ΚΑΘΑΠ και σε επίπεδο χωρών που απαρτίζουν το Κέντρο της Ευρωζώνης.

A. Αυστρία

Η Αυστρία καταγράφει διαχρονική αύξηση στην ΚΑΘΑΠ της τάξης του 2,9% ετησίως κατά μέσο όρο, με την ΚΑΘΑΠ να διαμορφώνεται σε € 26,46 δις το 2015 έναντι € 14,91 δις το 1995. Η εξέλιξη της ΚΑΘΑΠ της Αυστρίας παρουσιάζει πολλές ομοιότητες σε σχέση με το αντίστοιχο μέγεθος του συνόλου του Κέντρου, τόσο από πλευράς κατεύθυνσης όσο και ποσοστιαίας μεταβολής, καθώς αναπτύσσεται για όλη την περίοδο εκτός των ετών 2001 και 2003, 2009 και 2012-2013. Ως ποσοστό του ΚΔΕΕ, η ΚΑΘΑΠ ανέρχεται σε 10,6% κατά μέσο όρο υψηλότερο σε σχέση με τον αντίστοιχο μέσο όρο του Κέντρου.

B. Βέλγιο

Αντίθετη συμπεριφορά από πλευράς εξέλιξης με το αντίστοιχο μέγεθος της Αυστρίας παρουσιάζει η ΚΑΘΑΠ του Βελγίου, καθώς καταγράφει μέση ετησιοποιημένη μείωση της τάξης του -1,8% και ανέρχεται το 2015 σε € 16,45 δις έναντι € 23,67 δις το 1995. Ως ποσοστό του ΚΔΕΕ η ΚΑΘΑΠ ανέρχεται σε 9,8% κατά μέσο όρο υψηλότερο σε σχέση με τον αντίστοιχο μέσο όρο του Κέντρου.

Γ. Γαλλία

Όπως και στην περίπτωση του Βελγίου, ο μέσος ετησιοποιημένος ρυθμός μεταβολής της ΚΑΘΑΠ της Γαλλίας είναι αρνητικός και διαμορφώνεται σε -1,2%, αντικριζόμενος παρά ταύτα σε τριπλάσιο επίπεδο μεγεθών, καθώς η γαλλική ΚΑΘΑΠ διαμορφώνεται το 2015 σε € 54,92 δις έναντι € 70,61 δις το 1995. Κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι η Γαλλία συμμετέχει κατά 25% στη συνολική ΚΑΘΑΠ του Κέντρου της Ευρωζώνης, ποσοστό όμως που μειώνεται σημαντικά από το 2009 και έπειτα. Ως ποσοστό του ΚΔΕΕ, η ΚΑΘΑΠ ανέρχεται σε 6,2% κατά μέσο όρο, συνεπές σε σχέση με τον αντίστοιχο μέσο όρο του Κέντρου.

Δ. Γερμανία

Η Γερμανία εμφανίζει την μεγαλύτερη ΚΑΘΑΠ, όχι μόνο στο Κέντρο της Ευρώπης αλλά και στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΚΑΘΑΠ της Γερμανίας αποτελεί το 46% της ΚΑΘΑΠ του Κέντρου, το 43% της ΚΑΘΑΠ της Ευρωζώνης και το 34% της ΚΑΘΑΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαμορφούμενο σε € 304,93 δις το 2015 καθώς αυξάνει κατά μέσο όρο ετησίως με ποσοστό 4,5%, που αποτελεί και το μεγαλύτερο μέσο ετήσιο ποσοστό ανάμεσα στις χώρες του Κέντρου αλλά και της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας όπως θα δούμε αναλυτικά στη συνέχεια. Ως ποσοστό του ΚΔΕΕ, η ΚΑΘΑΠ ανέρχεται σε 8,7% κατά μέσο όρο υψηλότερο σε σχέση με τον αντίστοιχο μέσο όρο του Κέντρου.

Ε. Ολλανδία

Η Ολλανδία είναι η χώρα με την τρίτη σε μέγεθος ΚΑΘΑΠ στο Κέντρο της Ευρωζώνης διαχρονικά περνώντας μάλιστα στη δεύτερη θέση πίσω μόνο από τη Γερμανία, από το 2009 και έπειτα, λόγω της δικής της καταγραφόμενης αύξησης με την παράλληλη μείωση του μεγέθους για τη Γαλλία. Η ΚΑΘΑΠ της Ολλανδίας αυξάνει κατά μέσο ετησιοποιημένο ποσοστό της τάξης του 3% και η εξέλιξή της διαμορφώνει το συνολικό ύψος της σε € 75,89 δις το 2015, έναντι € 41,65 δις το 1995. Ως ποσοστό του ΚΔΕΕ, η ΚΑΘΑΠ ανέρχεται σε 14,7% κατά μέσο όρο που αποτελεί και το υψηλότερο ποσοστό όχι μόνο στα πλαίσια του Κέντρου αλλά και εντός όλης της Ευρωζώνης.

ΣΤ. Σλοβακία

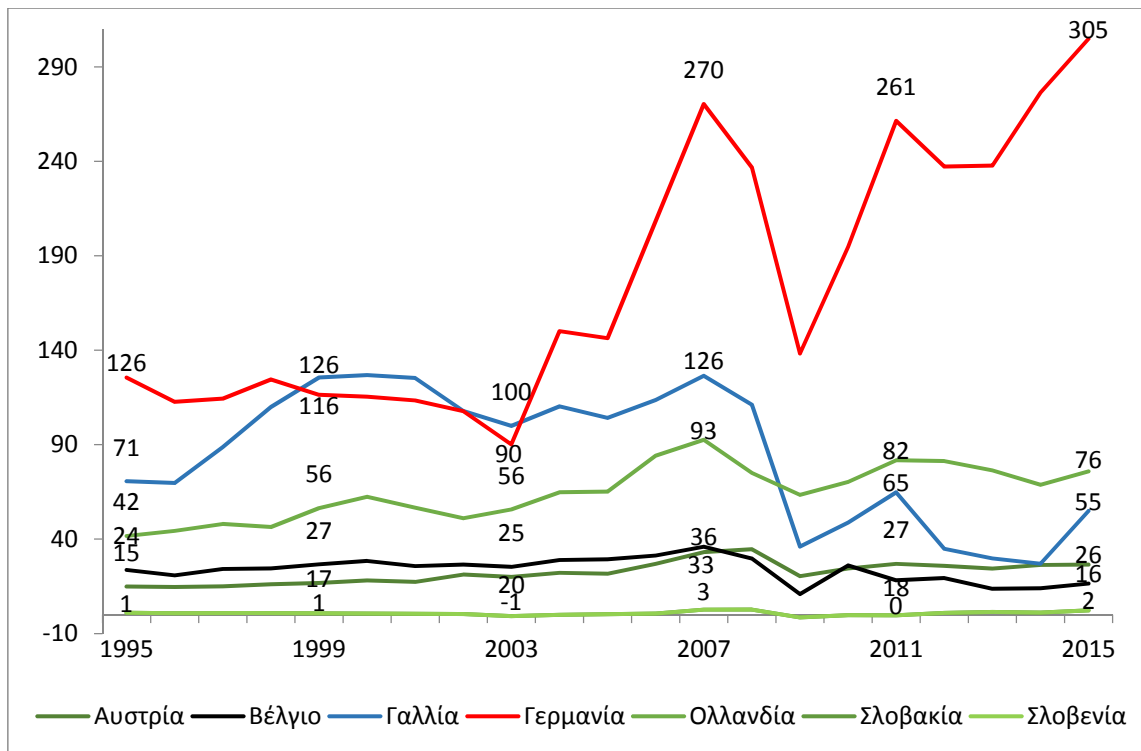
Η Σλοβακία παρουσιάζει μέσο ετησιοποιημένο ρυθμό ανάπτυξης της ΚΑΘΑΠ της τάξης του 4,2% κατά την εξεταζόμενη περίοδο και διαμορφώνεται το 2015 σε € 2,27 δις έναντι € 0,99 δις το 1995. Ως ποσοστό του ΚΔΕΕ η ΚΑΘΑΠ ανέρχεται σε 2,4% κατά μέσο όρο που αποτελεί και το χαμηλότερο ποσοστό στα πλαίσια του Κέντρου της Ευρωζώνης.

Ζ. Σλοβενία

Η ΚΑΘΑΠ της Σλοβενίας αυξάνει με έναν μέσο ετησιοποιημένο ρυθμό της τάξης του 3,3% και διαμορφώνεται το 2015 σε € 1,81 δις έναντι € 0,95 δις το 1995 έχοντας τη μικρότερη συνεισφορά στη διαμόρφωση της ΚΑΘΑΠ στο σύνολο του Κέντρου. Ως ποσοστό του ΚΔΕΕ η ΚΑΘΑΠ ανέρχεται σε 7,1% κατά μέσο όρο, συνεπώς σε σχέση με τον αντίστοιχο μέσο όρο του Κέντρου.

Η διαγραμματική εξέλιξη της ΚΑΘΑΠ στις χώρες του Κέντρου της Ευρωζώνης παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 8 που ακολουθεί.

Διάγραμμα 8: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στις χώρες του Κέντρου της Ευρωζώνης(σε € δις)

Πηγή: Eurostat

4.3.3 Η Καθαρή Αποταμίευση στη Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης

Κύριο χαρακτηριστικό της διαχρονικής εξέλιξης της ΚΑΘΑΠ στη ΝΔ Περιφέρεια της Ευρωζώνης είναι η σημαντικότερη μείωσή της από το 2008 έως το 2013, διάστημα μέσα στο οποίο λαμβάνει ακόμη και αρνητική τιμή τα έτη 2010, 2011 και 2012. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, η ΚΑΘΑΠ της ΝΔ Περιφέρειας σημειώνει αρνητική μέση ετησιοποιημένη μεταβολή της τάξης του -0,8% και διαμορφώνεται το 2015 σε € 49,73 δις έναντι € 58,75 δις το 1995. Ο μέσος όρος της ΚΑΘΑΠ στη ΝΔ Περιφέρεια της Ευρωζώνης διαμορφώνεται σε € 14,7 δις το 1999, ενώ το 2015 η μέση ΚΑΘΑΠ ανέρχεται σε € 9,9 δις. Ως ποσοστό του ΚΔΕΕ η ΚΑΘΑΠ της ΝΔ Περιφέρειας ανέρχεται σε 4,3% κατά μέσο όρο στο ήμισυ του αντίστοιχου ποσοστού του Κέντρου και χαμηλότερα από το ποσοστό που παρατηρείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη, με ιδιαίτερη μείωση από το 2008 και έπειτα.

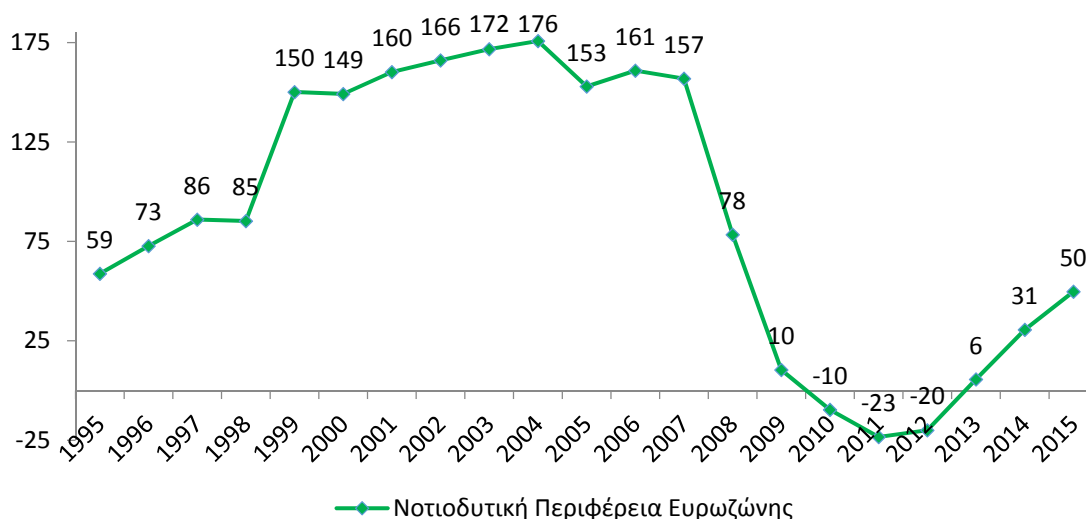
Η ανωτέρω εξέλιξη της ΚΑΘΑΠ στη Περιφέρεια SWEAP είναι ενδεικτική των σοβαρών επιπτώσεων της οξείας οικονομικής κρίσης που έγιναν πιο εμφανείς στην εν λόγω περιφέρεια λόγω και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των οικονομιών και των διαρθρωτικών προβλημάτων που τις ταλανίζουν με ιδιαίτερη έμφαση στις χώρες της Ελλάδας κατά κύριο λόγο και δευτερευόντως της Πορτογαλίας και της Ιταλίας.

Το γεγονός αυτό διαφαίνεται και από την εξέλιξη του συντελεστή μεταβλητότητας ο οποίος κινείται γύρω στο 1,64 διαχρονικά λαμβάνοντας μέγιστη τιμή 14,62 και ελάχιστη τιμή -10,72. Τα έτη 2010, 2011 και 2012 ο συντελεστής μεταβλητότητας

λαμβάνει αρνητική τιμή λόγω της αρνητικής τιμής της μέσης ΚΑΘΑΠ κατά τα εν λόγω έτη. Βέβαια, από πλευράς κατανομής των παρατηρήσεων γύρω από το μέσο, παρατηρείται θετική συμμετρία, καθώς ο συντελεστής συμμετρίας διαμορφώνεται σε 0,69 κατά μέσο όρο παρόλο που λαμβάνει αρνητικές τιμές το 2011 και το 2014. Έντονη διακύμανση παρατηρείται στην κύρτωση, η οποία κατά μέσο όρο διαμορφώνεται σε -0,69, αλλά λαμβάνει ελάχιστη τιμή -3,10 και μέγιστη τιμή 3,79.

Η διαγραμματική εξέλιξη της ΚΑΘΑΠ στη ΝΔ Περιφέρεια της Ευρωζώνης παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 9 που ακολουθεί.

Διάγραμμα 9: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στην Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης(σε € δις)

Πηγή: Eurostat

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η εξέλιξη της ΚΑΘΑΠ στη Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης σε επίπεδο συμμετεχουσών χωρών στη συγκεκριμένη περιφέρεια.

A. Ελλάδα

Η ΚΑΘΑΠ στην Ελλάδα παρουσιάζει πολύ σημαντική μέση ετησιοποιημένη μείωσή της κατά τα έτη 1995-2015 ποσοστό που αποτελεί τη μεγαλύτερη μείωση ΚΑΘΑΠ στο σύνολο των χωρών της Ευρωζώνης ανεξαρτήτως περιφέρειας στην οποία ανήκουν. Η ΚΑΘΑΠ διαμορφώνεται σε αρνητικά επίπεδα της τάξης των € - 17,09 δις το 2015 έναντι € 5,64 δις το 1995. Η περίπτωση της Ελλάδας είναι ιδιαίτερη, καθώς η ΚΑΘΑΠ διαμορφώνεται σε αρνητικά επίπεδα τα τελευταία 11 έτη, δηλαδή από το 2005 και έπειτα, πολύ πριν την εκδήλωση της χρηματοπιστωτικής κρίσης σε κρίση χρέους στην Ευρωζώνη. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να καταδεικνύει, εκτός των άλλων, πως η

προϋπάρχουσα αποταμίευση των ελληνικών νοικοκυριών χρησιμοποιείται στην εν λόγω περίοδο για τη χρηματοδότηση της κατανάλωσης που επιδεικνύει ενισχυόμενη τάση και των επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία. Εξάλλου, πιθανοί ερμηνευτικοί παράγοντες αυτής της κατάστασης είναι οι προσδοκίες που σχηματίστηκαν για τη διάρκεια της ύφεσης, καθώς μια υπόθεση για προσωρινή μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος εξομαλύνει την κατανάλωση μέσω μείωσης του ρυθμού αποταμίευσης, δημογραφικοί παράγοντες όπως η γήρανση του πληθυσμού, καθώς όταν αυξάνεται το ποσοστό των ηλικιωμένων επί του συνόλου του πληθυσμού τα κίνητρα για αποταμίευση μειώνονται, το ύψος του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, καθώς όταν η συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας έχει βάθος και διάρκεια τότε το ποσοστό φτώχειας αυξάνεται και ως εκ τούτου μειώνονται τα περιθώρια για αποταμίευση και τέλος οι καταναλωτικές συνήθειες, καθώς το υψηλό επίπεδο ιδιωτικής κατανάλωσης των προηγούμενων ετών δύναται να δημιουργήσει συνήθειες που κατέστησαν λιγότερο ελαστική τη μετάβαση σε ένα νέο χαμηλότερο μοτίβο καταναλωτικής δαπάνης.

Ως ποσοστό επί του ΚΔΕΕ η ΚΑΘΑΠ διαμορφώνεται σε αρνητικά επίπεδα κατά μέσο όρο της τάξης του -3,3% για την εξεταζόμενη περίοδο, όταν το αντίστοιχο ποσοστό έως το 2008 ανερχόταν σε 3,8%. Η Ελλάδα κατέχει την πρωτιά σε αυτή την αρνητική σχέση, καθώς το μέγεθός της είναι τριπλάσιο σε σχέση με την Πορτογαλία, την ετέρα χώρα στην οποία εμφανίζεται αρνητική τέτοια σχέση.

Β. Ιρλανδία

Η ιρλανδική ΚΑΘΑΠ, σε αντίθεση με την ελληνική περίπτωση, λαμβάνει αρνητική τιμή μόνο το 2009 και αυξάνει κατά τα έτη με μέσο ετησιοποιημένο ρυθμό της τάξης του 3,1%, διαμορφούμενη κατ' αυτόν τον τρόπο σε € 19,84 δις το 2015 έναντι € 12,09 δις το 1999. Παρά το μεγάλο πλήγμα που δέχτηκε κατά τα έτη 2008-2012, η ιρλανδική οικονομία φαίνεται να ανακάμπτει και να επαναφέρει τη σχέση της ΚΑΘΑΠ προς ΤΟ ΚΔΕΕ σε επίπεδα προ κρίσης με το μέσο όρο αυτού του λόγου να ανέρχεται σε 11,3%. που είναι και ο υψηλότερος στην Νοτιοδυτική Περιφέρεια της Ευρωζώνης και ένας από τους υψηλότερους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη.

Γ. Ισπανία

Η ισπανική ΚΑΘΑΠ ξεκινά από αρνητικά επίπεδα το 1995 που διατηρούνται έως το 1998, ενώ αυξάνεται σημαντικά το 1999 και έκτοτε διατηρείται σε θετικό πρόσημο, παρά το γεγονός ότι βαίνει μειούμενη από το 2004 έως και το 2011. Το 2015 η ΚΑΘΑΠ διαμορφώνεται σε € 40,24 δις έναντι € -15,61 δις το 1995. Ως ποσοστό του ΚΔΕΕ η ΚΑΘΑΠ ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 5,2%, οριακά καλύτερη από το μέσο όρο της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας παρά το γεγονός ότι βρίσκεται σε χαμηλότερα επίπεδα τα τελευταία πέντε έτη.

Δ. Ιταλία

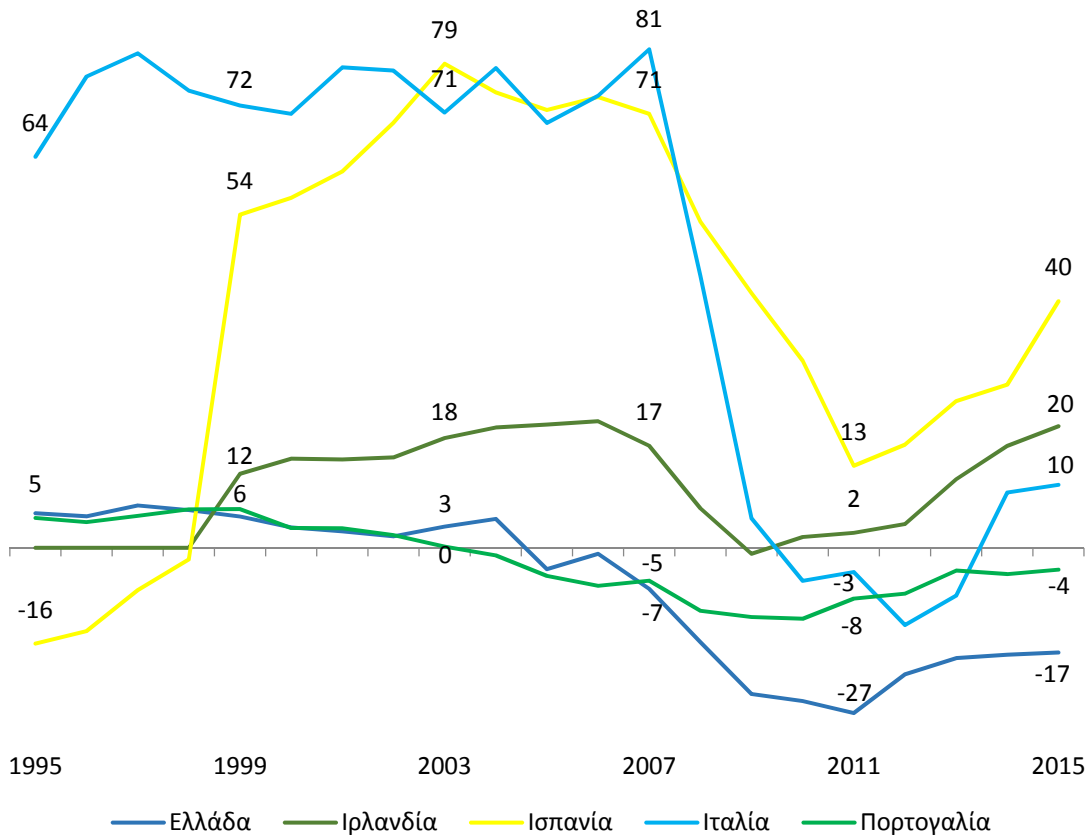
Οι υψηλοί ρυθμοί αύξησης της ιταλικής ΚΑΘΑΠ έως το 2007 (ετήσιος μέσος όρος αύξησης άνω του 7%) ακολουθήθηκαν από μια περίοδο σημαντικής μείωσης λόγω της επίπτωσης της οικονομικής κρίσης και στην ιταλική οικονομία, γεγονός που επέφερε την μεταβολή της ΚΑΘΑΠ σε αρνητικό πρόσημο για μια τετραετία (2010-2013). Ο μέσος ετησιοποιημένος ρυθμός μείωσης της ΚΑΘΑΠ ανέρχεται σε -8,7%, με την ΚΑΘΑΠ να διαμορφώνεται σε € 10,30 δις το 2015 έναντι € 63,85 δις το 1995. Ως ποσοστό επί του ΚΔΕΕ, η ΚΑΘΑΠ διαμορφώνεται κατά μέσο όρο σε 4,5%, συνεπές σε σχέση με τον αντίστοιχο μέσο όρο της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας.

Ε. Πορτογαλία

Η Πορτογαλία είναι η δεύτερη χώρα μετά την Ελλάδα που παρουσιάζει αρνητική μέση ετησιοποιημένη μεταβολή της ΚΑΘΑΠ, καθώς η ΚΑΘΑΠ διαμορφώνεται σε € -3,56 δις το 2015 έναντι € 4,87 δις το 1995. Όπως και στην περίπτωση της Ελλάδας η ΚΑΘΑΠ της Πορτογαλίας διαμορφώνεται σε αρνητικά επίπεδα από το 2005 έως και το 2015 ενώ ως ποσοστό επί του ΚΔΕΕ η ΚΑΘΑΠ αποτελεί το -0,9% κατά μέσο όρο διαμορφούμενη σε αρνητικά μέσα επίπεδα όπως και ο αντίστοιχος ελληνικός δείκτης.

Η διαγραμματική εξέλιξη της ΚΑΘΑΠ στις χώρες της ΝΔ Περιφέρειας της Ευρωζώνης παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 10 που ακολουθεί.

Διάγραμμα 10: Εξέλιξη Καθαρής Αποταμίευσης στις χώρες της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας της Ευρωζώνης(σε € δις)

Πηγή: Eurostat

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η καταγραφή, παρακολούθηση και μέτρηση της οικονομικής δραστηριότητας κάθε χώρας μέσα από την απεικόνιση των αντίστοιχων μεγεθών θα πρέπει να διέπεται από συγκεκριμένους και συμφωνημένους κοινούς κανόνες για όλες τις χώρες με σκοπό τη δυνατότητα συγκριτικών αναλύσεων για την εξαγωγή αντίστοιχων συμπερασμάτων. Οι κοινοί αυτοί κανόνες θεσπίζονται βάσει του πλέον πρόσφατου Ευρωπαϊκού Συστήματος Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών, του ESA 2010 ή ΕΣΛ 2010, το οποίο αποτελεί το κοινό πλαίσιο για τους λογαριασμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κάτω από αυτό το πρίσμα, τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη μιας οικονομίας μπορούν να συλλεχθούν εύκολα και αξιόπιστα και να χρησιμοποιηθούν για άμεσες συγκρίσεις μεταξύ των κρατών αναφορικά με τα εκάστοτε οικονομικά τους μεγέθη.

Δύο από τα κυριότερα μεγέθη που προσδιορίζουν την συνολική επίδοση μιας οικονομίας είναι το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα, που έχει άμεση σχέση με τον εν γένει ρυθμό ανάπτυξης της χώρας, αφού προέρχεται και παράγεται από το ΑΕΠ και η Καθαρή Αποταμίευση, ως παράγωγο μέγεθος του Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος μετά την αφαίρεση των καταναλωτικών δαπανών.

Από την παράθεση και ανάλυση των δύο ανωτέρω μεγεθών για ένα σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα που αφορά την περίοδο 1995-2015 και που διενεργείται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ευρωζώνης, Περιφερειών Ευρωζώνης και χωρών Περιφερειών Ευρωζώνης προκύπτουν βασικά συμπεράσματα τα οποία είναι τα εξής:

- Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ευρωζώνης, το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα παρουσιάζει αυξητική τάση, παρά την μείωση που καταγράφεται κατά την πρώτη διετία εκδήλωσης της χρηματοπιστωτικής κρίσης, δηλαδή την περίοδο 2008-2009.
- Σε επίπεδο Κέντρου της Ευρωζώνης, το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα παρουσιάζει διαχρονικά αυξητική τάση μικρότερου βαθμού σε σύγκριση με εκείνη της Ευρωζώνης συνολικά, με τη Γερμανία και τη Γαλλία να αποτελούν τις βασικές χώρες που συνεισφέρουν ως επί το πλείστον για τη διαμόρφωση του μεγέθους. Κατά μέσο όρο ανέρχεται σε € 0,63 τρις με το μέσο συντελεστή μεταβλητότητας να διαμορφώνεται σε 1,23. Η εξέλιξη του μέσου όρου του Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος καταδεικνύει ότι οι χώρες του Κέντρου της Ευρωζώνης δεν επηρεάστηκαν εν γένει από τη χρηματοπιστωτική κρίση, καθώς το μέσο Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα για την περίοδο 1995-2008 ανέρχεται σε € 0,57 τρις και για την περίοδο 2009-2015 σε € 0,74 τρις, λαμβάνοντας μάλιστα τη μέγιστη τιμή του το 2015 (€ 0,79 τρις).
- Σε επίπεδο Νοτιοδυτικής Περιφέρειας το Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα παρουσιάζει διαχρονικά αυξητική τάση μικρότερου βαθμού σε σύγκριση με εκείνη της Ευρωζώνης συνολικά αλλά μεγαλύτερου σε σύγκριση με εκείνη του Κέντρου, με την Ιταλία και την Ισπανία να αποτελούν τις βασικές χώρες που συνεισφέρουν ως

επί το πλείστον για τη διαμόρφωση του μεγέθους. Κατά μέσο όρο, ανέρχεται σε € 0,46 τρις με το μέσο συντελεστή μεταβλητότητας να διαμορφώνεται σε 1,03. Η εξέλιξη του μέσου όρου του Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος καταδεικνύει ότι οι χώρες της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας της Ευρωζώνης επηρεάστηκαν περισσότερο από τη χρηματοπιστωτική κρίση, καθώς το μέσο Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα μετά το 2008 και έως το 2015 κυμαίνεται σε χαμηλότερα επίπεδα από τη μέγιστη τιμή που παρατηρείται το 2007 (€ 0,54 τρις).

- Η Ελλάδα καταγράφει θετική μέση ετησιοποιημένη μεταβολή στο Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα, παρά το γεγονός πως το εν λόγω μέγεθος κατακρημνίζεται από το 2008 και εντεύθεν, προφανώς λόγω της καταστροφικής διαχείρισης της αναπόφευκτης κρίσης κρατικού χρέους του 2010.
- Σε επίπεδο Ευρώπης και Ευρωζώνης, η Καθαρή Αποταμίευση αυξάνεται διαχρονικά και παρά τη σοβαρή μείωση που καταγράφεται κατά την πρώτη διετία εκδήλωσης της χρηματοπιστωτικής κρίσης, δηλαδή την περίοδο 2008-2009, έχει καταφέρει να ανακάμψει σταδιακά στα προ κρίσης επίπεδα.
- Σε επίπεδο Κέντρου της Ευρωζώνης, η Καθαρή Αποταμίευση αυξάνεται επίσης διαχρονικά και παρά τις επιπτώσεις που είχε η κρίση στις οικονομίες της Περιφέρειας, έχει γίνει εφικτή η αναστροφή του κλίματος από το 2014 και έπειτα, με ηγέτιδα δύναμη τη Γερμανία που ακολουθείται από τη Γαλλία και την Ολλανδία κατά κύριο λόγο. Κατά μέσο όρο ανέρχεται σε € 53,4 δις, με το μέσο συντελεστή μεταβλητότητας να διαμορφώνεται σε 1,21.
- Σε επίπεδο Νοτιοδυτικής Περιφέρειας η Καθαρή Αποταμίευση μειώνεται διαχρονικά διαμορφούμενη μάλιστα και σε αρνητικά επίπεδα, σε χρονίζουσα και όχι συμπτωματική βραχυπρόθεσμη περίοδο. Η Ελλάδα, κατά κύριο λόγο, και εν συνεχεία η Πορτογαλία ήταν οι κύριοι εκφραστές αυτής της, αν μη τι άλλο, αρνητικής κατάστασης. Κατά μέσο όρο ανέρχεται σε € 18,5 δις, με το μέσο συντελεστή μεταβλητότητας να διαμορφώνεται σε υψηλά επίπεδα της τάξης του 1,64. Η εξέλιξη του μέσου όρου του Καθαρού Διαθέσιμου Εθνικού Εισοδήματος καταδεικνύει ότι οι χώρες της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας της Ευρωζώνης επηρεάστηκαν περισσότερο από τη χρηματοπιστωτική κρίση, καθώς η μέση Καθαρή Αποταμίευση μετά το 2008 και έως το 2015 κυμαίνεται σε επίπεδα των € 3 δις, ενώ κατά την περίοδο 1995-2007 (προ κρίσης δηλαδή) το αντίστοιχο επίπεδο διαμορφωνόταν κατά μέσο όρο σε € 28 δις.
- Η Γερμανία και η Ελλάδα βρίσκονται στους δύο αντίθετους πόλους των μεγεθών αναφορικά με την εξέλιξή τους, τον όγκο τους και την κατεύθυνσή τους.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός της άμεσης αποτύπωσης της χρηματοπιστωτικής κρίσης στα μεγέθη των χωρών, καθώς, με ελάχιστες εξαιρέσεις κατά τα έτη 2008-2009 παρατηρείται μείωση τόσο στο Καθαρό Διαθέσιμο Εθνικό Εισόδημα όσο και στην Καθαρή Αποταμίευση της πλειονότητας των χωρών της Ευρωζώνης, ενώ κατά τα

επόμενα έτη παρατηρείται μεταστροφή της αυξητικής σε φθίνουσα τάση. Η διαφορά έγκειται στο ότι οι πιο αναπτυγμένες και θωρακισμένες οικονομίες των χωρών της απορρόφησαν τους κραδασμούς της κρίσης σχετικά ανώδυνα και επανήλθαν σύντομα με αυξητικούς ρυθμούς, σε αντίθεση με τις χώρες της Νοτιοδυτικής Περιφέρειας. Εκεί, η κρίση ταλανίζει ακόμη και σήμερα τις οικονομίες των χωρών με πιο πρόσφατο παράδειγμα το θέμα που έχει προκύψει με τις ιταλικές τράπεζες που αποδείχθηκαν πως ήταν πιο ανοιχτές και ευάλωτες στην κρίση, η οποία και ανέδειξε τα χρόνια διαρθρωτικά τους προβλήματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΣΥΕ ΣΤΑΚΟΔ-03, 2002, Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων της οικονομικής Δραστηριότητας, Αθήνα
2. Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EUROSTAT/ΕΣΛ 2010, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (L174/1), 26/6/2013
3. Θαλασσινός, Ε.Ι., Σταματόπουλος, Θ.Β., 1998, Διεθνή Οικονομικά. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλης.
4. Καραβίτης, Ν.Η., 2008, «Δημόσιο Χρέος & Έλλειμμα», Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα.
5. Κατσέλη, Λ., Μαγουλά Τ., 2005, Μακροοικονομική ανάλυση και ελληνική οικονομία, Εκδόσεις Τυπωθήτω
6. Λιανός, Θ.Π., Μπένος, Θ.Ε., 1998, Μακροοικονομική Θεωρία & Πολιτική ΣΤ' Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
7. Μυλωνάς, Ν., 1975, Σύγχρονα Συστήματα Εθνικών Λογαριασμών και Πινάκων Εισροών – Εκροών, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
8. Σαραντίδης, Σ.Α., 1991, Σύγχρονη Μακροοικονομική Ανάλυση. Πειραιάς: Εκδόσεις Σταμούλης.
9. Χαλικιάς, Ι., 2010. Στατιστική: Μέθοδοι Ανάλυσης για Επιχειρηματικές Αποφάσεις. 3η Έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ (ΕΛ.ΣΤΑΤ):
<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>
2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
http://europa.eu/about-eu/countries/index_el.htm
3. ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ
<http://www.naftemporiki.gr>

4. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ
<http://www.ecb.int>
5. ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:
<http://www.bankofgreece.gr>
6. EUROPEAN CENTRAL BANK
<http://www.ecb.int>
7. EUROSTAT
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
8. ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT
<http://www.oecd.org>
9. WIKIPEDIA
<http://en.wikipedia.org>

ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. Σταματόπουλος, Θ. Β (2014) Σημειώσεις για το μάθημα «Εθνικοί Λογαριασμοί – Κοινωνική Λογιστική», Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, διαθέσιμες στο: <https://eclass.teicrete.gr>
2. Σταματόπουλος, Θ. Β (2014) Σημειώσεις για το μάθημα «Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση», Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, διαθέσιμες στο : <https://eclass.teicrete.gr>